

**KENTSEL PLANLAMA YAKLAŞIM FARKLILIKLARININ VE
PLANLAMA SÜRECİNDE ROL ALAN AKTÖRLERİN DEĞİŞİMİNİN
YAPILI ÇEVRE OLUŞUMUNA ETKİSİ
MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ YERLEŞKESİ VE YAKIN ÇEVRE
YERLEŞİMİ ÖRNEĞİ**

Ali ARI

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
ŞEHİR VE BÖLGE PLANLAMA**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**MAYIS 2010
ANKARA**

Ali ARI tarafından hazırlanan KENTSEL PLANLAMA YAKLAŞIM FARKLILIKLARININ VE PLANLAMA SÜRECİNDE ROL ALAN AKTÖRLERİN DEĞİŞİMİNİN YAPILI ÇEVRE OLUŞUMUNA ETKİSİ MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ YERLEŞKESİ VE YAKIN ÇEVRE YERLEŞİMİ ÖRNEĞİ adlı bu tezin Yüksek Lisans tezi olarak uygun olduğunu onaylarım.

Yrd. Doç. Dr. Ayşe TEKEL
Şehir ve Bölge Planlama, Gazi Üniversitesi .....

Bu çalışma jürimiz tarafından oybirliği ile Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Aysu AKALIN
Şehir ve Bölge Planlama, Gazi Üniversitesi .....

Doç. Dr. Nilgün Görer
Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, Gazi Üniversitesi.....

Yrd. Doç. Dr. Hakan SAĞLAM
Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, Gazi Üniversitesi .....

Yrd. Doç. Dr. Demet EROL
Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, Gazi Üniversitesi .....

Yrd. Doç. Dr. Ayşe TEKEL
Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, Gazi Üniversitesi .....

Bu tez ile G.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu Yüksek Lisans derecesini onamıştır.

Prof. Dr. Bilal TOKLU
Fen Bilimleri Enstitü Müdürü

TEZ BİLDİRİMİ

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada orijinal olmayan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yapıldığını bildiririm.

Ali ARI

**KENTSEL PLANLAMA YAKLAŞIM FARKLILIKLARININ VE
PLANLAMA SÜRECİNDE ROL ALAN AKTÖRLERİN DEĞİŞİMİNİN
YAPILI ÇEVRE OLUŞUMUNA ETKİSİ
MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ YERLEŞKESİ VE YAKIN ÇEVRE
YERLEŞİMİ ÖRNEĞİ
(Yüksek Lisans Tezi)**

Ali ARI

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

Mayıs 2010

ÖZET

Yapılı Çevreler, insan müdahalesi ile meydana gelmekte, değişmekte ve gelişmektedir. İnsanlar yapılı çevreye hayat ve mekân ruhunu aşlamaktadır. Uzun bir zaman diliminde meydana gelen ve uzun zamanlar yaşamlarını sürdüren yapılı çevreler geçmişten edindikleri birikimlerini geleceğe aktarmaktadır. Her bir yapılı çevre yaratıldığı döneme tanıklık etmekte ve bizlere kendi dönemini anlatmaktadır.

Yapılı çevre planlama ve tasarım aşaması ile yaratılmaktadır. Planlama ve tasarım aşamasında farklı çıkar ve beklentilere sahip birçok aktör rol almaktadır. Farklı bileşenlerden oluşan yapılı çevre, bu farklı aktörlerin uyumlu ve uzlaşma içinde olması durumunda kendini daha güçlü okutmaktadır.

Yapılı çevrenin planlama ve tasarım aşamasında rol alan aktörlerin rollerinin ve süreçte izlenen planlama yaklaşımlarının değişimi yapılı çevre öngörüsünde değişime neden olmaktadır.

Çalışmada, yapılı çevrenin planlama ve tasarım aşamasında rol alan aktörlerin rollerinin değişmesinin planlama sürecini ve yapılı çevre öngörüsünü

nasıl değiştirdiği Mardin Artuklu Üniversitesi Yerleşkesi ve Yakın Çevre Yerleşimi örneğinde irdelenmiştir.

Çalışmada, Mardin Artuklu Üniversitesi ve yakın çevre yerleşimi yapılı çevre oluşum sürecinde bir yıl ara ile iki ayrı planlama yaklaşımı ile hazırlanan imar planları sorgulanarak Artuklu Üniversitesi Yerleşkesi ve Yakın Çevresi örneğinde yapılı çevrenin oluşumunda rol alan aktörler ve bu süreçte kullanılan araçları incelenmiştir.

Çalışma, Artuklu Üniversitesi Yerleşkesi ve Yakın Çevre Yerleşimi İmar Planı sürecine tüm aktörlerinin dâhil edilmesi ve aktörler arasında uzlaşı sağlanması için Artuklu Üniversitesi Yerleşkesi ve Yakın Çevre Yerleşimi yapılı çevre oluşumu için, en kısa, en doğru ve en kalıcı çözüm olacağını önermektedir.

Bilim Kodu : 805
Anahtar Kelimeler : Yapılı çevre, planlama, planlama kararları, uzlaşı, araçlar, aktörler ve rolleri
Sayfa Adedi : 82
Tez Yöneticisi : Yrd. Doç. Dr. Ayşe Tekel

**REFLECTIONS ON BUILT ENVIRONMENT BY THE APPROACHES OF
ACTORS AND PLANNING THAT HAVE A ROLE IN THE FORMATION
OF URBAN BUILT ENVIRONMENT: THE SAMPLE OF MARDIN
ARTUKLU UNIVERSITY CAMPUS AND NEAR SURROUNDINGS
SETTLEMENT
(M. Sc. Thesis)**

Ali ARI

**GAZI UNIVERSITY
INSTITUTE OF SCIENCE AND TECHNOLOGY
February 2010**

ABSTRACT

Built Environment appears, is shaped and develops with human interference. People infuse the soul of life and place into the built environments. Having occurred in a long period of time and subsistence for a long time, built environments transfer its experience from the past to the future. Each of the built environments witnesses the period of being created and tells us about its period.

Built environments are created by planning and design phase. Many actors who have different benefits and expectations have a role in planning and design phase, and each of the actors plays its role in forming urban built environment. Being made of different components, built environments instruct itself better when these different actors work with each other in harmony.

The reason for the transformations of built environment depends dramatically on the alternation of the actors or the role change of the actors. The changing roles of actors and the alternation of planning approach can change the foresight of built environment. When the alternating actors become

administrators, this fact turns out to be more effective and become more important for causing its results

This study deals with built environment, the role and components of built environment, employed tools and actors that have a role in formation of built environment, planning concept, planning theories and built environment effect of planning theories; That how alternation of the roles of actors that have a role in planning and design phase of built environment has changed planning process and foresight of built environment is studied in the sample of Mardin Artuklu University and Near Surroundings Settlement.

This study deals with built environment, the role and components of built environment, employed tools and actors in formation of built environment, the effect of planning approach diversity on formation of built environment. That how alternation of the roles of actors that have a role in planning and design phase of built environment has changed planning process and foresight of built environment is studied in the sample of Mardin Artuklu University and Near Surroundings Settlement.

This study suggests that the formation process of built environment of Mardin Artuklu University and Near Surroundings Settlement can start when all actors are included to planning and design process together with a joint consensus and that this will be the shortest and the most accurate and permanent solution.

Science code : 805
**Keywords : Built environment, planning, approaches of
planning, employed tools, actors and their roles**
Number of pages : 82
Adviser : Asist Prof. Dr. Ayşe TEKEL

TEŞEKKÜR

Her zaman yanımda olan ve hiçbir konuda desteğini esirgemeyen aileme, bilgi ve zamanlarını esirgemeyerek çalışmalarına büyük katkı sunan tüm kurum ve kuruluş çalışanlarına, çalışmalarım boyunca kıymetli tecrübe ve desteklerini esirgemeyen, tez çalışmamın başından itibaren değerli zamanını ayıran bilgi ve yardımları ile beni her zaman destekleyen Yrd. Doç. Dr. Ayşe TEKEL'e Şehir ve Bölge Planlama Yüksek Lisans eğitimim süresinde ilgilerini esirgemeyen ve eğitim programında önemli katkılar sağlayan Prof. Dr. Feral Eke'ye, Antalya Alanya'da yaşayan Mimar Haşim Yetkin'e eski Mardin Vali Yardımcısı Niyazi ULUGÖLGE'ye ve Mardin Vali Yardımcısı Yavuz Selim SÜZER'e Mardin Artuklu Üniversitesi Rektörü Prof Dr. Serdar Bedii OMA'ya, Mardin Artuklu Üniversitesi Yapı İşleri Daire Başkanı Fahrettin Ay'a ve kıymetli dostum Adem KILIÇ'a şükranlarımı sunarım.

İÇİNDEKİLER**Sayfa**

ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
TEŞEKKÜR.....	viii
İÇİNDEKİLER	ix
ÇİZELGELERİN LİSTESİ.....	xii
ŞEKİLLERİN LİSTESİ	xiii
RESİMLERİN LİSTESİ	xiv
SİMGELER VE KISALTMALAR.....	xv
1.GİRİŞ	1
2. YAPILI ÇEVRENİN TANIMI, ROLÜ VE BİLEŞENLERİ, YAPILI ÇEVRE OLUŞUMUNDAKİ AKTÖRLER.....	6
2.1. Yapılı Çevrenin Tanımı	6
2.2. Yapılı Çevrenin Rolü ve Bileşenleri	7
2.3. Yapılı Çevrenin Tasarım ve Üretim Sürecinde Yer alan Aktörler.....	9
2.4. Planlama Yaklaşım Farklılıklarının Yapılı Çevre Oluşumuna Etkisi	12
2.4.1. Planlama ve kent planlaması	12
2.4.2. Farklı planlama yaklaşımları	14
3. MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ YERLEŞKESİNİN KENT BÜTÜNÜNÜNDEKİ YERİ, YERLEŞKE ALANI YERSEÇİM VE PLANLAMA SÜRECİ AKTÖRLERİ, ROLLERİ VE ARAÇLAR	23
3.1. Mardin Artuklu Üniversitesinin Kent Bütünündeki Yeri.....	23
3.2. Mardin Artuklu Üniversitesi Yerleşkesi Yer Seçim Süreci	26

Sayfa

3.3. Mardin Artuklu Üniversitesi Yerleşkesi ve Yakın Çevre Yerleşimi Planlama Sürecinde Rol Alan Aktörler ve Rollerinin Planlama Mevzuatına Dayalı Tanımlanması	29
3.4. Mardin Artuklu Üniversitesi Yakın Çevre Yerleşimi Mevzii İmar Planı ve Mardin Artuklu Üniversitesi Yerleşkesi ve Yakın Çevre Yerleşimi Revizyon Mevzii İmar Planı Çalışmaları	33
3.4.1. Mevzii imar planı planlama süreci	33
3.4.2. Mevzii imar planı planlama sürecinde rol alan aktörler	36
3.4.3. Revizyon mevzii imar planı planlama süreci	40
3.4.4. Revizyon mevzii imar planı planlama sürecinde rol alan aktörler	43
3.5. Mardin Artuklu Üniversitesi Yakın Çevre Yerleşimi Mevzii İmar Planı ve Revizyon Mevzii İmar Planının Planlama Mevzuatına Dayalı Sorgulanması	47
3.5.1. Mevzii imar planının planlama mevzuatına dayalı sorgulanması	47
3.5.2. Revizyon mevzii imar planının planlama mevzuatına dayalı sorgulanması	49
3.6. Mardin Artuklu Üniversitesi Yakın Çevre Yerleşimi Mevzii İmar Planı ile Revizyon Mevzii İmar Planı Arasındaki Temel Farklar	53
4. SONUÇ ve ÖNERİLER	59
KAYNAKLAR	63
EKLER	67
EK-1 Mardin'in kısa tarihi	68
EK-2 Mardin'in geleneksel kent dokusu	71
EK-3 Araştırmada yararlanılan yasalar	76
EK-4 Arsa sahipleri ile yapılan anket formu	77
EK-5 Piyasa araştırması anket formu	79
EK-7 Mevzii imar planı örneği	80
EK-8 Revizyon mevzii imar planı örneği	81
ÖZGEÇMİŞ	82

ÇİZELGELER LİSTESİ**Sayfa**

Çizelge 2.1. Yapılı çevrenin bileşenleri	8
Çizelge 3.1. Mardin Artuklu Üniversitesi yerleşkesi yer seçim sürecinde rol alan aktörler	26
Çizelge 3.2. Plan hazırlama ve onama sürecinde merkezi ve yerel yönetimlerin sorumluluk ve sınırlılıkları	32
Çizelge 3.3. Mardin Artuklu üniversitesi yerleşkesi ve yakın çevre yerleşimi yapılı çevre oluşumda tasarım ve planlama sürecine aktörlerin etkisi..	45
Çizelge 3.4. Mardin Artuklu Üniversitesi yakın çevre yerleşimi ve Mardin Artuklu Üniversitesi yerleşkesi ve yakın çevre yerleşimine ilişkin Planlama süreçlerinde yer alan aktörler ve rolleri.....	46
Çizelge 3.5. Mardin Artuklu Üniversitesi yerleşkesi ve yakın çevre yerleşimi yapılı çevre oluşum sürecinde kullanılan yasa yönetmelik, yazılı belgeler ve planlar	51
Çizelge 3.6. Mardin Artuklu Üniversitesi yerleşkesi ve yakın çevre yerleşimi Planlama süreçlerinin planlama mevzuatına dayalı sorgulanması	52

ŞEKİLLER LİSTESİ

	Sayfa
Şekil 3.1. Mardin Artuklu Üniversitesinin kent bütünündeki yeri.....	23
Şekil 3.2. Mardin Artuklu Üniversitesi yerleşke alanı ve yakın çevresindeki özel mülkiyetler.....	24
Şekil 3.3. Mardin belediye ve belediye mücavir alan sınırı.....	29
Şekil 3.4. Mardin Kızıltepe çevre düzeni planı.....	30
Şekil 3.5. Mardin Artuklu Üniversitesi yakın çevresi mevzii imar planı.....	33
Şekil 3.6. Mardin Artuklu Üniversitesi yerleşkesi ve yakın çevre yerleşimi revizyon mevzii imar planı	41

RESİMLER LİSTESİ**Sayfa**

Resim 3.1. Mardin merkez Akbağ Köyü	25
Resim 3.2. Mardin merkez Çağlar Köyü	25
Resim 3.3. Mardin kenti ve üniversite alanı	25

SİMGELER VE KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış kısaltmalar açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Kısaltmalar	Açıklamalar
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
Ak Parti	Adalet ve Kalkınma Partisi
Bkz	Bakınız
BMK	Belediye Meclis Kararı
ÇDP	Çevre düzeni planı
DKKA	Doğal karakteri korunacak alan
DTP	Demokratik Toplum Partisi
GAP	Güneydoğu Anadolu Projesi
İTÜ	İstanbul Teknik Üniversitesi
Hmax	Maksimum yükseklik
Ki/Ha	Hektar'a düşen kişi sayısı
Md	Madde
RG	Resmi gazete
TAKS	Taban alanı kat sayısı
KAKS	Kat alanı kat sayısı
S	Sayfa
STK	Sivil toplum kuruluşları
TNKA	Tarımsal niteliği korunacak alan
Ünv	Üniversite
3194	3194 Sayılı İmar Kanunu
18. Madde	İmar Kanununun 18. Maddesi
I. Plan	Mevzii İmar Planı
II. Plan	Revizyon Mevzii İmar Planı

1. GİRİŞ

Yapılı Çevre kavram olarak 1930'lu yıllardan bu yana üzerinde çalışmalar yapılan bir olgudur. Çok katmanlı ve değişik dönemleri içerisinde barındırarak günümüze gelen yapılı çevreler yaşadıkların dönemin izlerini üzerlerinde barındırmakta ve bize kendilerini okuma olanağı tanımaktadırlar.²⁷

Bilginin çevresel eyleme dönüşmüş şekli olarak ta tanımlanan yapılı çevre, içerisinde ancak insanlar yaşadıkları ve zamanının gereksinimlerine göre üzerinde değişiklikler meydana geldiği zaman yenilenmekte, ayakta kalmakta ve varlığını sürdürebilmektedir. Böylece yapılı çevre süreç içerisinde kendisini okunabilen bir bilgiye dönüştürmektedir.

Yapılı çevre'nin sürekli değişim geçirmesi ile beraber zamanın ötesine geçen özellikleri bulunmaktadır. Bu bağlamda yapılı çevreler geçmişten gelip sonrakine aktarılan, geçmişle geleceği birleştiren değerleri temsil etmektedir.

Yapılı çevreler sadece binalar, sokaklar ve altyapı gibi fiziki şekilleri değil, onu etkileyen insanları da kapsar. İnsanlar yapılı çevre ile entegreli yaşadığından yapılı çevreler insan organizmasına benzer evrelerden geçmektedir.

Yapılı çevrenin oluşumu sürecinde her biri farklı bir amaca inanmış, farklı talep ve beklentiler olan aktörler yer almaktadır. Bu aktörlerin her birinin bir diğeri ile etkileşime geçmesi yapılı çevreyi meydana getirmektedir. Kentsel yapılı çevreler bu aktörlerin sahip olduğu kaynakların, birikimlerin, maddi olanakların ve yönetsel araçların ilişkileri sonucu oluşmaktadır.

---

²⁷ Amerikalı tarihçi, yazar, toplumbilimci ve bölge plancısı Lewis Mumford herhangi bir dönemde yapılmış yapı hakkında yapının niteliğini, yapının oluşumu sırasında meydana gelen süreçleri, bireyin keşfedebileceğini 1938 yılında betimleyen ilk kişilerden biridir. Bundan 30 yıl sonra ise benzer bir yorumda İngiliz Sosyolog Ruth Glass tarafından yapılmış ve kendisi yapılı çevrenin tarihin birer aynası olduğunu ifade etmiştir.

Farklı bileşenlerden oluşan yapılı çevrelerin kimliği, aktörlerinin uyumlu ve uzlaşma içinde olmaları durumunda daha güçlü hissedilmektedir. Kentsel yapılı çevrede; geliştiriciler, mimarlar ve şehir plancıları birikimlerini ve kentin geçmişinden gelen birikimini yeni yapılaşacak alanlara taşımak ile sorumlu aktörlerdir. Bu süreçte yerelin (yerel halkın) ve özellikle yapılı çevre oluşumundan etkilenen bireylerin yapılı çevre oluşum sürecinde aktör olarak yer almaları, yapılı çevre oluşumunun birinci basamağı olan planlama ve tasarım aşamasının sağlıklı tamamlanması, planlama ve tasarım eylem sürecinin meşruiyet kazanması için önem arz etmektedir.²⁸

Yapılı çevrenin üretilmesi sürecinde sağlanması gereken meşruiyet, yapılı çevre kullanıcılarının talep ve beklentileri arasında denge ve uyum sağlanması ile mümkündür. Yapılı çevreye konu olan değişim, ada-parcel ölçüğünün üstünde ve bir bölgede yaşayan tüm yereli (yerel halkı) ilgilendiren bir süreç ise bu süreçte kullanılan yöntemin meşruiyeti sürece katılan aktör sayısına ve aktörlerin talep ve beklentilerinin dikkate alınmasına paralel artmaktadır.

Yapılı çevre oluşumunda ve yapılı çevrenin değişim ve dönüşümünde yönetsel erk (yerel yönetim veya merkezi yönetim organizasyonları) önemli rol oynamaktadır. Yönetim erkini elinde tutan aktör, diğer aktörlere göre tabii bir üstünlüğe sahiptir. Yapılı çevre dönüşümlerinin sebebi önemli ölçüde aktörlerin değişmesine veya aktörlerin rol değiştirmesine bağlıdır. Bu olgu, değişen aktörün yönetici olması durumunda daha etkin olmakta ve doğuracağı sonuçlar açısından daha kalıcı etiler bırakmaktadır.²⁹

---

²⁸ Yapılı çevre oluşumunda rol alan aktörlerin tamamı beraber değerlendirildiğinde bir kısmının diğerlerinden üstün özelliklere sahip olduğu görülmektedir. Aktörlerden bir kısmı diğerlerinden daha güçlü araçlara ve kaynaklara sahiptir. Bazı aktörler ehliyetli ve kabiliyetli olduğundan daha ikna edici, bazıları iyi eğitim olanaklarına sahip olduğundan daha birikimli ve saygın, bazıları maddi olanaklara fazla sahip olduğundan daha girişimci, bazıları siyasi ve bürokratik güce sahip olduğundan daha etkin olabilmektedir.

²⁹ Yapılı çevre oluşumunda merkezi ve yerel yönetimlerin belirleyici rolü bulunmaktadır. Yerel yönetimler imar kararları ile yapılı çevre uygulamalarını uygulamakta, merkezi yönetimler ise yerel yönetimler üzerindeki vesayet yetkisi ile yasallaşan kararları tescillemekte ve bazen yerel yönetimleri yönlendirmektedirler. Yerel yönetimler ayrıca yapılı çevre oluşumunda düzenleyici ve işbirlikçi bir rol üstlendiklerinde inşaat uygulamalarında da aktif rol oynamaktadırlar.

Çalışmanın amacı, farklı amaç ve beklentilere sahip aktörlerinin rollerinin değişmesi ile yapılı çevre öngörüsünün Mardin Artuklu Üniversitesi ve yakın çevresinin yapılı çevre oluşum sürecini nasıl etkilediğini incelemek olarak belirlenmiştir.

Mardin Artuklu Üniversite'si yerleşke alanının kuzeydoğu cephesine paralel uzanan bölünmüş karayolundan Artuklu Üniversite'sine geçiş sağlamak amacı ile Mardin Valiliğince 02.07.2008 tarihinde "Mardin Artuklu Üniversitesi Yakın Çevresi Mevzii İmar Planı" hazırlanmış ve söz konusu plan Mardin Belediyesince onanmıştır. Bu çalışmadan bir yıl iki ay sonra 07.09.2009 tarihinde ise Mardin Artuklu Üniversite'since, Artuklu Üniversitesi yakın çevresi ve yerleşke alanını beraber ele alan "Mardin Artuklu Üniversitesi Yerleşke Alanı ve Yakın Çevresi Revizyon Mevzii İmar Planı" hazırlanmış ve söz konusu plan da Mardin Belediyesince onanmıştır.³⁰

02.07.2008 tarihinde hazırlanan Mardin Artuklu Üniversitesi Yakın Çevre Yerleşimi Mevzii İmar Planına herhangi bir askı itiraz olmamış; Ancak, 07.09.2009 tarihinde hazırlanan Mardin Artuklu Üniversitesi Yerleşkesi ve Yakın Çevre Yerleşimi Mevzii İmar Planına, planlama alanında arazisi olan 33 arazi sahibinden 23'ü itiraz etmiştir. İtiraz etmeyen 10 arazi sahibi ise ilan askı sürecinden haberdar olmadığından itiraz edememiştir. Mardin Belediyesince itirazlarında kamu yararı görülmeyen arazi sahipleri revizyon mevzii imar planını yargıya taşımaya hazırlanmaktadır.

Mardin Artuklu Üniversite'si 29.05.2007 tarihinde kurulmuştur. Üniversite'nin kurulmasından bu yana geçen üç yıl içinde planlama çalışmaları halen tamamlanamamış ve planlar üzerindeki tartışmalar devam etmektedir. Planlama ve tasarım sürecinin tamamlanamamış olması Üniversite yerleşke ve yakın çevresi yapılı çevre oluşumun başlayamamasına neden olmaktadır.

---

³⁰ Söz konusu planlar ve plan hazırlama süreçleri, mevzii imar plan (I. Plan) ve mevzii imar planlama süreci ile revizyon mevzii imar plan (II. Plan) ve revizyon mevzii imar planlama süreci olarak isimlendirilmiştir

Mardin kentinin geleneksel yapılı çevre özellikleri ve yüzyıllardan beri farklı din ve etnik grupların birbirine saygı ve anlayış ile meydana getirdiği kendine özgü yapılı çevresi tarihten günümüze ulaştırmaktadır. Kentteki bu anlayış birlikteliğinin ve birbirine saygı geleneğinin aksine olan ve olacak her türlü yaklaşım ile meydana gelen yapılı çevreler ruhtan(mana) ve kimlikten(anlam) yoksun kalmakta ve yoksun kalacaktır. Bu bağlamda çalışma alanı olan Mardin Artuklu Üniversite'si ve yakın çevresinin yapılı çevre oluşumunda farklı amaç ve beklentilere sahip aktörlerin, yerel halkın ve süreçten etkilenecek arazi sahiplerinin rollerini uzlaşma dâhilinde oynaması halinde Mardin Artuklu Üniversite'si ve yakın çevre yerleşimi yapılı çevre oluşumunun başlayabileceği, başarılı ve uygulanabilir olacağı varsayılmaktadır.

Çalışmada, Mardin'de Üniversite kurulması süreci, yerleşke alanı yer tespiti, yerleşke alanı için yapılan çalışmalar, hazırlanan mevzii imar planı ve revizyon mevzii imar planı ile planlama süreçleri, yürürlükte olan çevre düzeni planı, resmi belge, yazışma ve tutanaklara bağlı kalınarak irdelenmiştir.

Çalışma;

1. “Artuklu Üniversite'si ve yakın çevresinin yapılı çevre oluşum sürecinde rol alan aktörlerini tanımak, hangi aktörün hangi rolü üstlendiğini öğrenmek”,
2. “Artuklu Üniversite'si ve yakın çevresinin yapılı çevre oluşumunda hangi araçların kullanıldığı ve kullanılması gereken araçlardan hangilerinin kullanılmadığını tespit etmek”,
3. “Artuklu Üniversite'si yapılı çevre oluşumunda yönetici aktörlerin rol değiştirmesi ile değişen planlama politikalarının planlama sürecini nasıl etkilediğini göstermek”, hususları yönünden önem taşımaktadır.

Söz konusu çalışmada,

1. Çalışma alanına ilişkin planlama süreçleri, hazırlanan planlar ve planlama yaklaşım farklılıkları sorgulanmıştır.
2. Yasal mevzuat, yönetmelik ve planlar gibi yapıllı çevre araçları ile yapıllı çevre oluşumunda yer alan aktörler ve rolleri incelenerek elde edilen veriler sonucunda bulgular değerlendirilmiştir.
3. Alan araştırması ve anket çalışması yapılarak süreç hakkında yorum ve önerilerde bulunulmuştur.

2. YAPILI ÇEVRENİN TANIMI, ROLÜ VE BİLEŞENLERİ, YAPILI ÇEVRE OLUŞUMUNDAKİ AKTÖRLER

2.1. Yapılı Çevrenin Tanımı

Yapılı çevreyle kastedilen genel anlamda yaşantının geçtiği, yerleşimi barındıran kentler ya da kent parçalarıdır [Serim, 2006].

Yapılı çevre aynen bir insan organizması gibi doğmakta, büyümekte ve yenilenmektedir. Bazen binlerce yıl yaşamlarını sürdürebilmekte ve süreç içerisinde edindikleri simgeleri ve kendilerine has kimliklerini nesilden nesile aktarabilmektedirler. Yapılı çevreyi organizma yapan insan müdahalesidir; İnsanlar ona hayat ve mekân ruhunu aşılacaktır. İnsanlar onunla etkin olarak ilişkide olduğu ve belli bir yapılı çevreyi yenilemeye ve değiştirmeye değer buldukları sürece yapılı çevre devam etmektedir. İnsanlar terk ettikleri zaman ölmekte, ufalanmakta ve yerçekiminin dayanılmaz gücü ile yerin altına çekilmektedir [Habraken 1998].

Yapılı çevreler olduğu toplumun kültürel kodlarını ve simgelerini taşımaktadır [Serim, 2006]. Yapılı çevreler döneminin ruhunu da yansıtmaktadır. Her kent bundan dolayı çok katmanlı işaretlerin ve sembollerin öyküsünü anlatan bir yazıt gibi okunabilmektedir. Kentleri, metinler olarak düşünürsek yapılı çevreler, kentsel değişimin biyografisi olarak işlev görmektedir [Knox ve Ozolins, 2007].

İnsanların etrafını çepeçevre kuşatan, aynı zamanda insan ilişkilerini de etkileyen ve bu ilişkilerin bir parçası olan yapılı çevre anlam ve kimlik göstergesidir. Bu anlam kimi zaman önemli ve değerli olduğu gibi kimi zamanda, anlam ve manadan yoksun olabilir [Habraken, 1998]. Yapılı çevrenin anlamı kullanım değerine bağlı olarak değişmektedir.

Yapılı çevrede meydana gelen değişimler, toplumun yapısı hakkında ipuçları vermektedir. Yapılı çevre, toplumdaki ilişkileri, hareketleri ve çelişkileri yansıtmaktadır [Tekel ve Aras, 2008]. Yapılı çevreler sadece fiziki formları değil,

aynı zamanda, insanların çevresiyle olan ilişkilerini de içeren bir anlam taşımaktadır [Habraken, 1998]. Kentsel yapılı çevre değişimlerinde sosyal çevre önemli bir etkidir. Yapılı çevredeki fiziksel değişim ve dönüşümler zamanla sosyal boyutlarda da değişim meydana getirmekte, sosyal değişimler de tekrar fiziksel değişimi ortaya çıkarmaktadır. Bu şekildeki döngü birbirini izlemektedir.

Yapılı çevreyi anlamamızda önemli olan değişimler ve yenilenme yapılı çevre bilginin de ana hatlarıdır [Habraken, 1998]. Kentsel yapılı çevredeki değişiklikler bir kentsel gelişmenin (yer')in karakterinin olumsuz etkilenmesine ve bozulmasına neden olabileceği gibi iyi yönetilebildiği durumlarda o yerin karakterinin güçlenmesini sağlayabilir. Bu anlamda, kentsel yapılı çevredeki değişiklikler niceliksel olarak birikim sağladığında niteliksel bir dönüşüme yol açabilmektedir [Ünlü, 2006].

Yapılı çevreler planlama ve tasarım süreci ile yaratılmakta, uygulama süreci ile inşa edilerek şekillenmekte kullanım süreci ile yaşatılmaktadır [Tekel ve Aras, 2008].

2.2.Yapılı Çevrenin Rolü ve Bileşenleri

Yapılı çevrenin rollerinden en önemlisi meşrulaştırma. Siyaset bilimci Harold Lasswell (1979) yapılı çevreyi gücün işareti olarak tanımlamaktadır.³¹

Lasswell yapılı çevrenin oluşturduğu gücü aşağıdaki şekilde ifade etmektedir

- Çekinme-Korku stratejisi; Tasarımın içsel gücü ile toplumu etkileme.
- Hayranlık stratejisi; Görülmeye değer tasarım etkileri ile toplumu eğlendirmek.

---

³¹ Güç, yapılı biçimine ya da yapılı çevreye değişmez bir şekilde yerleşmemiştir. Ancak baskı, şiddet, hakimiyet, manipülasyon, tecavüz, otorite kaçınılmaz olarak yapının biçimini etkilemektedir [Dovey, 1999].

Yapılı çevrenin en belirgin rollerinden bir diğeri belirli piyasa dilimlerini hedefleyen ürün ayrımı ile ekonomik tüketimi harekete geçirmeye yardımcı olmasıdır. Tasarımcının yenilikleri ve kültürel değişimleri görme yeteneği, sermaye dolaşımını teşvik etmeye yardımcı olmaktadır. Yapılı çevreler günlük olaylar, sosyal yapı ve toplumsal ilişkilerin mekâna yansımaları olarak da karşımıza çıkmaktadır [Knox ve Ozolins, 2007].

Yapılı çevre, kent bütünü ölçeğinde bileşenlere sahip olduğu gibi, parsel ve yapı ölçeğinde de bileşenlere sahiptir. Kentsel mekânın biçimlendirilmesinde yapılı çevrenin bileşenleri, yapıların dış görünüşünü, yapıların birbirleriyle ilişkilerini, konumlanmalarını, yoğunluklarını, mekân hissini, açık alanları, peyzaj düzenlemeleri, yaya ve araç dolaşımını içermektedir.³² Yapılı çevrenin bileşenleri, mekânsal, morfolojik, bağlamsal, görsel, algısal, sosyal, işlevsel, sürdürülebilirlik ve tasarım-planlama süreci olarak dokuz başlık altında toplanmaktadır [Carmona, 1999].

Hall ve Doe yapılı çevrenin bileşenlerini üç seviyede tanımlamaktadır. Bu bileşenler Çizelge 2.1. 'de verilmiştir.

Çizelge 2.1. Yapılı çevrenin bileşenleri

SEVİYE 1 YERLEŞİM	SEVİYE 2 ALAN MORFOLOJİSİ	SEVİYE 3 DETAY (PARSEL ÖLÇEĞİNDE)
Yapılaşma düzeni	Eğlence-oyun alanları	Yapıya küçük ilaveler
Kapsamlı gelişme	Bahçe büyüklüğü	Yapı tasarım özellikleri
Yol ağı	Peyzaj düzenlemeleri (kamusal)	Özel peyzaj düzenlemeleri
Açık alan	Yaya yolları ve patikalar	Özel otoparklar
Yapılaşmada değişimler	Trafik akışı	
Parsel tevhidini	Konut dışı alanlar	
Parsel ifrazı ve yoğunluk	Yapıya büyük ilaveler	
Parsel doldurma	Park alanları (kamusal)	

³² Mimarlık ve kent tasarımı yapılı çevrenin karakterinin oluşumunda ve desteklenmesinde önemli rol üstlenmektedir. En çok üretilen karar mekanizmaları ise, ne tür bir yapılı alanın üretilmesi ve bunun nerede ve ne zaman üretilmesi gibi konularda karar vermektedir.

Seviye 1’de yer alan yerleşim bileşenleri yapılı çevredeki değişimin ana bileşenlerini barındırmaktadır. Bu seviyenin ‘yerleşim’ olarak tanımlanması, her bir alanın ana omurgasını oluşturan bileşenleri içermesinden kaynaklanmaktadır. Seviye 2 alan morfolojisi olarak tanımlanmaktadır. Seviye 3 alanın parsel detayındaki özelliklerini içermektedir. [Hall ve Doe, 2000].

Kentsel yapılı çevrenin mekânsal özellikleri ‘yerleşim örüntüsü’, ‘kamusal açık alan sistemi’ ve ‘alansal sınırlar’ gibi kentin bütünü ve/veya geniş bir bölümünü etkileyen özelliklerdir. Bu özelliklerin değişmesi, plan revizyonları, mevzi imar planları, ıslah imar planları ve geniş alanları kapsayan plan değişiklikleriyle yapılan birinci düzeyde müdahalelerle mümkün olmaktadır.

Yapılı çevre değişimlerinin birinci seviyesi kentin tümünü yâda bir bölümünü etkileyen değişikliklerdir. Geniş bir alanı kapsadıkları için, bu tür değişiklikleri somut olarak gözlemek mümkün olmayabilmekte ve etkilerinin hissedilmesi uzun zaman almaktadır. Ancak, geniş bir alanda gerçekleşmelerinden dolayı bir yerin karakterinin değişmesine daha bütüncül etki edebilecek değişikliklerdir. [Ünlü, 2006]

2.3. Yapılı Çevrenin Tasarım ve Üretim Sürecinde Yer Alan Aktörler

Yapılı çevreler farklı amaç ve beklentilere sahip aktörler tarafından oluşturulmakta ve şekillenmektedir. Yapılı çevrenin kavranabilmesi veya anlaşılabilmesi için kilit aktörlerin tanınması, bu aktörlerin amaç ve hedefleri ile yapılı çevrenin oluşmasında ne kadar beklenti içerisinde olduklarının, birbirleri ile girdikleri ilişki biçimlerinin tanımlanması gerekmektedir [Knox ve Ozolins, 2007]. Habraken’e göre (1988) yapılı çevre uzun bir zaman diliminde pek çok seviyede ve birçok aktörle oynanan karmaşık bir oyundur. Amacı bir tarafın kazanıp diğer herkesi kontrol etmesi olmayıp, halkın ve diğer aktörlerin barış ve karşılıklı refah içinde var olmasına izin vermektir. Oyun hakkında bilgi sahibi olmak için kimin (hangi aktörün) hangi eylemde bulunduğu bilinmesi, oynamak için ise aktörlerin özelliklerinin bilinmesi gerekmektedir

Aktörlerden herhangi birisinin becerisinin yüksek olması eylemin kendisinin istediği gibi şekillenmesine sebep olabilmektedir. Kontrolü elinde tutan aktör, iletişim kurmalı, müzakere ve pazarlık etmeli ve işbirliği yapmalıdır. Bu tür direkt etkileşim yapıları çevrenin dengede kalması için gereklidir. Aktörler yapıları çevrenin parçaları üzerinde rekabet etseler de ortak bir bütün olarak var olmaya devam etmektedirler. Bu sebeple, resmi mutabakata varmak çevresel oyunun önemli bir yönüdür [Habraken 1998; 29].

Carmona ve Sieh, yapıları çevre oluşumunda karar verici aktörleri dört gruba ayırmaktadır. Bu aktörler, özel sektör, kamu sektörü, kamu-özel sektör ortaklıkları ve toplumdur.

Knox ve Ozolins (2007) yapıları çevrenin üretim sürecindeki aktörlerini;

1. Arsa Sahipleri³³
2. Spekülatörler³⁴
3. Geliştiriciler
4. Müteahhitler
5. Tüketiciler³⁵
6. Gayrimenkul Şirketleri, Finansörler ve Profesyoneller³⁶
7. Yönetim ve Düzenleyici Kuruluşlar³⁷

³³ Arsa sahipleri, yapıları çevrenin üretim sürecinin içeren olaylar zincirinin başında rol almaktadır.

³⁴ John Logan ve Harvey Molotch (1987) spekülatörlerini 3 farklı türde tanımlamaktadır.

1. Şanslı (rastlantısal) girişimciler; Miras olarak mülk edinmiş ya da özel olarak aldığı arsayı değeri yükseldiğinde satan, farklı kullanımlar için kiralayanlar.
2. Aktif girişimciler; Bireysel olarak arazi kullanımlarındaki ve arazi değerlerindeki değişimleri takip eden, buna göre hareket ederek arsaları alıp satanlar.
3. Yapısal (İnşaat) girişimciler.

³⁵ Tüketiciler kentsel gelişim sürecinde talepleri belirlemektedirler. Tüketici tercihleri ve davranışları temelde rekabetçi bir ortamda gelişmektedir. Tüketiciler genellikle bireysel olarak tepki vermemekte, seçenekleri ve gelişme sürecini toplu olarak etkilemeye çalışmaktadırlar

³⁶ Gayrimenkul şirketleri, finansörler ve diğer profesyoneller kentsel gelişim sürecinde aracı ve kalifiye uzmanlar olarak devreye girmektedirler [Knox ve Ozolins, 2007].

³⁷ Yapıları çevre oluşumunda ve yapıları çevrenin değişim ve dönüşümünde yerel ve merkezi yönetim önemli bir belirleyici aktördür. Yönetim erkini kontrol eden aktör, diğer aktörlere göre daha güçlüdür.

olmak üzere yedi sınıfa ayırmakta ve bunların dışında tüketici talepleri sonucu ortaya çıkan piyasa eğilimlerini de yapıyı çevrenin oluşumunda önemli rol oynadığını belirtmektedir.

Büyüme Mekanizması (Growth Machine) teorisyenlerine göre yapıyı biçimlendiren aktörler, belirleyici aktörler ve destekleyici aktörler olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

Belirleyici aktörler : Arazi Sahipleri, Girişimciler, Müteahhitler, Mimar ve Kent Plancıları, Politikacılar ve Yatırımcılar.

Destekleyici aktörler : Üniversiteler, Sendikalar, Sivil Toplum Örgütleri.

Büyüme Mekanizması (Growth Machine) teorisyenlerine göre bu aktörlerin bir organizasyon şeması içerisinde tanımlanmamış istekleri bir ya da birkaç aktörün belli zamanlarda ön plana çıkmasına ve mekânı kendi çıkarları doğrultusunda biçimlendirmesine neden olmaktadır [Cox,1989].

Yapılı çevre, arsa sahipleri, yatırımcılar, müteahhitler, geliştiriciler, politikacılar ve bürokratlar gibi değişik aktörlerin bir araya gelmesi veya aktörlerin belirli bir sıralama içinde kendi rollerini oynaması ile meydana gelmektedir.³⁸

Yapılı çevre dönüşümleri önemli ölçüde bu aktörlerin rol değiştirmesine bu ise aktörün yönetim erkini ve kaynaklarını kontrol etmesine bağlı olarak değişmektedir.

³⁸ Ülkemizde sürecin sadece teknik bir şekilde işlemesi, süreçte yer alan aktörlerin birbirinden bağımsız ve kopuk bir şekilde davranması sonucunu da beraberinde getirmektedir. Kentsel yapıyı çevrede değişikliklerle ilgili bir öneri, plancılar ya da mimarlar tarafından ilgili yönetime sunulmakta, öneri, yönetimde çalışan meslek adamları tarafından değerlendirilmekte, belediye meclislerinde tartışılmakta, değerlendirme sonrası kabul edilen öneri askıya çıkarılmakta ve halkın bilgisine sunulmaktadır. Tüm bunların sonucunda, öneri kabul edilmekte ya da reddedilmektedir. Bu süreçte, tüm aktörler birbirinden bağımsız ve ayrı bir şekilde kendilerine tanınmış sınırlar içinde davranmaktadırlar. Sürecin işleyişi, aktörlerin bireysel olarak davranış geliştirmelerini özendirilmekte, sonuçta kentsel yapıyı çevre bireysel eylemler ile biçimlendirilmektedir [Ünlü, 2006].

Ulusal düzeyde planlama sistemine sahip pek çok ülkede, kentsel yapıyı çevrenin üretimi ve biçimlendirilmesi planlama sistemine bağlı olarak yürütülmekte ve denetlenmektedir. Planlama sisteminin omurgasını belirli bir kademelenmede düzenlenmiş kent planları oluşturmaktadır. Buna göre, kent planları farklı ölçeklerde, bir kentteki ve yakın çevresindeki tüm yapılaşma faaliyetlerinin yönlendirilmesi ve denetlenmesi için bir çerçeve sunmaktadır. Bu çerçeve, Planlama sisteminin bir bileşeni olan ‘yasal alanı’ oluşturmaktadır. Planlama sisteminin diğer bileşenleri ise kentsel yapıyı çevrenin biçimlendirilmesi sürecindeki aktörlerin eylem ve davranış biçimlerini tanımlayan ‘sosyo-politik alan’ ile süreçteki aktörlerin katılım biçimlerinin ve planlar ile ilgili yapılacak tartışma biçimlerinin tanımlandığı sürece ilişkin alan’dır. Planlama sisteminin bileşenlerinin birbirleriyle etkileşimi sonucu kentsel yapıyı çevredeki değişiklikler ve dolayısıyla kentsel mekândaki değişim yönetilmektedir. Diğer bir deyişle, planlama sisteminin bileşenlerinin etkileşimi en somut haliyle kentsel yapıyı çevrede gerçekleşen değişiklikler ile görülebilmektedir. Sosyo-politik alan, farklı çıkar ve beklentilere sahip aktörler arası tartışma ve uzlaşmaların yaşandığı alandır. Sürecin yaşandığı alan ise aktörlerin katılım biçimlerini tanımlanmaktadır [Ünlü, 2006].

2.4. Planlama Yaklaşım Farklılıklarının Yapılı Çevre Oluşumuna Etkisi

2.4.1. Planlama ve kent planlaması

Planlama, geleceğe yönelik olarak, istenilen hedeflere ulaşmak amacıyla, sistemli eylem programları hazırlama süreci olarak tanımlanabilir. Plan onu oluşturan iki unsurla tanımlanmaktadır. Bunlar, a) ulaşması hedeflenen amaç, yani proje b) bu amaca ulaşmak için gerekli olan düzenlemeler, yani araçlardır

Kuramsal bilginin sistemli bir biçimde uygulaması olan planlamada, bir planın hem hedeflenen amacı hem de bu amaca yönelik hangi yolları izleyerek, hangi araçlarla ulaşacağını belirlenmiş olması gerekmektedir.

Planlama kavramı en geniş anlamı ile ele alındığında üç özellik içermektedir.

- Geleceğe yönelik bir tasarım olması,
- Belirli hedef/amaçlara ulaşmak için yapılması
- Sistemli bir eylem dizgesi olması

Planlamada geleceğe yönelik olarak bir fikrin varlığı ve bunun nasıl uygulanacağına ilişkin bir görüşün olması zorunludur. Diğer bir deyişle, planlama, kuramsal bilginin sistemli bir biçimde eyleme uygulanmasıdır [Friedman 1987].

İçeriği ne olursa olsun önceden saptanmış hedef ya da hedeflere, yine önceden saptanmış sürede ulaşmak için izlenecek yön ve yöntemleri belirleme eylemi olan planlama[Bozkurt 1998], içinde bulunulan zamandan gelecekteki bir zamana uzanan bir süreçtir. Bu süreç ana hatları ile araştırma hazırlama, plan, uygulama, izleme ve değerlendirme alt süreçlerinden oluşur [Cook, 1969].

Planlama, pozitivist öngörü ve kestirimlerden farklı olarak, bütün olarak planlanan sistemin kendi yasaları ile değil insan iradesi ile yönlendirileceğini varsaymaktadır. Planlama, yapısal zorunluluğun yerini insanın özgür iradesinin alabileceğini, insanların yaşamına müdahale edip ona egemen olabilecekleri anlayışını temsil etmektedir. Planlama insanın özgür iradesinin egemen kılınması, insan aklının ve bunun ürününü ön plana çıkmasıdır [Ersoy 2007].

Kent planlaması süreci aydınlanma ile gerek mesleğin içeriğine gerekse uygulamasına yönelik olarak kökten değişiklikler yaşamış ve kendini sürekli olarak yeniden yapılandırarak yenilemeye çalışmıştır [Keleş, 2004].³⁹ Ünlü toplumbilimci Thomas Adams, kent planlaması'nı toplumsal ve iktisadi gereksinimleri göz önünde bulundurarak kentlerin fiziksel gelişmelerinin biçimlenmesine yön vermekle uğraşan bir bilim, bir sanat ve bir uğraş alanı olarak tanımlamaktadır. J.T. Howard, kent

---

³⁹ Kent kavramı nüfus ölçütlerine dayandırıldığında, belli bir nüfus düzeyini aşmış yerleşmelere kent, diğerlerine köy veya kır denilmektedir. Yönetmelik ölçütlerine dayandırıldığında belediye sınırları içindeki nüfus kentli nüfus kabul edilmektedir. Ekonomistlere göre kent, mal ve hizmetlerin üretim dağıtım ve tüketim süreçlerinde toplumun sürekli olarak değişen gereksinimlerini karşılamak için ortaya çıkan bir ekonomik mekanizma olarak tanımlanmaktadır. Bu genel tanımın dışında bir yerleşmeye kent isminin verilebilmesi genellikle nüfusunun tarım dışı kesimlerde çalışmasına bağlıdır.

planlamasını kentsel alanların değişmesine bir yön verilmesi biçimi olarak görmektedir.

Kimi ülkelerde ve dönemlerde kent planlaması dar anlamda araziden yararlanma planlama karşılığı olarak kullanılmış, kısacası arazi kullanımının planlamasına indirgenmiştir. Son yıllarda ise kent planlaması, yüzyılın gelişmeleri karşısında, büyük kentsel alanları ve hatta kırsal alanları da kapsayacak biçimde kapsam değişikliğine uğramıştır. Bu gelişmenin sonucunda da kent planlaması kavramına kaçınılmaz olarak, kent ve bölge planlaması (City & Regional Planning) ya da kent ve ülke planlaması (Town&Country Planning) gibi kavramlar eklenmiştir.

2.4.2. Farklı planlama yaklaşımları

Planlama disiplini sanayi devriminden bu yana mekâna ve topluma ilişkin sorunları kendi var oluş kanunları içinde anlamaya çalışmaktadır. Bu çerçevede sanayi devriminden bu yana planlama disiplini değişik yaklaşım tarzları ile toplumsal ve mekânsal sorunlara alternatif çözüm önerileri sunmaktadır.

Planlama disiplini'ne gereksinim günümüzde eskisine oranla artmış, yerel yönetim ve merkezi hükümetlerin kurumlarında planlama disiplini ayrı bir uzmanlık alanı olarak kurumsallaşmaya başlamıştır. Artan nüfus yoğunluğu ve ileri bilgi birikimi ve gelişen teknoloji, karşılıklı ilişkileri ve bağımlılığı artırdığından farklı türde ve farklı nitelikte planlama kuramları alternatif çözümler üretmek için ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda tarihsel gelişimleri, teknikleri ve ilgi alanları birbirinden farklı çok sayıda planlama türlerinden söz edilebilir [Ökten ve Şengezer, 2007].

Aydınlatma felsefesi içinde, toplumsal yaşamın her alanındaki bilgiye, sistemli kuşku, istisnasız sorgulama ve rasyonel mantık ile biçimlenen bir yoldan ulaşır. Pozitivist paradigma, her alanda bilimsel yöntemin doğrusal araştırma aşamalarının ve rasyonel mantık zincirinin izlenmesi gerektiğini söyler ve böylece araştırmacının nesnel (objektif) ve evrensel sonuçlara varabileceğini kabul eder. Mekân, bilimsel bir kesinlikle düzenlenir. Planlama bir bilimsel araştırma süreci kadar kesin, önceden

programlanmış ve değişmez aşamalardan oluşan, teknikleri daha önce sınanmış bir süreçtir. Plan kararları pratik gereksinimlerden kaynaklanan soruların yanıtıdır. Mekânın düzenlenmesine yön veren toplumsal amaçlar bir toplumsal mutabakat olduğu varsayımından hareketle tanımlanmaktadır.

1950'lerde özellikle istatistik ve matematiksel modelleme tekniklerindeki gelişmelerin sağladığı olanaklar toplumsal bilimlerde ve planlamada sistem kuramının geliştirilmesine yol açar. Pozitivist çerçeve içine oturan sistem kuramı, toplumsal dinamiklere işlevselci kuram üzerinden bakar ve her toplumsal ögenin sistem içindeki işlevini açıklayan bir model arayışına girer. Bu arayışın dayandığı temel varsayım, toplumda asal nitelikte herhangi bir çıkar ya da inanç çatışması bulmadığı, bir uyum, mutabakat olduğudur. Bu varsayım hem toplumsal kuram için hem de gerçek yaşamın mekânını düzenlemek üzere uygulama kararları alan plancılar için asal bir ayırıcıdır. Çünkü bu varsayımdan yola çıkıldığında, sistemin varlığının tartışılmasına gerek kalmaz [Bailey, 1972]. Benzer bir yaklaşım planlamada da benimsenir. Kent çok değişkenli bir sistem olarak ele alınır; nicel analizlere dayanılarak yapılan sayısal kestirimler planların dayanağını oluşturur. Planlamanın reformcu yanı unutulur. Fizik mekânı toplumsal ekonomik ve siyasal kurumlarla buluşturan birleştirici ve reformcu planlama anlayışı terk edilir.⁴⁰

Planlamanın toplumsal ve ekonomik yönlerinin göz ardı edilerek salt teknik bir mesele olarak algılandığı bu dönemde hâkim planlama anlayışları rasyonel planlama ve modernist planlama yaklaşımları olmuştur.

---

⁴⁰ Planlamanın sosyal ve ekonomik bağlamının göz ardı edilerek, tasarımın biçimsel özelliklerinin ön plana çıkarılmasını fiziksel belirleyicilik olarak tanımlamak mümkündür. Fiziksel belirleyicilik yaklaşımı, planlamanın rolünü azaltmak yerine, planlamayı gerçeklerin çok ötesine götürmüştür. Bu yaklaşım fiziksel biçimin sosyal işlevler üzerine somut etkisinin olacağından hareket etmektedir [Tekel, 2009].

Rasyonel (kapsamlı) planlama

Rasyonel Planlama anlayışının [Rational Comprehensive Planning] temel ilkeleri ABD’de Chicago Üniversite’sinden bir grup planlama uzmanı tarafından 20. yüzyılın başlarında geliştirilmiş ve ikinci dünya savaşını izleyen yıllarda tüm batı dünyasının farklı biçim ve içeriklerde yaygın biçimde uygulanan planlama yaklaşımı olmuştur.

Rasyonel planlama bir dizi temel kabul üzerinde yükselmektedir. Bu ilkelere en önemlisi planlama sürecinin uzun erimliliği ve geniş kapsamlılığıdır. Bu bağlamda planlama kurumları kentsel süreçlere yön vermede görev alan çok sayıda kurum ve aktör arasında eşgüdüm sağlama görevini de üstlenmektedir.

Rasyonel planlama yaklaşımı pozitivist bir bakış açısı ile toplumsal ilişkilerin ve mekânsal yapıların bilimsel araçlar ve teknikler kullanılarak analiz edilebileceğini ve bu çerçevede sorunlarının ve bunlara yönelik çözüm önerilerinin teknik bir süreç içinde belirlenebileceği iddiasındadır. Bu çerçevede hazırlanan planların ve sonuçlarının da önceden kestirilebileceği önerilmektedir. Bilimsel bilgi ve teknikler etrafında kavranan bu süreç içinde planlamanın mevcut sorunların çözümüne yönelik en iyi alternatifini tespit etme yetisine sahip olduğu varsayılmaktadır. Bu yetinin gerisinde ise bilimsel bilgi ve aklın yer aldığı öngörülmektedir. Bu çerçevede planlama süreci teknik bir süreç olarak tanımlanan bir niteliğe sahiptir. Kuramın öngördüğü süreçle elde edilecek planlar, kapsamlı uzun erimli, genel fiziksel gelişmeye odaklı ancak fiziksel tasarım önerilerini kamu yararı ve sosyoekonomik siyasalarla ilişkilendiren bir siyasa belgesi olarak görülmektedir. Planlama ise akılcı ve tüm alternatiflerin gözden geçirilerek en uygun olanının seçildiği her adımda bir önceki adıma geri dönülerek geri beslemelerin yapıldığı bir süreç olarak tanımlanmaktadır.

Kapsamlı Planlamanın en önemli işlevleri şöyle özetlenmektedir.

1. Kentlerde belirli konu ve sorun odaklı olarak yapılacak sınırlı sektörel planlama çalışmalarına rehber olacak bir düzenleyici nazım plan oluşturmak

2. Bu şekilde hazırlanmış sektör planlarında geliştirilen önerilerin Nazım Plan ile uyumunu değerlendirmek
3. Kamu yararını güçlendirmek üzere sektörel planlarda geliştirilen öneriler arasında uyum ve eşgüdüm sağlamak.

Bu özellikleri ile beraber, uygulamada, rasyonel planlama, plandan yararlanacak seçmen kitlesini büyük ölçüde sürecin dışında bırakmakta, planlar yukarıdan aşağıya doğru alınan kararlarla hazırlanmaktadır.⁴¹

Rasyonel bir süreç olan kapsamlı planlama, modernite kuramının bir ürünüdür. Rasyonelleşme süreci aynı zamanda bir bürokratikleşme süreci olup bürokratikleşme sürecinin asli unsurlarından olan planlamanın etkinliği modern toplumlarda insanlık üzerinde belli bir denetim kurmanın da en rasyonel araçlarından birisi haline gelmiştir.

Modernist planlama

Yukarıdan aşağına örgütlenmiş seçkin bir proje olan modernite projesi rasyonalist bir bakış açısı ile tüm toplumu tek tipleştirmeyi hedeflemektedir. Bunu yaparken toplumların içerdiği farklılıkları aynılaştırıp hiçleştirmektedir. Bilimsel gelişme etrafında kurgulanan bu tasarımın toplumsal yaşamın öznel dinamiklerine kapalılığı rasyonel düşüncenin öngördüğü ve kabul ettiği değerler sistemi dışındaki tüm öğeleri akıldışlılık suçlaması ile dışarıda bırakmaktadır.

Modernist Planlama devletin ve bürokrasinin elinde toplumu denetlemenin bir aracı olarak kullanılmış, yerel toplulukların talepleri yerine devletin kendi mantığı planlama sürecinin temel belirleyicisi olmuştur. Bu yaklaşım bireysel yaratıcılık başta olmak üzere farklı kesimlerin kendilerini mekânda ifade edebilmesini olanaksız

---

⁴¹ “Bir planlama eylemi toplumun genel çıkarları karşısında toplumun sınırlı bir kesiminin çıkarlarına hizmet ediyorsa bu eylem kamu yararına değildir. Oysa toplumun belli bir kesimi yerine toplumun tamamına hizmet ediyorsa yapılan eylem kamu yararındır” [Mayerson & Benfield, 1869., Ahshuler 1970].

hale getirirken yerel toplulukların zenginliğini ifade eden farklı kimlikleri homojenleştirme ve sadeleştirme çabasında olmuştur.

Modernite eleştirisi yaklaşımı aydınlatma düşüncesinin ortaya koyduğu toplumsal yapı ve planlama anlayışına totaliterlik ve yukarıdan aşağıya bir toplum ve mekân organizasyonu öngörmek suçlaması ile karşı çıkmaktadır. Bu eleştirinin merkezinde ise planlama kurumunu çerçevesini çizen ulusal devlet yer almaktadır. Buna karşılık modernite eleştirisi yaklaşımının karşı projesinin merkezinde ise yeniden inşa edilmesi gerek sivil toplum bulunmaktadır.⁴²

1960'lı yıllardan başlayarak, sosyal bilim tartışmalarında yeni bir evreye girilir. Realistler, nesnel-bilimsel (rasyonel planlama) yaklaşımını yüzeysel kalmakla suçlarlar. Sayısal analizlerin ve bilimsel yöntemin yalnızca “neden” sorusuyla yetinmemesi gerektiğini toplumsal kuramın kimin için sorusunu mutlaka sorması gerektiğini savunurlar. Bilim insanlarının tarafsızlığının bilimsel nesnellik gerekçesi ile haksızlıklara göz yummak anlamına geldiğini, bilimsel ve nesnel olduğu gerekçesiyle sayısal analizlerle yetinenlerin bu yolla gerçekte egemen olanın tarafını tuttuğunu ileri sürerler.

Bu tartışmalar ışığında egemen güçlerin karşısında güçsüze, egemen kültürün karşısında farklı olana da yaşama olanağı sunan siyasal erkin ve teknokratın karşısında kentliye de söz hakkı tanıyan daha demokratik bir planlama söylemi içerisinde daha demokratik ve reformcu bir gündem oluşturulmaya çalışılır.⁴³

---

⁴² Modernist Planlama bir grup plancının elinde toplumun geriye kalanına ilişkin tasarımını dayatırken bu süreçten etkilenen kesimlerin düşüncelerini, beklentilerini ve sorunlarını kendi algıladığı gibi formüle etmekte, bu süreçten etkilenenlerin kendilerini dinlemeyi onların kendi sorunlarını nasıl algıladığını ve nasıl formüle ettiğini anlamayı bir kenara bırakmaktadır. Bu tür bir yukarıdan aşağıya tasarımın baskıcı bir sosyo-mekânsal proje olması kaçınılmaz olduğu gibi başarısız kalması da kaçınılmazdır [Scoot 1998].

⁴³ 1960'lı yıllardan sonra rasyonel planlama, gelişmenin ve özellikle serbest piyasaya dayalı ekonomik büyümenin önünde bir engel olarak görülmeye başlanmıştır. 1970'lerde dünya ekonomisinin içine girdiği kriz, neo-liberal politikaların artan hâkimiyeti planlamanın yeni bir çerçevede tanımlanmasını beraberinde getirmiştir. 1980'li yıllarda birçok ülkede rasyonel planlama yaklaşımı terk edilmiş, yerine esnek, kısa vadeli, parçacı, piyasa ve politik baskılara kolayca adapte olabilen, proje-temelli bir yaklaşım hâkim olmuştur. 1990'lı yıllarda proje temelli yaklaşımlar yerini kent yönetiminde kurumsal kapasiteyi güçlendirmek [aktör çeşitliliği ve işbirliği], planlamanın yalnızca fiziksel değil, aynı

1970'li yılların tartışmaları biraz farklılaşarak yeniden gündeme gelir. Faludi önderliğindeki bir grup, pozitivist çizgiyi sürdürerek, rasyonel karar almanın tek planlama kuramı olduğunu savunurken, giderek büyüyen bir başka grup da planlamanın somut sosyo-politik süreçler ve ilişkiler bağlamında var olduğunu ileri sürmektedir [Yiftachel, 2000].

1980'li yıllardan sonra John Forester'in çalışmaları, katılımın ve uzlaşma arayışlarının gündemde olduğu dönemde özellikle bilgi altyapısının ve bilgi akışının önemini, erkin mekâna yansımadaki belirleyiciliğini vurgular.

Farklı gruplar, karşılıklı güvenin süreç içinde kurulduğu bir ortamda, kendi çıkarlarını ve kimliklerini serbestçe ifade ederken diğer grupları, onların niyetlerini, gereksinimlerini ve çıkarlarını da anlamaya çalışır. Bu tür bir ortam bir yandan yanlış bilgilenme ve anlamaları ortadan kaldırmayı hedeflerken diğer yandan her kesimin diğerlerinin taleplerini de dikkate alarak kendisini de yeniden düşünmesine olanak sağlar. Bu süreç içinde, planlılar, topluma kendi algıladığı ve bu çerçevede formüle ettiği planı dayatmak yerine, diğer gruplar gibi dinleyen, farklı talepleri anlamaya çalışan farklılıkların bir arada tartışarak müzakere etmesini olanak sağlayan bir konumdadır [Forester 1989].

Forester, planların belirli bir iletişim altyapısı üzerine inşa edildiğine bu iletişim altyapısını da erk ilişkilerinin biçimlendirdiği belirtir. Bu dönemde iletişimin planlama pratiği içindeki rolü üzerinde yoğunlaşan bir dizi araştırmanın yapıldığı dönemdir.

---

zamanda ekonomik ve sosyal boyutlarını da göz önüne alan katılımcı karar alma ve uygulamaya olanak veren stratejik planlamanın eylem odaklı ve belli bir vizyon çerçevesinde hareket eden anlayışına bırakmıştır [Tekel, 2007].

İletişimci planlama

İletişimci planlama farklı grupların belli bir planlama sorunu etrafında bir araya gelerek müzakere etmesini esas almaktadır. Farklı gruplar karşılıklı güvenin süreç içinde kurulduğu bir ortamda, kendi çıkarlarını ve kimliklerini serbestçe ifade ederken diğer grupları, onların niyetlerini, gereksinimlerini ve çıkarlarını da anlamaya çalışır.

İletişimci planlama söylemi içinde bilinçlenmiş kent topluluklarının, demokratik ve eşitlikçi bir planlama ortamında tartışarak karar verebileceği bir kent vizyonu geliştirilir [Yiftachel, 2000]. Bu planlama yaklaşımı plancıya, çıkarları çatışan taraflar arasında iletişimi sağlama ve uzlaşacakları bir ortam sağlama rolünü vermektedir. Tam da bu noktada tarafların planlamaya katılımında plancının sağladığı bilgi büyük önem taşımaktadır. Çünkü bilginin türü, kapsamı ve ne kadar iletildiği, çatışmanın algılanabilmesinde ve bunların mekâna yansımada belirleyici olmaktadır [Ersoy, 2000].

Bu yaklaşımın planlama alanına uygulanması iletişimsel planlama [Communicative Planning] yaklaşımını savunanlardan gelmektedir [Forester 1989, Healey 1993]. İletişimsel planlama farklı grupların belli bir planlama sorunu etrafında bir araya gelerek müzakere etmesini esas almaktadır.

İletişimci planlamada, planlama sürecinin sadece çıkarların çarpıştığı bir alan olmasının ötesinde, farklı kimliklerin ifade edilmesine olanak sağlayan bir alan olması hedeflenirken, diğer aktörleri de anlamaya fırsat veren bir eylem olması gerektiğinin altı çizilir. Böylece başkalarında kuşku duyan ve düşman olarak gören bir yaklaşımın yerine, karşılıklı müzakereye, güvene ve anlamaya dayanan bir sürecin hâkim kılınması hedeflenmektedir.

1990'larda kent bilim tartışmalarının gündemine yerleşen sürdürülebilir kent, yaşanabilir kent, kentsel çevre kalitesinin yükseltilmesi, katılım, kentin aktörleri, yönetim gibi kavramlar yeni söylem olarak kullanılmaya başlanmıştır. Akademik

platformlarda, gelişen bu söylemin ekonomik ve toplumsal dinamiklerle örtüşmediği durumlarda söylemin dayandığı kavramın içi boşaltılarak sunulurken katılımcılık kavramı yerel yönetimlerin ve günümüzde artık merkezi yönetimlerin yerel birimlerinde de kendi söylem ve eylemlerinde sıklıkla kullanılmaktadır.

Katılımcı planlama

Rasyonel planlamanın planlanan alanlardaki her kesimi eşit olarak gözetmediği ve toplumun güçsüz kesimlerini dışladığı yönündeki eleştiriler bu kavramın geliştirilmesine neden olmuştur.

Rasyonel planlama anlayışı kendisini toplumun üzerine bir konuma koyarken, bu konumunu meşrulaştırma temelini kamu yararını gözetme işlevi üzerine kurmuştur. Ancak uygulamada ortaya çıkan sonuçlar, gerek akademik gerekse planlama kurumu içinde rol alan bir kesimi, toplum içindeki farklı gruplar açısından yol açtığı eşitsizliklere işaret etmeye itmiştir. Bu yaklaşımı sistematik bir çerçevede oturtan Davidoff kapsamlı planlama sürecini teknik bir süreç olarak algılayıp, planlama sürecinin siyasal içeriğini göz ardı ettiğini ve bu çerçevede araçları vurgularken amaçları ve planlamanın çıktılarını dışladığını öne sürmektedir.⁴⁴

Katılımcı planlama kavramı Habermans'a göre kamusal alanın dönüşümüne ilişkindir. Habermans'a göre, kamusal alan iletişimsel rasyonalitenin kurulduğu alandır. Demokratikleşme ancak bu alanın genişletilmesi diğer bir anlatımla devletin baskıcı uygulamalarının dışına çıkartılması ile olanaklıdır. Bu yaklaşımın planlama alanına uygulanması iletişimsel planlama yaklaşımını savunanlardan gelmektedir [Forester 1989, Healey 1993].

Katılımcı Planlama yerelliği ve sivil toplumu öne çıkartan bir yöntemdir. Bu tür aşağıdan yukarıya sivil iletişime ve bireylerin her birinin görüşünün alınmasına

⁴⁴ Planlamanın siyasal bir süreç olduğunun farkına varılmasında, 1960'lı yıllarda orta sınıfın radikalleşmesine yol açan siyasallaşmanın ve yoksul gettolarda patlak veren ayaklanmaların önemli etkisi bulunmaktadır [Ersoy 2000].

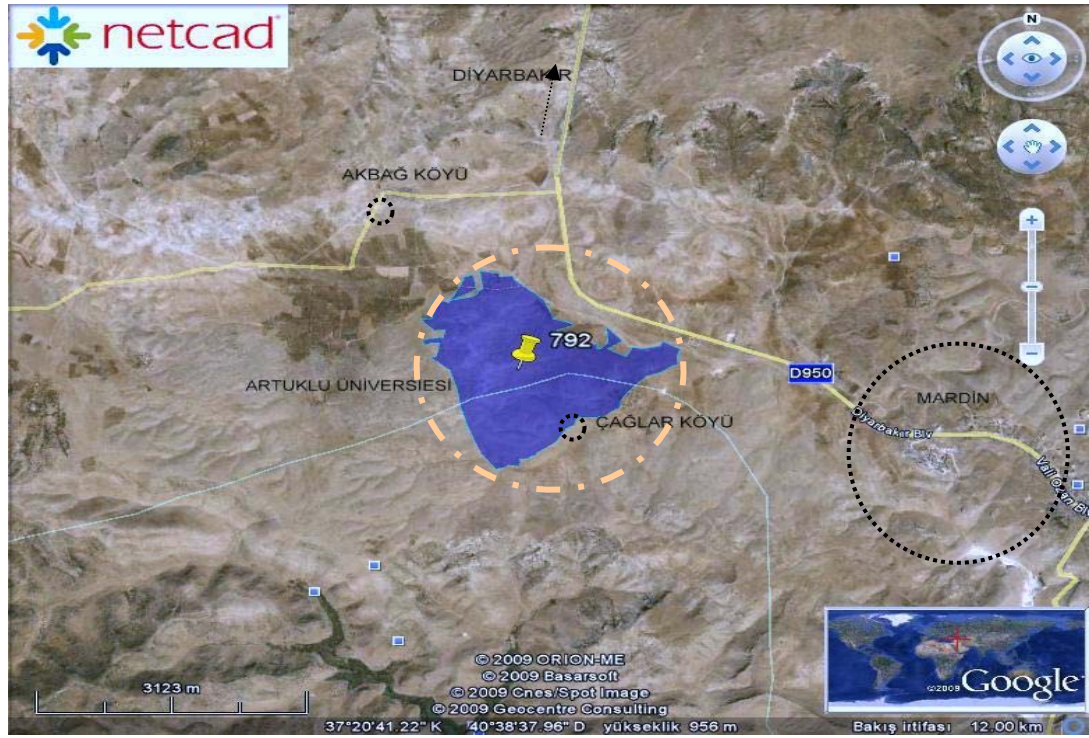
dayanan çözümler küreselleşen dünyanın çok kimlikliliği içinde yerel kimliklerin güçlenmesini sağlamaktadır. Katılımcı planlama yaklaşımı bir kesimin lehine diğer kesimlerin dışlanması yerine, her kesimin paydaş olarak katıldığı bir süreçtir. Son yıllarda gelişmiş ülkelerde uygulanmaya konulan plan hazırlama sürecinde çok özenli ve dikkatlice hazırlanan katılım programlarıyla farklı teknikler kullanılarak halkın sivil toplum örgütlerinin ve giderek tüm paydaşların katılımlarının sağlandığı görüşlerinin alındığı toplantılar forumlar ve anketlerden yararlanılarak uygulamalar yapıldığı izlenmektedir. Böyle bir anlayışla yaşama geçirilecek plan artık tüm paydaşların çıkarlarının ifadesini bulduğu meşruluğu tartışılmaz bir ortak belge haline gelmiş olmaktadır. Toplumun çok büyük bölümünün onayını alan böylesi bir kapsayıcı süreçle hazırlanan planların yaşama geçirilme şansları artan planlar bir dizi amir hüküm ya da istekler listesi olmaktan çıkarak ortak bir uzlaşma belgesi olmaktadır.

2000'li yıllarda katılımcı planlama ve anlamlı bir yurttaş olmada planlama sürecine dâhil olmanın ve her aşamada planlamaya katılımın sağlanmasının plan hazırlama sürecinin vazgeçilmez bir parçası olması gerektiği sıklıkla vurgulanmıştır.

3. MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ YERLEŞKESİNİN KENT BÜTÜNÜNÜNDEKİ YERİ, YERLEŞKE ALANI YERSEÇİM VE PLANLAMA SÜRECİ AKTÖRLERİ, ROLLERİ VE ARAÇLAR

3.1. Mardin Artuklu Üniversitesi Yerleşkesinin Kent Bütünündeki Yeri

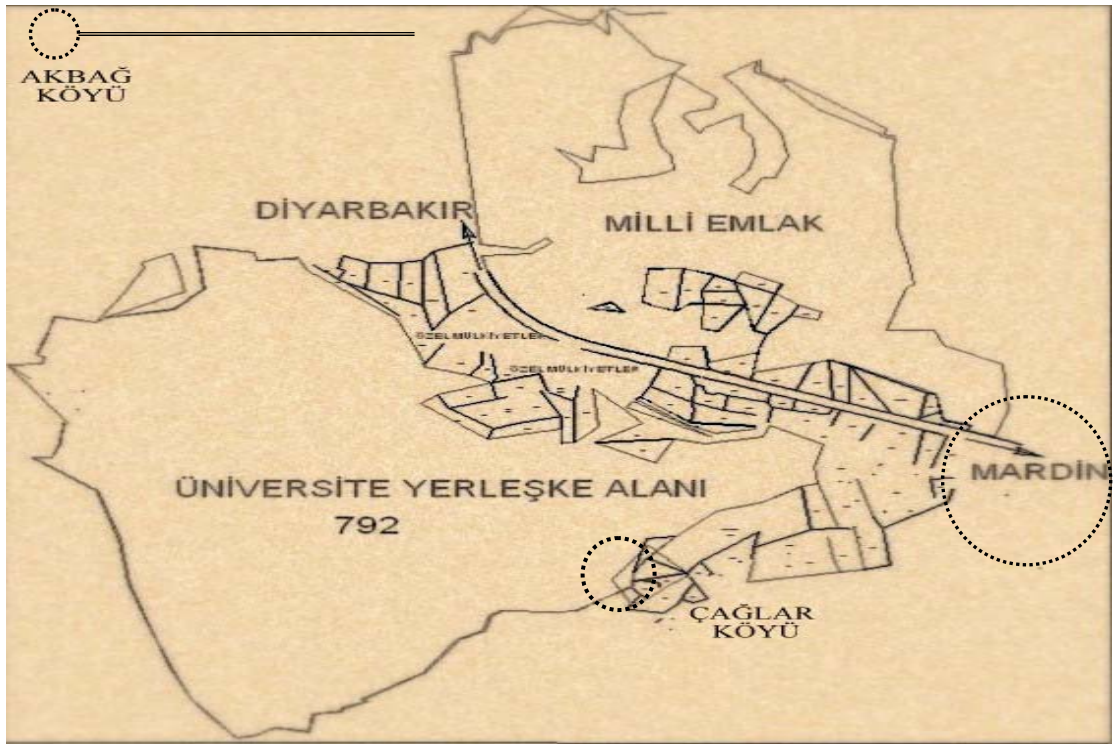
Mardin Artuklu Üniversite'si yerleşkesi, Mardin Merkezine bağlı Akbağ(Akres) köyü merası iken, “Artuklu Üniversite'si Yerleşkesi Yer Tespit Komisyonu'nca” Mardin Artuklu Üniversite'si yerleşkesi olarak tespit edilen 4337.5 dönüm büyüklüğündeki 792 parseldir. Yakın çevre yerleşimi ise Üniversite parselinin kuzeydoğu cephesi ile Mardin-Diyarbakır bölünmüş yolunu arasında kalan milli emlak ve şahıs arazileridir.

Şekil 3.1. Mardin Artuklu Üniversitesi yerleşkesinin kent bütünündeki yeri

Mardin Artuklu Üniversite'si yerleşke alanı ve yakın çevresi, Mardin-Diyarbakır karayolu üzerinde % 0–15 arası bir eğime sahiptir. Yerleşke alanı ile Mardin-Diyarbakır karayolu arasında özel mülkiyet ve milli emlak arazilerinin bulunduğu doğal koridorda 140 dönüm milli emlak, 400 dönüm ise şahıs arazisi bulunmaktadır.

Bölünmüş yolun karşı cephesinde ise 2494.8 dönüm büyüklüğünde Mardin Artuklu Üniversite'sinin ikinci etabı olarak düşünülen mülkiyeti milli emlak müdürlüğü'ne ait 781 no'lu parsel numaralı mera arazisi yer almaktadır.

Şekil 3.2. Mardin Artuklu Üniversitesi yerleşkesi ve yakın çevresi milli emlak ve özel mülkiyet dağılımı

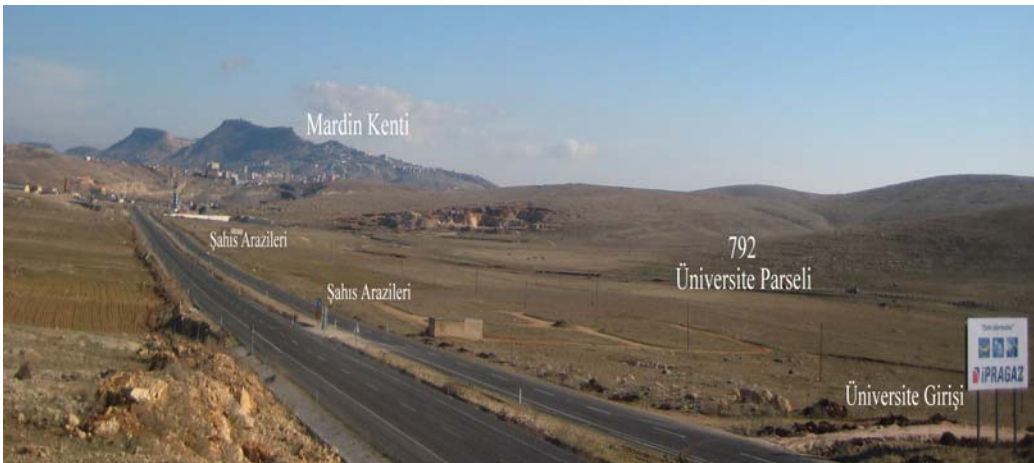
Yerleşke Alanının güneydoğusunda kısmen hazine kısmen ise yerleşke alanına taşmış Çağlar köy yerleşimi, kuzeybatısında ise Akbağ köyü yer almaktadır. Bu şekli ile çalışma alanı olan Üniversite parseli ve yakın çevresi, Akbağ ve Çağlar köyleri arasında kalmaktadır.

Resim 3.1. Mardin merkez, Akbağ Köyü

Resim 3.2. Mardin merkez, Çağlar Köyü

Resim 3.3. Üniversite parseli

3.2. Mardin Artuklu Üniversitesi Yerleşkesi Yer Seçim Süreci

Mardin kentinde, Üniversite kurulması kararının alınması, Üniversite yerleşke alanı yer tespiti, yeri tespit edilen yerleşke alanının Mardin Artuklu Üniversitesi'ne tahsisi, söz konusu yerleşke alanı ve yakın çevresi için imar planı yapılması kararının alınması ve plan hazırlama süreci ile devam etmiştir.

Mardin Artuklu Üniversite'si yerleşkesi yer seçim sürecinde rol alan aktörler Çizelge 3.1.'de verilmiştir.

Çizelge 3.1. Mardin Artuklu Üniversitesi yerleşkesi yer seçim sürecinde rol alan aktörler

MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ YERLEŞKE ALANI YERSEÇİM SÜRECİNDE YER ALAN AKTÖRLER VE ROLLERİ	
BAKANLAR KURULU	29.05.2007 tarih ve 26536 sayılı resmi gazetede yayımlanan 5662 sayılı kanunla 2809 sayılı yüksek öğretim kurumları kanununa eklenen ek madde 87 hükmü ile Mardin Artuklu Üniversitesinin kurulması (29.05.2007).
MARDİN VALİLİĞİ	792 no'lu parselin mera vasfından çıkartılması. (06.02.2007 tarih ve 273 sayılı makam oluru).
	792 no'lu parselin Mardin valiliği il özel idaresince ağaçlandırılması için milli emlak müdürlüğünden tahsisinin istenmesi (26.02.2007 tarih ve 1136 sayılı yazı).
	Yerleşke alanı yer tespit kurulu tarafından yerleşke yeri tespitinden sonra imar planı çalışmalarının başlatılması (17.03.2008).
YERLEŞKE TESPİT KURULU	2007/12701 sayılı bakanlar kurulu kararı ile oluşturulan yerleşke alanı yer tespit kurulunun 792 no'lu taşınmazı yerleşke yeri olarak belirlemesi (14.01.2008 tarihli kurul karar tutanağı).
	Yerleşke alanı yer tespit kurulu kararının ilgili kurumlara ve milli emlak genel müdürlüğüne iletilmesi (07.02.2008 tarih ve 476 sayılı defterdarlık milli emlak müdürlüğünün yazısı)
MARDİN BELEDİYESİ	Üniversite yerleşke alanı yer tespitini müteakip, imar planı yapılmasına esas yerleşke alanı yakın çevresinin mülkiyet dokusunun defterdarlık milli emlak müdürlüğünden istenmesi (15.02.2008 tarih ve 82 sayılı yazı.)
	Mardin belediyesinde yerel aktörler ve plandan etkilenecek arazi sahiplerine bilgilendirme yapılması (İmar planı bilgilendirme toplantısı 26.05.2008).
MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ	792 no'lu parselin yerleşke alanı olarak Mardin Milli Emlak Müdürlüğünden istenmesi (26.07.2007 tarih ve 01-3 sayılı yazı).
	Milli Emlak Genel Müdürlüğünce tahsis edilen Üniversite parselinde planlama çalışmalarının tamamlanamadığından tahsis süresi uzatılması istemi (29.07.2009 tarih ve 1091 sayılı yazı).
MALİYE BAKANLIĞI	792 parselin ağaçlandırılacak kısmının il özel idaresine 4 ay süre ile tahsisi (15.06.2007 tarih ve 35235 sayılı yazı).
	792 parselin ağaçlandırma alanı dışındaki alanın Mardin Artuklu Üniversitesine yerleşke alanı olarak tahsisi (14.08.2007 tarih ve 50480 sayılı yazı).
DEFTERDARLIK MİLLİ EMLAK MÜDÜRLÜĞÜ	792 no'lu parselin Mardin defterdarlık milli emlak müdürlüğü adına tescillenmesi. (20.02.2007 tarih ve 325 sayılı yazı)

Mardin kentinde Artuklu Üniversite'si kurulacak 792 no'lu mera vasıflı parsel, Mardin Mera Komisyonu Başkanlığınca hazırlanan inceleme raporu'na istinaden 06.02.2007 tarih ve 273 sayılı Mardin Valiliği Oluru ile mera vasfindan çıkarılmıştır.

Mardin Valiliği İl Özel İdaresi, 26.02.2007 tarih ve 1136 sayılı yazı ile Mardin Defterdarlığı Milli Emlak Müdürlüğü'ne, 4337.5 dönüm büyüklüğündeki 792 parsel no'lu taşınmazın, Mardin İl Özel İdaresine tahsis edilmesi durumunda İl Özel İdaresi Kanununun 6. maddesine istinaden ağaçlandırma çalışmalarının yapılacağını belirtmiştir.

Mardin Defterdarlığı Milli Emlak Müdürlüğü söz konusu alanın 300ha'dan büyük olması nedeni ile Maliye Bakanlığı'na konu hakkında görüş sormuştur. Maliye Bakanlığı Milli Emlak Genel Müdürlüğünden alınan 15.06.2007 tarih ve 35235 sayılı yazı ile 792 no'lu parselin ağaçlandırma işlemlerinin yapılması için 12.06.2007 tarih ve 701 sayılı Bakan Oluru'na Mardin İl Özel İdaresine 4 ay süre ile tahsisine ilişkin ön izin verilmesi uygun görülmüştür.

Mardin Artuklu Üniversite'si 29.05.2007 tarih ve 26536 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 5662 sayılı Kanun ile 2809 sayılı YÖK Kanunu Ek 87. maddesi ile Mardin Artuklu Üniversite'si kurulmuştur.

Mardin Artuklu Üniversite'si Rektörlüğü, Mardin Valiliği İl Özel İdaresine 4 ay süre ile tahsis edilen 792 no'lu 4337.5 dönüm büyüklüğündeki arazinin ağaçlandırılacak sahası dışında kalan 3180.5 dönümlük bölümünün yerleşke alanı için uygun olduğundan bahisle tahsisini 27.06.2007 ve 01/3 sayılı yazı ile Mardin Milli Emlak Müdürlüğü'nden talep edilmiştir.

Söz konusu talep, Mardin Milli Emlak Müdürlüğü'nün Milli Emlak Genel Müdürlüğü'nden aldığı görüşlerden sonra, Milli Emlak Genel Müdürlüğünün 14.08.2007 tarih ve 50480 sayılı yazısı ile 792 no'lu parselin 1157 dönümünün Mardin Valiliği İl Özel İdaresine ağaçlandırılmak üzere, ağaçlandırmaya uygun olmayan 3180.5 m² lik kısmının ise Artuklu Üniversite'si Rektörlüğüne iki yıl süre

ile yerleşke alanı olarak tahsis edilmesi kararlaştırılmıştır. Artuklu Üniversite'si Rektörlüğüne iki yıllık ön tahsis belgesi hazırlatılarak iki yıl içinde tahsis şartlarını yerine getirilmesi halinde (fakülte binalarının yapılmaya başlanması) kendilerine yapılan tahsisin kesin tahsise dönüştürüleceği belirtilmiştir.

Bu gelişmeler yaşanırken 18.10.2007 tarih ve 26674 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2007/12701 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile 17 Devlet Üniversitesi'nin yerinin oluşturulacak Kurullar tarafından tespit edileceğini karara bağlamıştır.

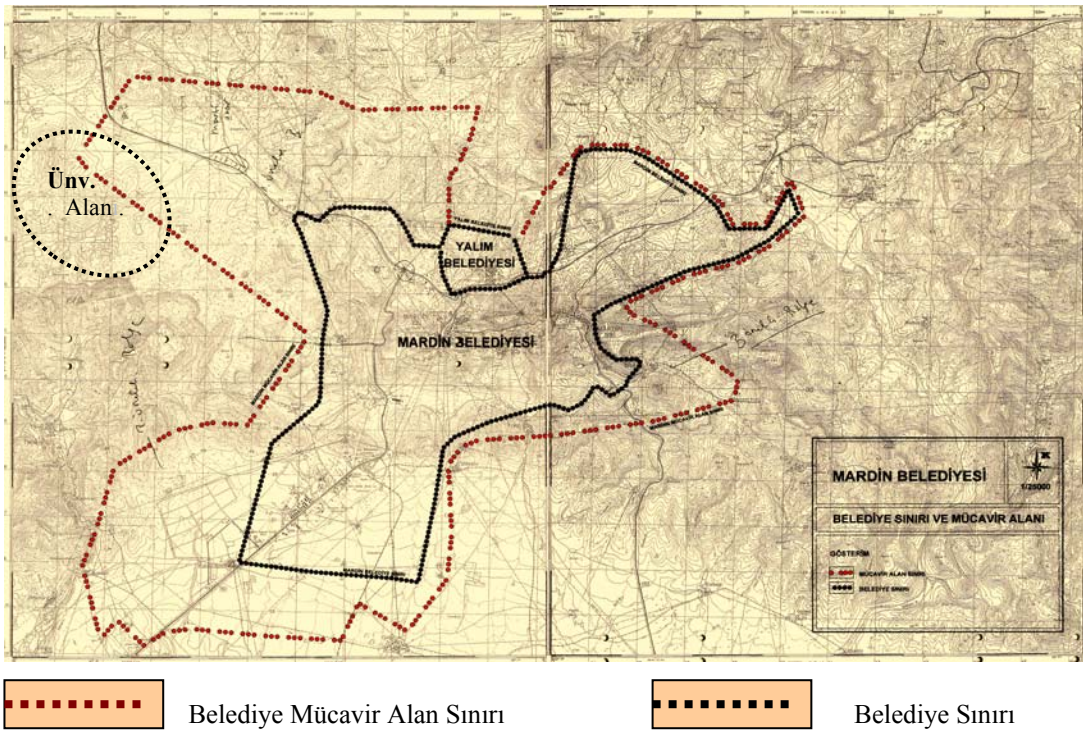
Mardin Artuklu Üniversite'si Yerleşke Alanı Yer Seçim Kurulunda yer alan üyeler; DPT Müsteşarı, Maliye Bakanı Müsteşarı, Yüksek Öğretim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürü olmak üzere Anakaradan üç bürokrat; Mardin Valisi, Mardin Belediye Başkanı ve Mardin Artuklu Üniversite'si Rektörü olmak üzere toplam altı kişiden oluşmuştur. Söz konusu kurulun kararları ve karar tutanakları Maliye Bakanlığı Milli Emlak Genel Müdürlüğü'nün 16.01.2008 tarih ve 02661 sayılı yazısı ile Mardin Defterdarlığına iletilmiştir.

Söz konusu Kurul, 14.01.2008 tarihinde Mardin'de yaptığı inceleme ve değerlendirmeler sonucunda hazine mülkiyetindeki Mardin Merkez, Akbağ (Akres) köyünde bulunan 792 parsel numaralı 4337.5 dönüm büyüklüğündeki taşımazın 3180.5 dönümlük kısmın Mardin Artuklu Üniversite'sine tahsisine, tahsis edilen taşımazın 1500 dönümü geçmeyecek şekilde yerleşke yapılaşma alanı olarak kullanılmasına karar vermiştir.

3.3. Mardin Artuklu Üniversitesi Yerleşkesi ve Yakın Çevre Yerleşimi Planlama Sürecinde Rol Alan Aktörler ve Rollerinin Planlama Mevzuatına Dayalı Tanımlanması

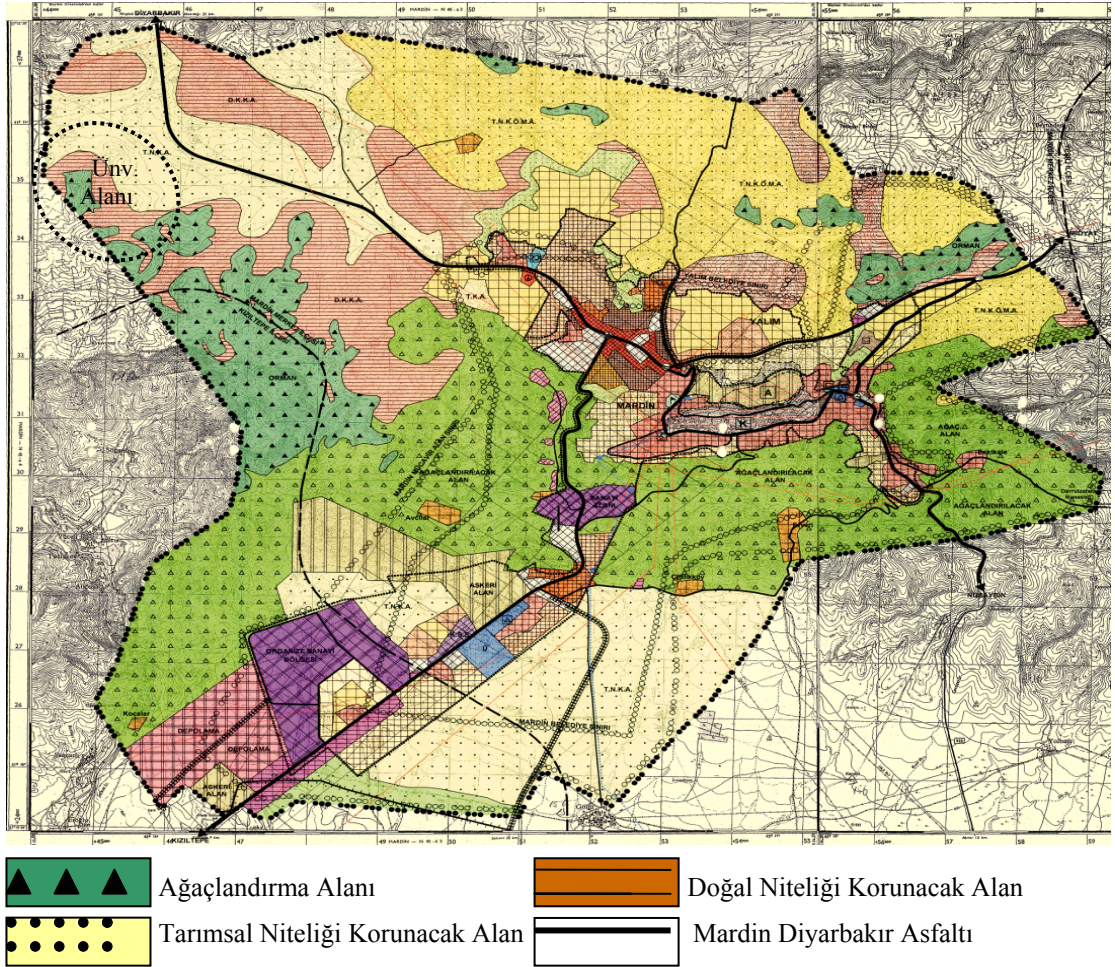
Mardin Belediye Sınırı ve Belediye Mücavir Alan Sınırı 26.03.2005’de Bayındırlık ve İskân Bakanlığınca onanmıştır (Şekil 3.3.).

Mardin Belediye Mücavir Alanı sınırı, Mardin-Diyarbakır bölünmüş yoluna paralel uzanan Mardin Artuklu Üniversitesi yerleşkesi ve yakın çevresini kuzeydoğudan güneybatıya doğru bölmektedir. Bu şekli ile Mardin Belediye Meclisi, çalışma alanının kuzeydoğusunda; Mardin İl Genel Meclisi ise çalışma alanının güneybatısında plan onama yetkisine sahiptir.

Şekil 3.3. Mardin belediye ve belediye mücavir alan sınırları

Çalışma alanı olan ‘Mardin Artuklu Üniversitesi yerleşkesi’ ile yerleşkenin kuzeydoğu cephesiyle bölünmüş yol arasındaki bölge olan ‘yakın çevre yerleşimi’ 25.09.2005 tarihinde GAP Bölge Kalkınma İdaresi tarafından onanan Mardin Kızıltepe Çevre Düzeni Planı içinde kalmaktadır (Şekil 3.4.).

Şekil 3.4. Mardin Kızıltepe çevre düzeni planı

Mardin Artuklu Üniversitesi yerleşkesi ve yakın çevre yerleşimi, 1/25.000 ölçekli Mardin Kızıltepe Çevre Düzeni Planında, Tarımsal Niteliği Korunacak Alan, Doğal Niteliği Korunacak Alan ve Ağaçlandırma Alanı olarak önerilen bölgedir. Çalışma alanına ilişkin hazırlanacak Mevzii İmar Planlarının plan kararlarının üst ölçekli plan olan 1/25.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı kararlarına uygun olması gerekmektedir.

Mardin Artuklu Üniversitesi yapılı çevre oluşumunun birinci aşaması planlama ve tasarım aşamasıdır. Planlama ve tasarım aşamasının imar kanunu ve yönetmeliklere uygun olması gerekmektedir.

5393 sayılı Belediyeler Kanunu kapsamında faaliyetlerini yürüten Belediye Meclisleri; belediye hizmetlerini belediye mücavir alan sınırı dışında yürüten İl Genel Meclisleri, aldıkları meclis kararlarını 3194 sayılı İmar Kanununun 8. ve 5393 sayılı Belediye Kanunu 23. maddeleri uyarınca incelenmek üzere Valilik Makamına ekleri ile beraber bir örneğini göndermekle yükümlüdürler.

Plan hazırlama ve onama sürecinde merkezi ve yerel yönetimlerin sorumluluk ve sınırlılıkları Çizelge 3.2’de verilmiştir.

Teklif imar planlarının Belediye Meclisleri veya İl Genel Meclisleri gündemine (agenda) alınması, Meclis Kararı alınması, hakkında meclis kararı alınan planların ilan askı sürecinin işletilerek halka duyurulması işlemleri 3194 sayılı İmar Kanununun 8. ve 5393 sayılı Belediye kanunu 23 maddeleri uyarınca yürütülmesi gereken diğer yasal sorumluluklardır.

İmar planlarının onaylı hâlihazır haritalar üzerine işlenmesi 3194 sayılı İmar Kanununun 5. maddesi uyarınca uyulması gereken bir diğer araçsal zorunluluktur.

3194 sayılı İmar Kanunu’na esas yayımlanan Plan Yapımına Dair Esaslara Ait Yönetmeliğinin 8. ve 11. maddeleri gereği kurum ve kuruluşların plan onaması yapabilmesi için Bayındırlık ve İskân Bakanlığında yetki devri almaları gerekmektedir. Yetki devrinin verilebilmesi için ise ilgili kurumlarda planlama biriminin bulunması; planlama biriminde görev alan şehir plancısının ise yeterlilik belgesinin Bayındırlık ve İskân Bakanlığı Teknik Araştırma ve Uygulama (TAU) Genel Müdürlüğü’nce onanması gerekmektedir.

Çizelge 3.2. Plan hazırlama ve onama sürecinde merkezi ve yerel yönetimlerin sorumluluk ve sınırlılıkları

BELEDİYE SINIRLARI İÇİNDE PLAN HAZIRLAMA VE ONAMA SÜRECİNDE YEREL VE MERKEZİ YÖNETİMLERİN SORUMLULUK VE SINIRLILIKLARI	
YEREL YÖNETİM	MERKEZİ YÖNETİM
Planların yerel yönetimler tarafından teslim alınması.	
Planların yerel yönetim teknik elemanlarınca incelenmesi.	
Planların belediye meclisi gündemine alınması ve mecliste tartışılması.	
Belediye meclisince incelenen planların belediye imar komisyonuna incelenmek üzere gönderilmesi.	
Planların onanması veya reddi için belediye meclis kararı alınması.	Plan ve belediye meclis kararları'nın (bmk) birer örneğinin ilgili valilik tarafından teslim alınması.
Belediye meclis kararlarının ve ekleri olan ilgili planların valilik makamına incelenmek üzere gönderilmesi.	Valilik makamınca, ilgili belediyeden gelen plan ve bmk'ların 60 gün içinde imar kanunu ve yönetmeliklerine uygunluğunu incelenmesi; kanun ve yönetmeliklere uygun olmayan bmk ve planların 7 iş günü içinde düzeltilmesinin istenmesi.
İmar planlarının ilan askı panosuna asılarak ilan süresinin işletilmesi.	
Varsa plan ilan askı itirazlarının kabul edilmesi.	Valilik makamınca, ilgili belediyeden 3194 sayılı imar kanunu ve yönetmeliklerine uygun olmadan iletilen plan ve bmk'ların 7 gün içinde düzeltilmemesi halinde 60 gün içinde uygun olmayan bmk ve planların idare mahkemesi yolu ile iptaline gidilmesi.
İlan askı itirazlarının ilgili planların askı süresinin tamamlanmasını müteakip 15 içinde karara bağlanması.	
Planların kesinleşmesi.	

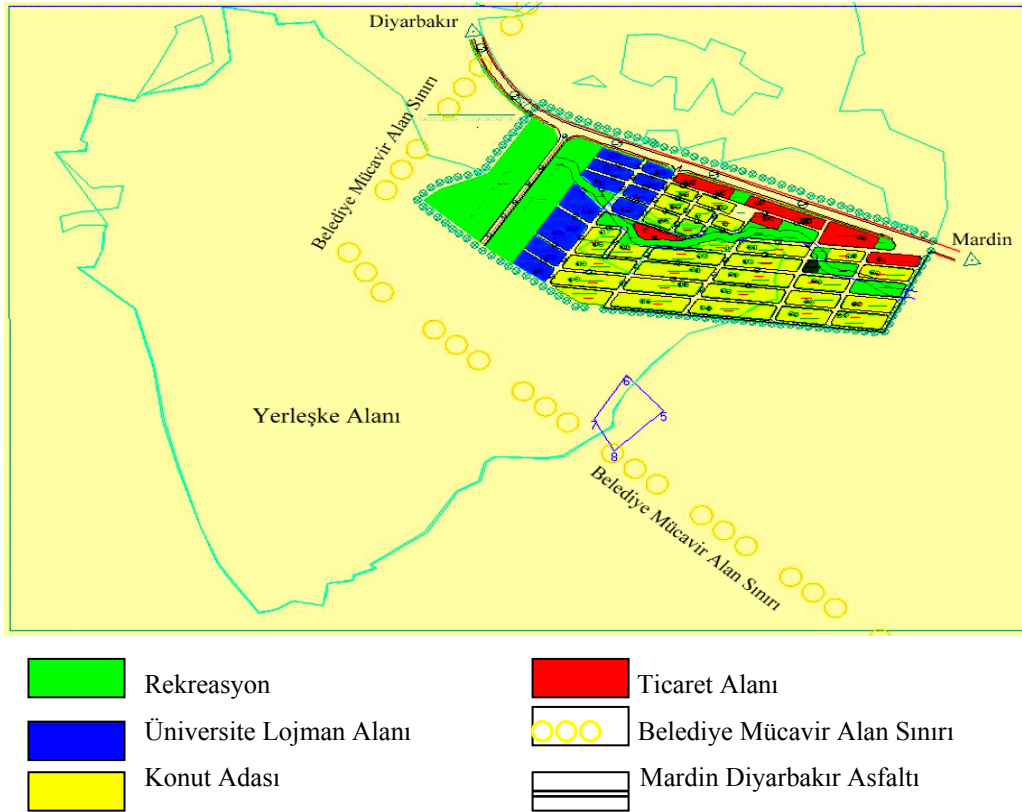
Belediye mücavir alan sınırları dışında plan yapma ve onama yetkilisi valiliklerdir. Valilikler adına iş ve işlemler il özel idareleri ve il genel meclislerince yürütülmektedir. Valilikler, belediyeler gibi imar planı hazırlanma ve onama sürecinde 5393 sayılı belediye mevzuatına uymak zorundadır. 5393 sayılı belediye yasası gereği, planlara ilişkin uygulanması gereken tüm süreçler, valilikler yetki sınırları içinde (belediye mücavir alan sınırları dışı) ilgili valiliklerin uyması gereken sınırlılıklardır.

Mardin kent merkezi bütününde Çevre Düzeni Planına (ÇDP'ye) uygun olarak hazırlanan 1/5000 Ölçekli Mardin Revizyon Nazım İmar Planı, Mardin Belediye Meclisinin 03.04.2006 tarih ve 2006/4 sayılı kararı ile onanmıştır. 1/5000 ölçekli Mardin Revizyon Nazım İmar Planı Mardin merkez ve yakın çevresini içine almakta olup, "Çalışma Alanı" Mardin Revizyon Nazım İmar Planı dışında kalmaktadır. Bu bağlamda 3194 sayılı İmar Kanunu gereği çalışma alanı için hazırlanacak 1/5000 ölçekli planının isminin Mevzii İmar Planı olması zorunludur. Hazırlanacak mevzii imar planında herhangi bir değişiklik yapılması halinde ise önceden onanmış olan mevzii imar planı ve plan hükümlerine uyulması gerekmektedir.

3.4. Mardin Artuklu Üniversitesi Yakın Çevre Yerleşimi Mevzii İmar Planı ve Mardin Artuklu Üniversitesi Yerleşkesi ve Yakın Çevre Yerleşimi Revizyon Mevzii İmar Planı Çalışmaları

3.4.1. Mevzii imar planı planlama süreci

Mardin Valiliği, Mardin Artuklu Üniversitesi yerleşkesine Mardin-Diyarbakır karayolundan geçiş sağlanabilmesi için 02.07.2008 tarihinde 'Mardin Artuklu Üniversitesi Yakın Çevre Yerleşimi Mevzii İmar Planı'nı hazırlamıştır. Plan, Mardin Belediye Mücavir Alan Sınırı içinde Mardin Artuklu Üniversitesi Yerleşkesi ile yerleşkeye paralel uzanan Mardin-Diyarbakır karayolu arasında kalan şahıs ve milli emlak arazilerini kapsamaktadır. Mevzii İmar Planı 3194 sayılı İmar Kanununun 18. maddesinin uygulamasına esas uygulama yapılacak şekilde düzenlenmiştir.

Şekil 3.5. Mardin Artuklu Üniversitesi yakın çevre yerleşimi mevzii imar planı

Mardin Artuklu Üniversitesine tahsis edilen 792 Parsel ile Mardin Diyarbakır karayolu arasında 540 dönüm özel şahıs ve milli emlak arazisi bulunmaktadır. Bu arazilerin 140 dönümü hazine 400 dönümü ise özel şahıs arazisidir. Mevzii İmar Planı çalışmasında Mardin Artuklu Üniversitesinin kuzeydoğu cephesinden ise 160 dönüm arazi plana dâhil edilerek toplam çalışma alanı 700 dönüm ile sınırlandırılmıştır.

Mardin Valiliği'nce iki aylık bir çalışma ile kamu kurum ve kuruluşlarından elde edilen verilere dayanılarak hazırlanan Mardin Artuklu Üniversitesi Yakın Çevresi Mevzii İmar Planı, Mardin Kent Konseyi'nin Mayıs 2008 toplantısında tartışmaya açılmıştır. Kent konseyinde, Sivil Toplum Örgütleri ve Meslek Odası Temsilcileri, Mimarlar ve Mühendisler gibi destekleyici aktörler ile Mardin Valisi, Belediye Başkanı, Rektör Yardımcısı gibi belirleyici aktörler ve yerel halk bir araya gelerek planlama sürecine görüşleri ile katkıda bulunmuşlardır.

Kent konseyi'ndeki bu katılımlı toplantıdan sonra, Mardin Valiliği'nde 06.08.2009 tarihinde Mardinli İşadamları, Emekli Mardinli Bürokratlar, Milletvekilleri ve Oda başkanlarının bulunacağı ikinci büyük bilgilendirme toplantısına hazırlanmak üzere kent konseyindeki eleştiriler de dikkate alınarak hazırlanan Plan'a Mardin Valiliğince son şekli verilmiştir.

Mardin Valiliği'nde yapılacak bilgilendirme toplantısı hazırlıkları yapılırken, Mardin Artuklu Üniversitesi Yakın Çevresi Mevzii İmar Planı Mardin Belediye Meclisince Belediye Meclis Kararı alınmak üzere Temmuz 2008 de Mardin Belediye Meclisine gönderilmiştir.

İlk planda, toplam planlama alanı 700 dönüm olarak belirlenen çalışma alanının %40'ı Üniversite Giriş Yolu, Rekreasyon, Yeşil Alanı ve diğer kamusal kullanımlara, kalan % 60'lık kısmı ise düşük yoğunluklu (taks/kask:0.15/0.30, hmax = 6.50) konut alanına ayrılmıştır.

Söz konusu plan ile 700 dönüm büyüklüğündeki milli emlak, üniversite ve şahıs arazilerinin %60'ı üzerinde çok düşük yoğunluklu kat irtifakı sağlanmıştır. Planlı arsaya dönüşen 420 dönüm alanın 96 dönümü Mardin Artuklu Üniversitesine lojman alanı ve yurt binası yapılması amacı ile ayrılmıştır.

Plan ile yerleşke alanına sağlanan giriş, 250m genişliğindeki rekreasyon alanı arasından sağlanmıştır. Planlama ile bölünmüş Mardin Diyarbakır karayoluna cepheli üniversite arazisi önünde toplamda 400 dönüm büyüklüğünde arazisi bulunan şahıslara arazilerinin doğusunda ve yine bölünmüş yola cepheli kendi hisselerine eşdeğer kıymette 240 dönüm büyüklüğünde üzerinde sadece iki katlı konut yapılabilecek imarlı arsalar verilmiştir. Milli Emlak arazileri için de 140 dönüm arazilerine karşılık 84 dönüm imarlı arsa önerilmiştir.

“Mardin Artuklu Üniversitesi Yakın Çevre Yerleşimi Mevzii İmar Planı'nın” plan hükümleri ve plan açıklama raporu ile “planda yapılacak herhangi bir değişiklik için, Valilik, Üniversite, Belediye ve Plan Müellifinin ortak uygun görüşünün alınmasını zorunludur” denilerek Artuklu Üniversitesi yakın çevresindeki iki katlı kat irtifakının uzun vadede değiştirilmemesini engellemeyi hedeflemiştir.

Mardin Belediye Meclisinin Temmuz ayı toplantısında söz konusu planların onanabilmesi için 02.07.2008 tarih ve 2008/35 sayılı Mardin Belediye Meclis Kararı (BMK) alınmıştır. Ancak söz konusu planlar askıya alınmamış, 06.08.2009 tarihinde Mardin Valiliğinde yapılması planlanan ikinci katılımlı toplantıdan sonra askıya alınması kararlaştırılmıştır.

Mardin Artuklu Üniversitesi Yakın Çevresi Mevzii İmar Planı ilan askı tutanağında belirtildiği üzere iki yerel ve bir adet ulusal gazetede yayımlanmıştır. Ayrıca belediye hoparlörü ile yerel halk bilgilendirilerek planın bir ay süre ile askıda kalacağı

belirtilmiştir. Söz konusu plan'a herhangi bir itiraz yapılmamış ve 10.10.2008 tarihinde kesinleşmiştir.⁴⁵

3.4.2. Mevzii imar planı planlama sürecinde rol alan aktörler

Mardin Artuklu Üniversitesi Yerleşkesi Yakın Çevre Yerleşimi Mevzii İmar Planı planlama sürecinde, ilgili tüm aktörler bilgilendirilerek katılımları sağlamış ve söz konusu plan onandıktan sonra üzerinde herhangi bir tartışmanın yaşanmaması için belirleyici ve destekleyici tüm aktörlerin görüşü almıştır. Mardin Artuklu Üniversitesi Yakın Çevresi Mevzii İmar Planı sürecinde çok aktörlü ve katılımlı bir yöntem uygulanmaya çalışmıştır. Plana ilan askı sürecinde herhangi bir itirazın yapılmamış olması da katılımlı süreci destekleyen bir sonuç olmuştur.

Mardin Valiliği, Mardin Artuklu Üniversitesi Yakın Çevresi Mevzii İmar Planı planlama sürecinde belirleyici aktör olarak, Mardin Belediyesinin söz konusu planları onayarak yürürlüğe koyması için gereken teknik desteği sağlamıştır. Mardin Belediyesinin Mevzii İmar Planını onması için Valilik şehir plancısının görevlendirmelerini istemiş, Valilik Makamı söz konusu talebi olumlu karşılamıştır. Bunun yanında, söz konusu planın kamuoyuna tartışılmak üzere açılması Mardin Valiliğinin öncülüğünde gerçekleşmiştir.

Mardin Belediye Başkanlığı, Mardin Valiliği gibi yönetim erkine sahip belirleyici bir aktördür. Bu yönü ile söz konusu planların Mardin Belediye Meclisinde görüşülmesi, onama işlemlerinin yürütülmesi, yerel aktörler arası koordinasyonun sağlanması, söz

⁴⁵ Mardin Belediyesi, Mardin Artuklu Üniversitesi Koruma ve Yaşatma Derneğine, askı itirazı olmadan 10.10.2008 tarihinde askıdan inen Mardin Artuklu Üniversitesi Yakın Çevresi Planlarının uygulamasının (parselasyon planları) yapılması için yaklaşık 100.000.00 TL' ye ihtiyaç duyulacağını 21.10.2008 tarih ve 119 sayılı yazı ile belirterek destek istemiştir. Söz konusu Dernek, yönetim kurul kararı gereği söz konusu uygulamanın (parselasyon planlama çalışmasının) tamamlanması ve harcamaların faturalandırılması halinde Derneğin destek sağlayacağını resmi yazı ile Mardin Belediyesine bildirmiştir. Mardin Belediye Başkanlığı, 10.10.2008 tarihinde askıdan inerek kesinleşen imar planlarının uygulaması için 26.11.2008 tarihinde Mardin Belediyesi'nde ihaleye çıkmış ve ihaleyi alan firmaya 03.12.2008 tarihinde yer teslimi yaparak iş ve işlemlerin tamamlanmasını müteakip ödeme yapacağını ilgili firma ile sözleşme akdine bağlayarak belirtmiştir.

konusu planın yerel ve ulusal gazetede yayınlanması ve yerel halka duyurulması konusunda 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 3194 sayılı İmar Kanunu kapsamındaki şartları zamanında yerine getirmiştir.

Mardin Belediyesi, konseyi toplantılarına ev sahipliği yaparak söz konusu planın halka anlatılmasında kendi teknik kadrosu ile çaba göstererek, halkla ilişkiler sürecini kontrol etmiştir.

Araştırma yapılan yerin büyüklüğüne ve incelenen konunun türüne göre sürece katılan aktörler farklı olabileceği gibi aktörlerin tepkileri de farklılık gösterebilmektedir. Üniversiteler kentsel yapılı çevre oluşum sürecinde belirleyici değil destekleyici aktörler olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak söz konusu kentsel yapılı çevre olumundan etkilenen Mardin Artuklu Üniversitesi olduğundan Artuklu Üniversitesi belirleyici aktör olarak karşımıza çıkmaktadır.

Mardin Artuklu Üniversitesi, Mardin Artuklu Üniversitesi Yakın Çevresi Mevzii İmar Planı planlama sürecine belirleyici bir aktör olarak olumlu veya olumsuz herhangi bir etkide bulunamamıştır. Zira 17.09.2008 tarihinde atanan kurucu Rektörün atanması sırasında “Mardin Artuklu Üniversitesi Yakın Çevresi Mevzii İmar Planı” kesinleşmiştir.

Arsa Sahipleri, Mardin Artuklu Üniversitesi Yakın Çevresi Mevzii İmar Planı sürecinde mülkiyetleri üzerinde yapılan planlama çalışmasında haberdar olmalarını ve fikir beyan etmelerini ve süreçte aktör olarak katılmalarını olumlu karşılamışlar ve sürece yardımcı olmuşlardır. Bu sürece itiraz edilmemesi'nin nedeni yapılan imar planı çalışması ile arazi sahibi köylülerin önde gelenleri ile iletişime geçilerek süreçten olumsuz etkilenmemelerinin hedeflenmesidir.

Mardin Artuklu Üniversitesi Yakın Çevresi Mevzii İmar Planı sürecinde, hazırlanan planlama çalışması askıya çıkmadan önce taslak halinde iken bundan etkilenebilecek kesimler ile görülmüş ve tepkileri tespit edilmiştir. Söz konusu tepkiler değerlendirmeye alınarak hazırlanan planlar onandıktan sonra basın yayın, kent

anons sistemi ve ilan askı yolu ile duyurulmuştur. Bu çalışma herhangi bir askı itirazına konu olmamıştır.⁴⁶

Siyasetçi ve Bürokratlar, “Mardin Artuklu Üniversitesi Yakın Çevresi Mevzii İmar Planını” ilk olarak 06.08.2008 tarihinde Mardin Valiliği Dara Toplantı Salonu’nda görmüşlerdir. Belirleyici aktör olan siyasetçi ve bürokratlar planlanan uygulamanın sivil ve yerel aktörler tarafından olumlu karşılanmasına paralel bir politika izlemişler ve süreci desteklemişlerdir.

Mardin Valiliğinde 06.08.2009 tarihinde gerçekleşen toplantıda bir milletvekili, üniversite yakın çevresinde söz konusu imar planı ile önerilen taks/kaks oranının 0.15/0.30 ve hmax: 6,50 olmasının uzun vadede korunamaması halinde yerleşke yakın çevresinde istenmeyen yüksek katlı yapılaşmalara neden olacağını uyarısını yapmıştır. Mardin Valiliği buna karşın plan hükümleri ile buna yönelik tedbir alındığını belirtmiştir. Bu diyalogun dışında toplantıda söz konusu plan’a herhangi bir eleştiri getirilmemiştir. Siyasetçi ve bürokratlar konunun kent konseyinde tartışılması, arsa sahibi temsilcileri ve diğer yerel aktörlerin katılımının sağlanmış olması nedeni ile süreci desteklemişlerdir.

Mimar ve Mühendisler, Mardin Artuklu Üniversitesi Yakın Çevresi Mevzii İmar Planı planlama çalışmasını ilk olarak taslak aşamasında kent konseyindeki toplantıda görmüşlerdir.

Mühendis ve Mimarlar, Mardin Valiliğince hazırlanan planların arsa sahiplerini mağdur etmiyor olması ve Üniversite Yerleşke Alanı için Mardin-Diyarbakır bölünmüş yolu boyunca 250m genişliğinde bir alan kazandırması nedeni ile olumlu olduğunu değerlendirmişler ve bu sürece destek olmuşlardır.

---

⁴⁶ Ülkemizde imar planları belirli bir sıralama içinde aktörlerin sırası gelince rollerini oynadığı bir süreç olarak alışılmıştır. Ülkemizde alışılmış plan yapma ve onama süreci veya kentsel yapı çevre değişikliklerine ilişkin herhangi bir teklif planları tarafından ilgili yönetime sunulmakta, teklif plan ilgili yönetimde çalışan teknik elemanlarca incelenmekte, ilgili yönetimin meclislerinde tartışılmakta, değerlendirme sonrası kabul edilen teklif plan askıya çıkarılmakta ve halkın bilgisine bundan sonra sunulmaktadır.

Geliştirici ve Müteahhitler, Mardin kentinde Üniversitenin kurulmasının inşaat ve inşaat yan sektörlerini hareketlendireceğinden bahisle süreci desteklediklerini belirtmişlerdir. Kent konseyi toplantısında, yatırımcılar, üniversite inşaat sürecin kendi iş hacmini olumlu etkileyeceğini ifade etmiş ve sürecin hız almasından memnuniyet duyacaklarını belirtmişlerdir.

Kent Konseyi katılımcıları, Mardin Valiliği tarafından hazırlanan ve Mardin Belediyesine Onaylanan Mevzii İmar Planının, Üniversiteye, Mardin-Diyarbakır güzergâhı üzerinden ulaşımında kolaylık sağlaması; Aynı zamanda arsa sahibi köylülerin haklarına riayet edilmiş olmasını olumlu karşılamışlar ve diğer aktörlerin gibi sürece destek olduklarını ifade etmişlerdir.⁴⁷

Küçük Yatırımcılar, Mardin kentinde Üniversite kurulmasının kent ekonomisini hareketlendireceğini belirterek Üniversite ve yakın çevresi yapılı çevre oluşumu sürecini destekleyeceklerini bildirmişlerdi. Söz konusu yatırımcılar planın hızla yürürlüğe sokulmasının iş potansiyellerini büyüteceğini değerlendirmiş ve süreci olumlu karşıladıklarını bildirmişlerdir.

Basın, söz konusu planlama sürecini yerel halka taşıyarak Mardin yerel demokrasiyi güçlendiren çok aktörlü ve katılımcı bir süreç olan mevzii imar planı sürecini desteklemiştir.

---

⁴⁷ Kent konseyi yerel gündemi tartışan yerel halkın, sivil toplum örgütlerinin, odalar ve sendika temsilcilerinin hazır bulunduğu aylık toplanan sivil bir oluşumdur. Bu konsey toplumun her kesimine açıktır. Kent konseyinde yer alan yerel aktörlerin konseyde tartışılan konuların takipçisi olma konusundaki etkinlikleri aynı zamanda konseyin etkin bir aktör olmasını sağlamaktadır.

3.4.3. Revizyon mevzii imar planı planlama süreci

Mardin Artuklu Üniversitesi Yerleşkesi ve Yakın Çevresi Revizyon Mevzii İmar Planı planlama süreci, 14.02.2009 Cumartesi günü İstanbul Teknik Üniversitesi'nin(İTÜ) Taşkışla Mimarlık Fakültesi toplantı salonunda İTÜ'nün Mardin kentsel sit alanında yapmayı planladığı çalışmalarını Mardin'in yeni Valisine anlatmak için bir araya gelinen toplantıda gündeme gelmiştir.

Toplantı sonunda, eski Mardin Valisi döneminde Mardin Belediyesince onanan Mardin Artuklu Üniversitesi Yakın Çevresi Mevzii İmar Planının revize edilmesi gündeme getirilerek, Mardin Artuklu Üniversitesi Yerleşke Alanı ve Yerleşke Yakın Çevresi ile plan bütünlüğünün sağlanması açısından Mardin Artuklu Üniversitesi Rektörlüğü adına İTÜ Mardint çalışma grubunun revizyon plan çalışmalarını yürütmesi kararlaştırılmıştır. Toplantıdan beş hafta sonra Mardin Artuklu Üniversitesi, söz konusu planları onanmak üzere 26.03.2009 tarih ve 443 sayılı yazı ile Mardin Belediyesine göndermiştir.⁴⁸

Mardin Belediyesine aynı gün 26.03.2009 tarihinde teslim edilen planların bir gün sonra 27.03.2009 Cuma günü onanması istenmişse de Mardin Belediyesi İmar

---

⁴⁸ Mardin Valiliği, Artuklu Üniversitesi yakın çevresine ilişkin planlama çalışmalarını yürütürken, Mardin Artuklu Üniversitesi Rektörlüğü ise İTÜ Mimarlık Fakültesinden Artuklu Üniversitesi Yerleşkesinin planlarını yapmasını istemiştir. Mardin Valiliğince hazırlanan "Artuklu Üniversitesi Yakın Çevresi Mevzii İmar Planı" ile İTÜ tarafından hazırlan "Artuklu Üniversitesi Yerleşkesi Mevzii İmar Planı" çalışmaları 06.08.2009 tarihinde Mardin Valiliğinde yapılacak toplantıda sunulmak üzere eşzamanlı olarak tamamlanmıştır.

Mardin Valiliği ile İTÜ Mardint çalışma grubu 06.08.2008 tarihinde Valilik Makamında, hazırlanan planları katılımcılara sunmak üzere Mardin Valiliği'nde bir araya gelmiş ve sırası ile önce Valilik ve daha sonra İTÜ Mardint çalışma grubu yaptıkları çalışmaları toplantıya katılan Mardin Milletvekilleri, Mardinli İşadamları, Eski Bürokratlar ve STK temsilcilerine anlatmışlardır. İlk defa bu toplantıda bir araya gelen Valilik ve İTÜ Mardint çalışma grubu yaptığı sunumlar sonunda her iki planın yol bağlantılarının çakışmadığı görülmüştür. Planların ayrı mekânlarda ve ayrı kurumlarca hazırlanmış olması nedeniyle bütünlük göstermediği de görüldüğünden toplantı sonunda Valilik ve İTÜ Mardint grubunun İstanbul da beraber çalışmak sureti ile planların uyuşmayan yerlerini yeniden ele almaları kararlaştırılmıştır.

Mardin Belediyesi'nin yeni yönetimi 29 Mart 2009 yerel seçimlerinden sonra kendi kadrosunu oluşturmaya başlaması nedeni ile söz konusu planlar Temmuz ayına kadar Mardin Belediyesi İmar Müdürlüğünde bekletilmiştir. Mardin Artuklu Üniversitesinin 29.07.2009 tarih ve 1090 sayılı konu ile ilgili yazısına istinaden söz konu Plan 07.08.2009 ve 2009/90 sayılı Belediye Meclis Kararı ile onanmıştır. Onanan planlar 08.09.2009 – 07.10.2009 tarihleri arasında askıya alınmış ve askı süresi sonunda 08.10.2009 tarih ve 219 sayılı askı ilan tutanağı ile askıdan indirilmiştir.

Mardin Artuklu Üniversitesi Yerleşkesi ve Yakın Çevre Yerleşimi Revizyon Mevzii İmar Planı'nın askıda olduğunu ilan askı süresinin bitimine sayılı günler varken, Akbağ(Akres) köyü Muhtarı'nın Mardin Belediyesine başka bir işlem için gittiği sırada revizyon planın askıda olduğunu öğrenmesi üzerine kendilerini bilgilendirmesi ve arazilerinin tamamını yeşil alan olduğunu bildirmesi üzerine toplu olarak itiraz etmişlerdir. Söz konusu askı itirazları, Plan askıdan inikten 15 gün sonra Mardin Belediye Meclisinde yeniden görüşülmüş ancak itirazlarda kamu yararı görülmediğinden itirazların tamamı reddedilmiştir.

Revizyon Mevzii İmar Planı, Artuklu Üniversitesinin ön cephesinin tamamını (şahıs ve hazine arazilerini) yeşil alan, Üniversite yerleşke alanının doğu cephesini ise düşük yoğunluklu gelişme konut alanı önermiştir (*100ki/ha*). Bu şekli ile I. Plan olan Mevzii İmar Planı ile benzer yoğunluk ve uygulama (3194 sayılı İmar Kanununun 18. maddesinin uygulanmasına esas planlama) kararı getirmiştir. Revizyon Mevzii İmar Planı, Mevzii İmar Planı'ndan farklı olarak yerleşke alanının ön cephesini imara kapatarak yerleşke alanının güneydoğusunu imara açmıştır.

Revizyon Mevzii İmar planında, gelişme konut alanı Mardin Diyarbakır karayolunun 1200m güneybatısında olan Çağlar köyünden başlamak üzere Mardin-Diyarbakır karayoluna önerilmiştir.⁵¹

⁵¹ Revizyon Mevzii İmar Planı ile Mardin-Diyarbakır karayoluna cephe arazileri olan şahıslara merkeze bağlı Çağlar köyü yakın çevresindeki hazine arazilerinden düşük yoğunluklu arsalar verilmesi planlanmıştır. Söz konusu araziler ise Avcılar(Musiki) köylüleri tarafından yüz yılı aşkın

u süreçte Mardin Artuklu Üniversitesi 29.07.2009 tarih 1091 sayılı Mardin Milli Emlak Müdürlüğüne yazdığı yazıda Maliye Bakanlığı Milli Emlak Genel Müdürlüğünün 14.08.2007 tarih ve 50481 sayılı yazısı ile Mardin Artuklu Üniversitesi Rektörlüğü'ne yerleşke alanı için vermiş olduğu 2 yıl süreli yer tahsis süresinin dolmak üzere olduğundan bahisle “İmar süreci’nde yaşanan gecikmeden dolayı inşaaata başlanamadığından Mardin Artuklu Üniversitesi Rektörlüğüne tahsis edilen söz konusu 792 no’lu parselinin tahsis süresinin uzatılmasını” talep etmiştir.

3.4.4. Revizyon mevzii imar planı sürecinde rol alan aktörler

Mardin Valiliği, Mardin Artuklu Üniversitesi Yerleşke Alanı ve Yakın Çevresi Revizyon Mevzii İmar Planı sürecinde belirleyici aktör olarak rol değiştirmiş ve II. Planlama sürecini desteklemiştir. Valilik, İTÜ tarafından hazırlanan Revizyon Mevzii Planın Mardin Artuklu Üniversitesi kanalı ile Mardin Belediyesine iletilmesi ve Belediye Meclisince onanması süreçlerine destek olmuştur.

Mardin Belediyesi, bu sürecin Meclis gündeme alınması, plan hakkında Meclis Kararı alınması ve ilan askı sürecinin işletilmesi konularında yapıllı çevre araçların kullanılarak yasal çerçevedeki rolünü oynamıştır. Mardin Belediyesi, Mardin Artuklu Üniversitesinin hazırlattığı planlarda her hangi bir düzeltme veya değişiklik talep etmeden aynen onamıştır.⁵²

---

süreden beri işlenmektedir. İlkın 1985 yılında kadastro gören bölge, Avcılar köylülerinin arazilerine sahip çıkamaması (arazi vergilerinin yüksek olması) nedeniyle köylülerce tapulanamamış ve araziler hazine eline geçmiştir. Ancak fiili olarak halen Avcılar(Musiki) köylüleri aynı toprakları işlemekte ve hayvanlarını otlatmaktadırlar. Söz konusu arazilerin Revizyon Mevzii İmar Planı ile önerildiği gibi dağıtılması halinde feodalitenin halen hâkim olduğu bölgede farklı sorunların ortaya çıkmasına neden olacaktır. Akbağ köylüleri ile yapılan ankette bu tür bir düzenlemenin kendileri ile Avcılar köylüleri arasında husumet ve kan davası çıkmasına neden olacağından uygulamayı kabul etmeyeceklerini belirtmişlerdir. Arsa sahipleri ayrıca, arazilerinin Çağlar köyü arazilerinden daha değerli olduğunu belirterek bu şekildeki bir uygulama ile ayrıca maddi zarara uğrayacaklarını ifade etmişlerdir. Konu ile ilgili olarak Mardin’de resmi olarak kayıtlı bulunan 10 emlakçı ile anket yapılmıştır. Emlakçıların dördü Üniversitenin ön cephesinin Üniversitenin güneydoğu cephesinden değerli olduğunu belirtmekle yetinmiş, 6’sı ise Üniversite ön cephesinin güneydoğu cephesinden ortalama 2,5 kat daha değerli olduğu ifade etmiştir. Bu şekli ile 18. madde uygulaması ne kadar adil olursa olsun Revizyon Mevzii İmar Planı arazi sahibi köylülerin arsa değerlerini korunamadığı tespit edilmiştir.

⁵² Gelişmekte olan ülkemizde yerel yönetim ve merkezi yönetim kadrolarının değişmesi planlama politikalarının değişmesi gerektiği gibi bir paradoksal anlayış hâkim olduğundan önemli oranda zaman ve kaynak israfı yaşanmaktadır.

Mardin Artuklu Üniversitesi, Revizyon Mevzii İmar Plan çalışmasını İTÜ'nün desteği ile hazırlanmıştır. Her iki planlama sürecinde de, Artuklu Üniversitesi, Planların ivedilikle yürürlüğe girmesi ve yerleşke alanında inşaat çalışmalarının hızla başlamasını istemiştir. Ancak Revizyon Mevzii İmar Planı sürecinde Artuklu Üniversitesinin yerel belirleyici aktörlerin en güçlüsü olan arsa sahipleri ile uzlaş sağlamasını İTÜ Mardint çalışma grubundan istememiş veya kurum olarak böylesi bir çaba içinde olmamıştır.

Arsa Sahipleri, belirleyici aktörlerin en güçlüsü olmasına rağmen Revizyon Mevzii İmar Planı planlama sürecinin dışında kalmışlardır. Revizyon Mevzii İmar Planının Mardin Belediye Meclisinde görüşüldüğünü ve askıda olduğunu 30.09.2009 tarihinde öğrenen arsa sahipleri arsalarının tamamının yeşil alan önerilmesine toplu olarak 02.10.2009 tarihinde itiraz etmişlerdir.

Siyasetçiler ve Bürokratların, Revizyon Mevzii İmar Planı süreci hakkında bilgisi olduğuna ilişkin bir bulguya rastlanmamıştır. 14.02.2009 tarihinde İstanbul da İTÜ Taşkışla yerleşkesinde yapılan toplantıda bulunan bir Mardin Milletvekili dışında söz konusu planın revize edileceğini bilgisini bilen başka bir siyasetçi veya bürokrat olmamıştır. Bu süreçte belirleyici aktör olan siyasetçi ve bürokratlar sürecin dışında kalmışlardır.

Mimar ve Mühendisler, Revizyon Mevzii İmar Planı süreci hakkında bilgisi edinmemişlerdir. Zira söz konusu planlar yerelde tartışmaya açılmadan 26.03.2009 tarihinde Mardin Belediyesine onamak amacıyla gönderilmiştir.

Geliştiriciler ve Müteahhitler, Revizyon Mevzii İmar Planı hakkında bilgisi sahibi olmamıştır. Söz konusu planlar herhangi bir tartışmaya açılmadan 26.03.2009'da Mardin Belediyesine onanmak amacıyla gönderilmiştir.

Destekleyici aktörlerin Revizyon Mevzii İmar Planı süreci hakkında bilgisi olmamıştır. Planlama çalışmasında kent konseyi sürecin dışında tutulduğundan kent konseyi katılımcıları, sivil örgütler ve basın sürecin dışında kalmıştır.

Mardin Artuklu Üniversitesi ve Yakın Çevre Yerleşimi planlama süreçlerinde aktörlerin planlama süreçlerine etkisi Çizelge 3.3.'te, Aktörlerin planlama süreçlerindeki rolleri ise Çizelge 3.4.'te verilmiştir.

Çizelge 3.3. Mardin Artuklu Üniversitesi ve yakın çevre yerleşimi tasarım ve Planlama süreçlerine aktörlerin etkisi

TASARIM VE PLANLAMA AŞAMASINDA AKTÖRLERİN SÜRECE KATKISI			
Aktörler		I. Planlama Süreci	II. Planlama Süreci
Belirleyici Aktörler	Valilik	•	•
	Belediye	•	O
	Üniversite	O	•
	Arsa Sahipleri	∅	—
	Siyasetçi ve Bürokratlar	∅	—
	Mimar ve Mühendisler	∅	—
	Finansörler ve Müteahhitler	∅	—
Destekleyici Aktörler	Kent Konseyi ve Sivil Örgütler	∅	—
	Küçük Ticaret Yatırımcıları	∅	—
	Basın	∅	—
•	Güçlü Etki	++++	
O	İlgi / Etki	+++	
∅	Sorumluluk	++	
—	İlgisiz / Habersiz	+	

Çizelge 3.4. Mardin Artuklu Üniversitesi yakın çevre yerleşimi ve Mardin Artuklu Üniversitesi yerleşkesi ve yakın çevre yerleşimi planlama süreçlerinde yer alan aktörler ve rolleri

MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ YERLEŞKE ALANI VE YAKIN ÇEVRESİ YAPILI ÇEVRE OLUŞUMUNDA YER AKTÖRLER VE ROLLERİ		
	Mevzii İmar Planı	Revizyon Mevzii İmar Planı
MARDİN VALİLİĞİ	Mardin Artuklu Üniversitesi yerleşkesine bölünmüş karayolundan geçiş sağlanabilmesi için Mardin Artuklu Üniversitesi yakın çevresi mevzii imar planı çalışmasının başlaması (17.03.2008).	
	Mardin Artuklu Üniversitesi yakın çevre yerleşimi mevzii imar planının tamlanması (17.05.2008).	
	Mevzii imar planının 06.06.2008 tarihinde kent konseyinde tartışılması.	
	Mevzii imar planının valilik toplantı salonunda tüm aktörlerin katılımı ile basına açık tartışmaya açılması (06.08.2009).	Mardin Artuklu Üniversitesi yerleşkesi ve yakın çevre yerleşimi revizyon mevzii imar planı sürecinin başlaması (14.02.2009).
MARDİN BELEDİYESİ	Mardin belediyesinde yerel aktörler ve plandan etkilenecek arsa sahiplerine bilgilendirme yapılması (26.05.2008).	Mardin Artuklu Üniversitesi yerleşkesi ve yakın çevre yerleşimi revizyon mevzii imar planı sürecinin başlatılması (14.02.2009).
	Mardin Artuklu Üniversitesi yakın çevresi mevzii imar planı için belediye meclis kararı alınması (02.07.2008).	Mardin Artuklu Üniversitesi yerleşkesi ve yakın çevre yerleşimi revizyon mevzii imar planı için belediye meclis kararı alınması (07.09.2009).
	Mardin Artuklu Üniversitesi yakın çevresi mevzii imar planı ilan askı sürecinin işletilmesi. (10.09.2008–10.10.2008)	Mardin Artuklu Üniversitesi yerleşkesi ve yakın çevre yerleşimi revizyon mevzii imar planı için ilan askı sürecinin başlatılması (08.09.2009–09.10.2009).
	Mardin Artuklu Üniversitesi yakın çevre yerleşimi mevzii imar planının onanması (10.10.2008).	Mardin Artuklu Üniversitesi yerleşkesi ve yakın çevre yerleşimi revizyon mevzii imar planının onanması (09.10.2009).
MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ	792 parselin üniversite yerleşke alanı olarak Mardin milli emlak müdürlüğünden istenmesi (26.07.2007 tarih ve 01–3 sayılı yazı).	Mardin Artuklu Üniversitesi yerleşkesi ve yakın çevre yerleşimi revizyon mevzii imar planı sürecinin başlatılması (14.02.2009).
	Üniversite yerleşke alanı için İTÜ ile görüşmeler yapılarak yerleşke planlarının hazırlanması istemi (17.03.2008).	Mardin Artuklu Üniversitesi yerleşkesi ve yakın çevresi mevzii imar planının tamamlanması (24.03.2009).
	Üniversite yerleşke alanı için İTÜ ile görüşmeler yapılarak yerleşke planlarının hazırlanması istemi (01.06.2007).	Mardin Artuklu Üniversitesi yerleşkesi ve yakın çevresi mevzii imar planının onamak üzere Mardin belediyesine teslimi (26.03.2009).
	Mardin Artuklu Üniversitesi'nin İTÜ ile yaptığı görüşmeleri sonucu, İTÜ tarafından hazırlanan Mardin Artuklu Üniversitesi yerleşke alanı planlarının tamamlanması (06.08.2008).	Milli Emlak Genel Müdürlüğüne tahsis edilen Üniversite alanının planlama çalışmaları tamamlanamadığından tahsis süresinin uzatılması talebi. (29.07.2009 tarih ve 1091 sayılı yazı)
MALİYE BAKANLIĞI	792 parselin ağaçlandırılacak kısmının Mardin il özel idaresine 4 ay süre ile tahsisi 15.06.2007 tarih ve 35235 sayılı yazı)	Tahsis süresinin 14.08.2009 tarihinden itibaren bir yıl süre ile uzatılması. (16.10.2009 tarih ve 045881 sayılı yazı)
	792 parselin ağaçlandırma alanı dışında kalan alanın Mardin Artuklu Üniversitesine yerleşke alanı olarak tahsisi (14.08.2007 tarih ve 50480 sayılı yazı).	

3.5. Mardin Artuklu Üniversitesi Yakın Çevre Yerleşimi Mevzii İmar Planı ve Revizyon İmar Planının Planlama Mevzuatına Dayalı Sorgulanması

3.5.1. Mevzii imar planının planlama mevzuatına dayalı sorgulanması

Mardin Artuklu Üniversitesi Mevzii İmar Planı için 02.07.2008 tarihinde Mardin Belediyesi Meclis Kararı alınmıştır. Meclis Kararı alındıktan sonra söz konusu planlar askıya alınmamış ve bir dizi toplantıda tartışılmak üzere askıya alınmadan bekletilmiştir. Toplantılarda söz konusu plana herhangi bir itiraz olmaması ve arsa sahipleri ile uzlaşma sağlanması sonunda Mevzii İmar Planı 10.09.2008 tarihinde askı'ya alınmıştır. Belediye ilan askı tutanağında belirtildiği üzere söz konusu plan iki yerel ve bir ulusal gazetede ve Belediye hoparlörü ile halka duyurulduktan sonra askıya alınmış ve bir aylık askı süresini 10.10.2008 tarihinde tamamlamıştır.

Mardin Belediyesince 1/5.000 ölçekli hâlihazır haritalarının hazırlanamamış olması nedeniyle 1/5.000 ölçekli Mardin Artuklu Üniversitesi Mevzii İmar Planı hazırlanmamıştır. Mardin kent'ine 8km mesafede olan çalışma alanı için 1/1.000 ölçekli Uygulama İmar Planı hazırlanarak plandan küçültme yolu ile 1/5.000 ölçekli Nazım İmar Planı elde edilmiştir.

Mardin Artuklu Üniversitesi Yerleşke Alanı Yakın Çevresi Mevzii İmar Planının 1/5.000 ölçekte hazırlanmadan 1/1.000 uygulama düzeyinde hazırlanmış olması da 3194 sayılı İmar Kanununa göre plan hazırlama hiyerarşisine aykırı hatalı bir uygulama olmuştur.

Bayındırlık ve İskân Bakanlığınca yayımlanan Plan Yapımına Dair Esaslara Ait Yönetmeliğinin 8. ve 11. maddeleri gereği Mardin Valiliğince ilgili planın onanabilmesi için Valilik veya Belediye bünyesinde Plan Yapma ve Onama Birimi'nin bulunması; bu birimin plan onaması yapabilmesi için ise yine Bayındırlık Bakanlığından yetki devri alması gerekmektedir. Aynı yönetmeliğin ilgili maddelerine göre İmar Planını kurum adına çizen şehir plancının ise plan yapma yeterlilik karnesinin ve karne grubunun tespit edilmesi gerekmektedir.

I. Planlama sürecinde, Plan Yapımına Dair Esaslara Ait Yönetmelik gereği yapılması gereken bu işlemlerin hiçbiri bu süreçte işletilememiştir. Mardin Valiliği ve Mardin Belediyesinin böyle bir birimin olmaması ve Valiliğin de ilgili yönetmeliğe göre plan onama yetkisinin bulunmaması nedeni ile Mardin Belediyesine 02.07.2008 tarihinde Valilikçe hazırlanan “Üniversite Yakın Çevresi Mevzii İmar Planı” onama işlemleri yönünden hatalı gerçekleşmiştir.

1/25.000 ölçekli Mardin Kızıltepe Çevre Düzeni Planı içinde kalan Üniversite Alanı ve Yakın Çevresi 1/25.000 ölçekli ÇDP’ de (Çevre Düzeni Planı’nda) T.N.K.A. (Tarımsal Niteliği Korunacak Alan), D.K.K.A (Doğal Karakteri Korunacak Alan) ve Ağaçlandırma alanı planlanmıştır. Onama aşamasına gelecek her alt ölçekteki planın 1/25.000 üst ölçekli ÇDP uygun olması 3194 sayılı İmar Kanununda gelen bir zorunluluk olup Mardin Artuklu Üniversitesi Yakın Çevresi Mevzii İmar Planlarının onanabilmesi için öncelikle ÇDP’nin revize edilmesi gerekmektedir. Ancak, bu süreçte de gerekli değişiklikler yapılmayarak önemli bir usul hatası daha yapılmıştır.

Söz konusu I. Plan 1/25.000 ölçekli Mardin Kızıltepe Çevre Düzeni Planı içerisinde kalmasına rağmen 1/25.000 ölçekli Çevre Düzeni Planında değişikliğe gidilmeden alt ölçekli planlar (1/5.000 ve 1/1.000 ölçekli planlar) onanmıştır. Bu uygulama 3194 sayılı İmar Kanununu 5. maddesine aykırı bir işlem olup alt ölçekli planların üst ölçekli planlara uyması gerektiği ilkesini ihlal etmiştir.

Bu teknik ve usul eksikliklerine rağmen ilan askı süresini itiraz olmadan tamamlayan Mardin Artuklu Üniversitesi Yakın Çevre Yerleşimi Mevzii İmar Planı kesinleşmiş ve I. Plan ve I. Planlama süreci tamamlanmıştır.

3.5.2. Revizyon mevzii imar planının planlama mevzuatına dayalı sorgulanması

Mardin Artuklu Üniversitesi Yerleşke Alanı ve Yakın Çevre Yerleşimi Revizyon Mevzii İmar Planı'nın onanması için 07.08.2009 tarihinde Mardin Belediye Meclisi 07.08.2009 tarih ve 2009/90 sayılı Mardin Belediye Meclis Kararı (BMK) almıştır. Mardin BMK' ya istinaden onanarak 08.09.2009 ile 07.10.2009 tarihleri arasında ilan askı tutanağı'nda belirtildiği üzere askıya alınan planın ilan şekli, ilan askı tutanağında belirtildiği gibi sadece Belediye hoparlörü ile halka duyurulmuştur.

II. Plan olan Mardin Artuklu Üniversitesi Yerleşkesi ve Yakın Çevre Yerleşimi Revizyon Mevzii İmar Planı, I. Plan olan Mardin Artuklu Üniversitesi Yakın Çevre Yerleşimi Mevzii İmar Planı planlama alanını kapsadığından I. Planın Plan Notlarını II. Plan için uyulması gereken kanun hükmünde zorunlu bir araç iken bu araç kullanılmamıştır.⁵³

Mardin Belediyesince 07.08.2009 tarih ve 2009/90 sayılı BMK' ya (Belediye Meclis Kararına) istinaden onanarak yürürlüğe giren II. Plan'da (Mardin Artuklu Üniversitesi ve Yakın Çevresi Revizyon Mevzii İmar Planı) I. Planda olduğu gibi onaylı hali hazır haritalar üzerine işlenmemiştir. Bu şekli ile I. planlama sürecinde olduğu gibi söz konusu planlar 3194 sayılı İmar Kanununun 5. maddesine göre hatalı onanmıştır.⁵⁴

II. Plan olan Mardin Artuklu Üniversitesi Yerleşkesi ve Yakın Çevre Yerleşimi Mevzii İmar Planını hazırlayan İTÜ Mardint grubunun plan koordinatörü'nün kamu

⁵³ I. Planın Plan Notları, Plan üzerinde yapılacak herhangi bir değişiklikte Mardin Valiliği, Mardin Belediyesi, Mardin Artuklu Üniversitesi ve Plan Müellifinin uygun görüşünün alınmasını zorunlu kılmıştır.

⁵⁴ İmar Kanununun tanımlar kısmı nazım imar planını; Varsa bölge ve çevre düzeni planına uygun olarak hâlihazır haritalar üzerine, yine varsa mülkiyet durumu işlenmiş olarak çizilen ve arazi parçalarının genel kullanım biçimlerini başlıca bölge tiplerini bölgelerin gelecekteki nüfus yoğunluklarını gerektiğinde yapı yoğunluğunu çeşitli yerleşme alanlarının gelime yön ve büyüklükleri ile ilkelerini ulaşım sistemlerini ve problemlerinin çözümü gibi hususları göstermek ve uygulama imar planlarının hazırlanmasına esas olmak üzere düzenlenen detaylı bir raporla açıklanan ve raporu ile beraber bütün olan plan" olarak tanımlamaktadır.

görevlisi öğretim üyesi bir Mimar; diğer grup üyeleri araştırma görevlisi şehir plancılardır. Söz konusu grubun Bayındırlık ve İskân Bakanlığında Plan onama yetkisi aldığına ilişkin herhangi bir belgeye rastlanmamıştır. II. Planlama sürecinin öğretim üyesi bir Mimar başkanlığındaki grup olan Mardint tarafından yürütülmesi ve Planların kendilerince onanması Plan Yapımına Dair Esaslara Ait Yönetmeliğinin 8 ve 11. maddelerine aykırıdır.

1/25.000 ölçekli Mardin Kızıltepe Çevre Düzeni Planı içinde kalan Üniversite alanı 1/25.000'lik Çevre Düzeni Planı'nda Tarımsal Niteliği Korunacak Alan, D.K.K.A (Doğal Niteliği Korunacak Alan) ve Ağaçlandırma alanı olarak planlanmıştır. II. Planlama sürecinde, Mardin Artuklu Üniversitesi Yerleşkesi ve yakın çevresinin yapılaşmaya açılabilmesi için yapılması gereken ÇDP değişikliği yapılmayarak I. Planlama sürecinde olduğu gibi alt ölçekli planların üst ölçekli planlar uygun olmasını zorunlu kılan 3194 sayılı İmar Kanununa aykırı işlem gerçekleştirilmiştir. II. Plan 1/25.000 ölçekli Mardin Kızıltepe Çevre Düzeni Planı içerisinde kaldığından Planlama alanının 1/25.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı Revizyonun yapılması zorunluluğu 3194 sayılı İmar Kanununu 5. maddesine göre uyulması gereken bir zorunluluktur. Mardin Belediye Mücavir Alan Sınırı yerleşke alanının kuzeydoğusundan güneybatısına doğru geçmektedir. II. Planlamada hem Mardin Belediye Meclis Kararı hem de Mardin İl Genel Meclisi Kararı alınması zorunlu iken sadece Mardin Belediye Meclis Kararı alınarak hukuki olarak yetki gaspı yapılmıştır.

Bu teknik ve usul eksiklikleri ile beraber ilan askı süresini tamamlayan ve kesinleşen Mardin Artuklu Üniversitesi ve Yakın Çevre Yerleşimi Mevzii İmar Planına planlama alanında arazileri olan ve süreçten son anda haberi olan arazi sahipleri toplu itiraz etmiştir. Mardin Belediye Meclisi söz konusu itirazları kamu yarına uygun bulmadığından reddederek II. Plan sürecini tamamlamıştır.

Mardin Artuklu Üniversitesi ve yakın çevre yerleşimi yapılı çevre oluşum sürecinde kullanılan yasa, yönetmelik, yazılı belge ve planlar Çizelge 3.5.'te Mardin Artuklu Üniversitesi ve yakın çevre planlama çalışmalarının planlama mevzuatına dayalı sorgulanması Çizelge 3.6'da verilmiştir.

Çizelge 3.5. Mardin Artuklu Üniversitesi Yerleşkesi ve Yakın Çevre Yerleşimi Yapılı Çevrenin Oluşum Sürecinde Kullanılan Yasa Yönetmelik, Yazılı Belgeler ve Planlar

Mardin Artuklu Üniversitesi Yerleşkesi ve Yakın Çevre Yerleşimi Yapılı Çevrenin Oluşum Sürecinde Kullanılan Yasalar, Yazılı Belgeler ve Planlar	
Yasa ve Yönetmelikler	3194 sayılı İmar Kanunu
	5393 Sayılı Belediye Kanunu
	Plan Yapımına Dair Esaslara Ait Yönetmelik
	3030 Sayılı Belediye Tip İmar Yönetmeliği
	279 Sıra Sayılı Milli Emlak Genel Tebliği
Yazılı Belgeler	Üniversite Yer Tespit Komisyonu Karar Tutanakları
	Tespit Edilen Üniversite Alanının Mardin Milli Emlak Müdürlüğüne Artuklu Üniversitesine Tahsis Edildiğine İlişkin "Tahsis Belgesi" (14.08.2007)
	02.07.2008 Tarih ve 2008/35 Sayılı BMK (Mevzii İmar Plan İçin Mardin Belediye Meclis Kararı)
	29.08.2008 Tarih ve 4667 Sayılı Mardin Valilik Makamının Plan Hazırlanması İçin Valilik Plancısının Görevlendirilmesi
	10.10.2008 ve 220 Sayılı İlan Askı Tutanağı (Mevzii İmar Plan İçin)
	07.09.2009 Tarih ve 2009/90 Sayılı BMK (Revizyon Mevzii İmar Planı İçin)
	08.10.2009 Tarihli İlan Askı Tutanağı (II. Plan İçin)
	Artuklu Üniversitesine Tahsis Edilen 792 Parselin İmar Planı Hazırlanamadığı ve Yapılı Çevre Oluşamadığı Gereğiyle Milli Emlak Müdürlüğü'nün Mardin Artuklu Üniversitesi Rektörlüğüne Yenilettiği Bir Yıllık Yerleşke Alanı Tahsis Süresi Uzatım Belgesi (10.08.2009)
	Arsa Sahiplerinin Toplu Askı İtirazı (23 Adet)
	Arsa Sahibi Aktörlerle Yapılan Anket Sonuçları
	Milli Emlak Müdürlüğü'nün Piyasa Araştırmasına İlişin Yazısı
Piyasa Araştırması Anket Sonuçları	
Planlar	1/2500 Ölçekli GAP Bölge Kalkınma İdaresince Onaylı Mardin Kızıltepe ÇDP 25.09.2005
	1/2500 Ölçekli Bayındırlık ve İskân Bakanlığınca Onaylı Belediye Sınırları (26.03.2005)
	1/5000 Ölçekli Mardin Belediyesince Onaylı Nazım İmar Planı (I. Süreç İçin Mevzii Plan) (02.07.2008)
	1/1000 Ölçekli Uygulama İmar Planı (I. Süreç İçin Mevzii Plan) (02.07.2008)
	1/5000 Ölçekli Revizyon Nazım İmar Planı (II. Süreç İçin Mevzii Plan) (07.09.2009)

Çizelge 3.6. Artuklu Üniversitesi Yerleşkesi ve Yakın Çevre Yerleşimi Planlama Süreçlerinin Yasal Mevzuat Bağlamında Sorgulanması

ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ YERLEŞKE ALANI VE YAKIN ÇEVRE YERLEŞİMİ MEVZİİ İMAR PLANLARININ YASAL MEVZUAT BAĞLAMINDA SORGULANMASI		
	Artuklu Üniversitesi Yakın Çevre Yerleşimi Mevzii İmar Planı Süreci	Artuklu Üniversitesi Yerleşke ve Yakın Çevre Yerleşimi Revizyon Mevzii İmar Planı Süreci
1	Mardin Artuklu Üniversitesi yakın çevresi mevzii imar planı için 02.07.2008 tarih ve 2008/35 sayılı belediye meclis kararı alınması.	Mardin Artuklu Üniversitesi yerleşke alanı ve yakın çevre yerleşimi revizyon mevzii (1/5000 ölçekli nazım) imar planı için 07.09.2009 tarih ve 2009/90 sayılı belediye meclisi kararı alınması.
2	Mardin valiliği şehir plancısının 02.07.2008 tarihinde hazırlanan mevzii imar planını onayabilmesi için 29.08.2008 tarih ve 4667 sayılı Valilik makamı yazısı ile Mardin belediyesinde görevlendirilmesi	Hakkında belediye meclis kararı alınan planın bir gün sonra askıya alınması ve bir ay sonra askıdan indirilmesi. (07.09.2009 tarih ve 2009/90 sayılı Mardin belediye meclis kararına istinaden söz konusu planlar 08.09.2009-07.10.2009 tarihleri arasında askıya alınmıştır. İlan askı şekli, ilan askı tutanağında belirtildiği gibi sadece belediye anons sistemi ile yapılmıştır.)
3	Hakkında b.m.k. alınan planların 06.06.2008'de kent konseyinde, 06.08.2008'de ise Mardin valiliğinde tüm aktörlerin katılımı ile tartışmaya açılması; tartışmalar sonucu uzlaşa sağlanan planların 10.09.2008'de askı süresinin başlatılması.	1/5000 ölçekli revizyon nazım imar planı, I. Plan olan "Mardin Artuklu Üniversitesi yakın çevresi mevzii imar planı" planlama alanını kapsadığından II. Planın I. Planın plan hükümlerini dikkate almaması gereken zorunlu bir araç hükmünde iken bu aracın kullanılmaması.
4	Planların 10.09.2008 tarihinde "ilan askı tutanağında belirtildiği üzere" iki yerel, bir ulusal gazete ve belediye anonsu ile halka duyurulması ve bir ay önce, askıya alınmış planların 10.10.2009 tarihinde askıdan indirilmesi.	Mardin belediyesince 07.09.2009 tarih ve 2009/90 sayılı bmk'ya istinaden onanarak yürürlüğe giren 1/5000 ölçekli Mardin Artuklu Üniversitesi ve yakın çevresi nazım imar planının onaylı hâlihazır haritalar üzerine işlenmesi ve bu şekli ile planın, imar kanununun 5. maddesine aykırı olması.
5	Mardin belediyesince 1/5000 ölçekli hâlihazır haritalarının temin edilememesi nedeni ile planların 1/1000 ölçekte hazırlanması. (1/5000 ölçekli hâlihazır haritaların temin edilememesi nedeni ile öncelikle 1/1000 ölçekli imar planı hazırlanmış; sonrasında 1/1000 ölçekli imar planından -3194 sayılı yasaya aykırı olarak-küçültme ile 1/5000 ölçekli plan elde edilmiştir.)	Planlama sürecinin öğretim üyesi bir Mimar başkanlığındaki ekip tarafından yürütülmesi ve plan yapımına dair esaslara ait yönetmeliğinin 8 ve 11. maddesi hükümlerine aykırı olarak onanması. (plan yapımına dair esaslara ait yönetmeliğinin 8. ve 11. maddeleri gereği II. planlama sürecinde Mardin Artuklu Üniversitesi adına plan hazırlayan İTÜ Mardint grubunun plan koordinatörünün öğretim üyesi mimar, diğer grup üyelerinin araştırma görevlisi olduğu ve bu grubun Bayındırlık Bakanlığında plan yapma ve onama yetkisi bulunmadığı tespit edilmiştir.)
6	Mardin valiliği şehir palancısının planı onama yetkisi olmadığı halde onama yapması. (plan yapımına dair esaslara ait yönetmeliğinin 8. ve 11. maddelerince ilgili idarede doğrudan bir plan yapma ve onama biriminin bulunması; bu birimin ise Bayındırlık Bakanlığında yetki devri olması; ilgili plancısının da aynı Bakanlıkça yetkilendirilmesi gerekmektedir.). Mardin valiliğinde plan yapma biriminin olmaması ve valilik şehir plancısın da ilgili yönetmeliğe göre plan onama yetkisi bulunmamamsı nedeni ile plan yapımına dair esaslara ait yönetmelik hükümlerine aykırı olarak yetki ihlali yapılması,	1/25.000 ölçekli ç.d.p. plan revizyonu yapılmadan mevzii imar planı onanarak 3194 sayılı imar kanununun 5. maddesine aykırı işlem yapılması. (1/25.000 ölçekli Mardin Kızıltepe çevre düzeni planı içinde kalan Artuklu Üniversitesi alanı ve yakın çevresi 1/25.000 planda tarımsal niteliği korunacak alan, doğal niteliği korunacak alan ve ağaçlandırma alanı öngörülmüştür. Söz konusu çevre düzeni planından yerleşke alanı ve yakın çevresinin mevzii imar planlarının onaylanabilmesi için öncelikle üst ölçekli plan olan ç.d.p. değişikliği'nin yapılması gerekmekte iken yapılmamıştır.)
7	Üst ölçekli planlarda revizyon yapılmadan mevzii imar planı'nın onanarak 3194 sayılı imar kanununun 5. maddesine aykırı işlem yapılması. (1/25.000 ölçekli Mardin-Kızıltepe çevre düzeni planı içinde kalan Üniversite alanı ve yakın çevresi 1/25.000'lik planda tarımsal niteliği korunacak alan, doğal karakteri korunacak alan ve ağaçlandırma alan gözükmektedir. Çevre düzeni planına göre yerleşke alanı yakın çevresinin mevzii imar planlarının onaylanabilmesi için öncelikle bu planın ilgili kısmının yerleşke alanı olarak değişikliğinin yapılması gerekmekte iken bu yapılmamıştır.)	Mardin belediyesince Mardin valiliği yetki sınırları içinde plan onaması yapılarak yetki gaspının işlenmesi. (Mardin belediye mücavir alan sınırı Mardin Artuklu Üniversitesi yerleşke alanını kuzeydoğudan güneybatıya doğru bölmektedir. Bu bağlamda planlama alanına ilişkin planlama sürecinde de hem Mardin belediye meclisi hem de Mardin il genel meclisi kararlarının ayrı ayrı alınması gerekmekte iken sadece Mardin belediye meclis kararı alınarak yetki gaspı yapılmıştır.)

3.6. Mardin Artuklu Üniversitesi Yakın Çevre Yerleşimi Mevzii İmar Planı ile Revizyon Mevzii İmar Planı Arasındaki Temel Farklar

Mevzii İmar Planı çalışması yapılırken son yıllarda merkezi ve yerel yönetimlerin sıklıkla gündeme getirdiği katılımlı ve çok aktörlü planlama yaklaşımı izlenmeye çalışılmıştır.

Mevzii İmar Planı ile yerleşke alanına sağlanan giriş yolu, 250m genişliğindeki rekreasyon alanı arasından sağlanmıştır. Mevzii İmar Planı ile Mardin-Diyarbakır bölünmüş karayoluna cepheli üniversite arazisi ön cephesinde yer alan toplam 700 dönüm üniversite, özel şahıs ve milli emlak arazilerine karşılık yine bölünmüş yola cepheli ve her hissedara kendi hissesine eşdeğer kıymette üzerinde sadece iki katlı konut yapılabilecek imarlı arsalar verilmiştir. Bu süreçte; üniversite, milli emlak ve şahıs arazilerinden eşit oranda (%40) düzenleme ortaklık payı kesilmiştir.

Mevzii İmar Planı ile Mardin-Diyarbakır bölünmüş karayolu üzerinde Üniversitenin ön cephesi olan kuzeydoğu cephesinin önü açılmış, özel mülkiyete konu alanlar ise yine bölünmüş Mardin-Diyarbakır karayolu üzerinde özel mülkiyet alanları için düşük yoğunluklu arsalar önerilmiştir.²⁹

Mevzii İmar Planının tüm aktörlere anlatılması ve tüm belirleyici ve destekleyici aktörlerin sürece dâhil edilmesi sonucu üzerinde uzlaşa sağlanan ve plana herhangi bir askı itirazına konu olmayan bir belge olmuştur.

Revizyon Mevzii İmar Planı Mardin Valiliği, Mardin Artuklu Üniversitesi ve Mardin Belediyesinin birlikteliği ile İstanbul Teknik Üniversitesine hazırlanmıştır.

Revizyon Mevzii İmar Planı planlama süreci sadece yönetici aktörlerin bilgisi ve Artuklu Üniversitesinin koordinatörlüğünde diğer aktörleri sürecin dışında bırakan rasyonel bir karar alma süreci olmuştur. Revizyon Mevzii İmar Planında Mardin

²⁹ Mardin Artuklu Üniversitesi için kamulaştırma seçeneğinin kullanılmaması nedeni ile tek çözüm olarak tercih edilen bu uygulama ile planlama sürecinin içinde olan her kesime eşit yaklaşmıştır.

Valiliği ve Mardin Belediye Başkanlığı yönetici aktör, Mardin Artuklu Üniversitesi ise planlama sürecini yöneten belirleyici aktör olarak yer almıştır.³⁰

Revizyon Mevzii İmar Planında kamu yararı daha çok ön plana çıkmış ve Artuklu Üniversitenin ön cephesinin tamamı yeşil alan gösterilerek yerleşke alanının daha estetik bir görünüm alması amaçlanmıştır. Ancak bu amaca ulaşmak için arsa sahipleri ve diğer aktörler sürecin dışında bırakılmıştır.

Revizyon Mevzii İmar Planı Mardin Artuklu Üniversitenin ön cephesinde yer alan arazilerin tamamını yeşil alan gösterilmiş, arazi sahiplerine ise Artuklu Üniversitenin güneydoğu cephesinden düşük yoğunluklu (100ki/ha) ve daha düşük değerde yerler önerilmesi öngörülmüştür.

Mevzii İmar Planı, Artuklu Üniversitesi'nin girişine yönelik, Revizyon Mevzii İmar Planı ise Artuklu Üniversitesi yerleşkesi ve yakın çevresini düzenlemeye yönelik bir planlama sürecidir.

Mevzii İmar Planı, Üniversitesinin ön cephesi olan bölünmüş yola paralel; Revizyon Mevzii İmar Planı ise Üniversitesinin güneydoğusunda ve bölünmüş yoldan 1200m uzaklıkta düşük yoğunluklu kentsel yerleşim alanı önermiştir. Kentsel yapılı çevre oluşumu bağlamında değerlendirildiğinde, her iki plan da Artuklu Üniversitesi yakın çevresindeki arazi sahiplerine düşük yoğunluklu arsalar önerilmekte ve her iki planın yapılaşma öngörülleri benzeşmektedir.

Mevzii İmar Planı Mardin Belediyesi Mücavir Alan sınırı içinde iken 33 arazi sahibini ilgilendiren bir alanı içine alan bir plan iken, Revizyon Mevzii İmar Planı, Mardin Belediyesi Mücavir Alan sınırını taşarak Mardin İl Özel İdaresi yetki alanını

---

³⁰ Revizyon Mevzii İmar Planı planlama süreci ülkemizde yöneticilerin değişmesi ile planlama politikalarının değişmesine örnek verilebilecek bir süreçtir. Revizyon Mevzii İmar Planı sürecinin gündeme gelmesi Mardin Valisinin Eskişehir'e Vali olarak atanıp Mardin'den ayrılmasından sonra gündeme gelmiştir.

ihlal etmiş ve 15 arazi sahibini daha sürece dâhil edilerek, sürece muhatap arazi sahibi sayısını 48'e artırmıştır.

Mevzii İmar Planı'na herhangi bir askı itirazı olmamışken, Revizyon Mevzii İmar Planı'na arazi sahipleri toplu olarak itiraz etmişlerdir.

1–11 Ocak 2010 tarihleri arasında inceleme alanında arazisi olan arazi sahipleri ile anket yapılmıştır. ³¹ Anket kapsamında, Revizyon Mevzii İmar Planı'na itiraz eden 23 arazi sahibinden 18'ine (%78) ulaşılmış ve her birine anket soruları yöneltilmiştir. 18 arazi sahibine Mardin Merkez Akbağ(Akres) köyü, Mardin Merkez İlçe, Kızıltepe ve Nusaybin İlçeleri ile Diyarbakır ve İlçeleri'ndeki ikamet yerlerine ulaşılarak anket yapılmıştır.

Toplam 10 adet soru yöneltilen arazi sahipleri 02.07.2008 tarihinde onanan I. Plan'dan haberdar olduklarını, söz konusu plan hazırlanmadan önce eski Mardin Belediye Başkanının Makam odasında kısmen basına açık toplantı yapıldığını ve daha sonra eski Mardin Valisi ile basına kapalı bir başka toplantı yapıldığını ifade etmişlerdir. Arazi sahipleri toplantılara köy muhtarı ve köyün ihtiyar heyetinin katıldığı belirtmişlerdir.

Arazi sahipleri, Mardin-Diyarbakır karayoluna paralel birinci sıra parseldeki arazilerinin hemen gerisinde Üniversitenin kurulacağını bu toplantılarda öğrendiklerini ifade etmişlerdir. Toplantılar sonucu eski Mardin Valisinin kendilerine kamulaştırma bedeli olarak önerdiği fiyatı yetersiz görmeleri üzerine anlamadıklarını belirten köylüler daha sonra Valinin kent konseyinde plan hazırlık çalışmaları yaptığını duyurduğunu ve arazilerinin bir kısmının imara açılarak Artuklu Üniversitesine de giriş yolu açılacağını öğrendiklerini belirtmişlerdir. Arazi sahipleri köy muhtarı ve köyde okumuş olan bir temsilciyi plan hazırlıklarını kendileri adına takip etmesi için görevlendirdiklerini ifade etmişlerdir.

---

³¹ Söz konusu sürece muhatap arazi sahiplerinin % 50'si (24) Türkiye genelinde farklı illerde yaşamaktadır. Revizyon Mevzii İmar Planı askı itirazında bulunan arazi sahiplerinin ise yaklaşık %25'i Mardin İl sınırları dışında yaşamaktadır.

Arazi sahipleri I. Plan sürecini olumlu karşılamışlar, Belediye Başkanı ve Vali tarafından muhatap alınmış olmanın (anlaşamamalarına rağmen) önemli olduğunu, bunun sonrasında ise arazilerinin değer kaybettirmeden imara alınmasından dolayı plan askıda iken itiraz etmediklerini ifade etmişleridir.

Arazi sahipleri söz konusu I. Planın 07.08.2009 tarihinde revize edilerek onandığından haberdar olmadıklarını, köy muhtarının Mardin Belediyesinde başka bir işlem için bulunduğu sırada bazı meclis üyelerinin kendisine bilgi verdiğini; bunun üzerine muhtarın planları görmek istediğini ancak kendisine gösterilmediği belirtmişlerdir. Arazi sahipleri toplu olarak Mardin Belediyesinde bazı meclis üyeleri ile yaptıkları görüşme sonunda plan için BMK alındığına kesin kanat getirdiklerini ve söz konusu planı Mardin Belediyesi İmar Müdürlüğünün kendilerine göstermemesi halinde konuyu savcılığa iletecekleri ifade etmeleri üzerine planın kendilerine gösterildiğini belirtmişlerdir. Arazi sahipleri, bu sorun nedeni ile plan itirazlarının itiraz süresinin son günlerine kaldığını ifade etmişlerdir.

Arazi sahipleri, söz konusu planlama alanında arazisi olan 15 arazi sahibinin Çanakkale, Bursa, Edirne ve İstanbul gibi büyük şehirlerde yaşadıklarını 10 kişinin ise Diyarbakır, Batman ve Mardin ve ilçeleri'nde yaşadıklarını ve bu nedenle konudan haberdar olmadıklarını, kendilerinin dahi son anda bilgi sahibi olduğunu ifade etmişleridir. Mardin'de Üniversite kurulmasını kendi çocuklarının geleceği için çok önemsediklerini ifade eden arazi sahipleri, sürecin kendilerinden habersiz ve olması ve planın da kendilerinden saklanmasını tasvip etmediklerini ve istemediklerini halde kendilerine haksızlık yapıldığı için söz konusu revizyon planı mahkemeye taşıyacaklarını ifade etmişleridir.

Arazi sahibi Akbağ(Akres) köylüleri, söz konusu Revizyon Mevzii İmar Planı ile Mardin-Diyarbakır karayoluna cepheli arazilerine karşılık, kendilerine Merkeze bağlı Çağlar köyü yakın çevresindeki hazine arazilerinden düşük yoğunluklu arsalar verileceğini ve kendi arazilerinin tamamen yeşil olduğunu ifade etmişlerdir. Köylüler "...Söz konusu hazine arazileri Avcılar(Musiki) köylüleri tarafından yüz yılı aşkın süreden beri işlenmektedir. İlk 1985 yılında kadastro gören bölge, Avcılar

köylülerinin arazilerine sahip çıkamaması (arazi vergilerinin yüksek olması) nedeniyle tapulanamamış ve araziler hazine eline geçmiştir. Ancak fiili olarak halen Avcılar(Musiki) köylüleri aynı toprakları işlemekte ve hayvanlarını otlatmaktadırlar. Söz konusu arazilerin Revizyon Mevzii İmar Plan ile önerildiği gibi dağıtılması halinde feodalitenin halen hâkim olduğu bölgede farklı sorunların ortaya çıkmasına neden olacaktır...” demişlerdir. Köylüler bu tür bir düzenlemenin kendileri ile Avcılar köylüleri arasında husumet ve kan davası çıkmasına neden olacağından uygulamayı kabul etmeyeceklerini belirtmişlerdir.³²

Arazi sahipleri ayrıca arazilerinin kendilerine önerilen arazilerinden daha değerli olduğunu belirterek bu şekildeki bir uygulama ile ayrıca maddi zarara uğrayacaklarını da ifade etmişlerdir.³³

Arazi sahibi köylüler, I. Plan döneminde eski Belediye Başkanı ve eski Mardin Valisinin kendileri ile görüştüğünü ancak, II. Plan döneminde hem görüşme olmadığını hem de kendi arazileri üzerinde saklı olarak plan onaması yapılmaya çalışıldığını belirterek I. Planın onandığı dönemde Belediyenin yaklaşımının II. Planın onandığı döneme göre çok daha olumlu olduğunu ifade etmişlerdir.

³² Çağlar köyü, Avcılar köyü mera'sı üzerine kurulmuştur. Çağlar köylüleri kan davası nedeni ile Akbağ köyünden 70 yıl önce ayrılmak zorunda kalan ve Avcılar köylülerine sığınan birkaç aileden ibaret iken günümüzde köy statüsünü kazanmıştır. Avcılar köyü, Çağlar köyünün güveyinde yer almakta olup II. Plan ile Akbağ köylülerine verilmesi planlanan arazileri yüzyıllardır işleyen köydür. Plan içinde kalan Akbağ köyü arazilerine karşın Çağlar köyü'nden Akbağ köylülerine yer verilmesi Akbağ köyünden husumet nedeni ile kaçan Çağlar köylüleri ile Akbağ köylüleri ile arasındaki husumetin tekrar ortaya çıkmasına neden olacağı gibi; yüzyıllardan bu yana bu toprakları işleyen ancak vergiler nedeni ile 1985 yılındaki kadaströ çalışması sırasında zilliyet'lerindeki arazilerin mülkiyetini alamayan asıl arazi sahibi Avcılar köylüleri de böyle bir husumete her iki tarafa hasım olacaktır.

³³ Konu ile ilgili olarak Mardin'de resmi olarak kayıtlı bulunan 10 farklı emlakçı ile Anket yapılmış ve kendilerine verilen anket formunu doldurmaları istenmiştir(Bkz. Ek 5). Emlakçıların dördü Üniversitenin ön cephesi olan kuzeydoğu cephesinin Üniversitenin güneydoğu cephesinden değerli olduğunu belirtmekle yetinmiş, 6'sı ise Üniversite ön cephesinin güneydoğu cephesinden ortalama 2,5 kat daha değerli olduğu ifade etmiştir. Bu şekli ile Üniversitenin ön cephesinde arazileri olan Akbağ köylülerine Üniversitenin güneydoğu cephesinden bire bir oranda verilmesi halinde dahi Akbağ köylülerin arsa değerlerini korunamadığı tespit edilmiştir.

Arazi sahipleri, Belediye başkanının durumu düzelterceğine ilişkin kendilerine söz verdiğini ancak bu güne kadar herhangi bir gelişmenin yaşanmadığını ve II. Planı yargıya taşıyacaklarını ifade etmişlerdir.

Arazi sahipleri, devletten sadece haklarını talep ettiklerini, arazileri kamulaştırılacak ise bunun adil bir şekilde yapılması, kamulaştırılmayacak ise kendi arazilerine eşdeğer kıymette arsa verilmesini talep ettiklerini; ancak kesinlikle hazine arazisi olan, üzerindeki Çağlar köylülerinin bulunduğu ve gerçekte yüzyıllardan beri Avcılar köylülerince işletilen toprakları kabul etmeyeceklerini ifade etmişlerdir.

4. SONUÇ ve ÖNERİLER

Mardin kentinin geleneksel yapılı çevre özellikleri ve yüzyıllardan beri farklı din ve etnik grupların birbirine saygı ve anlayış ile meydana getirdiği kendine özgü yapılı çevresi tarihten günümüze ulaştırmaktadır.

Mardin Artuklu Üniversitesi ve yakın çevre yerleşimine ilişkin yapılacak uygulamanın ve bu uygulamanın birinci etabı olan planlama ve tasarım aşamasının kentteki bu anlayış birlikteliğini ve birbirine saygı geleneğine paralel olması gerekmektedir.

İnsan ilişkilerinin bir parçası ve anlam ve kimlik göstergesi olan yapılı çevrenin Mardin Artuklu Üniversitesi ve yakın çevresi örneğinde anlam ve mana taşıyabilmesi için kullanım değerinin artırılması bunun ise katılım ile sağlanması gerekmektedir.

Mardin kent bütünü dışında kalan Mardin Artuklu Üniversitesi ve yakın çevresinin karakterinin eski Mardin kenti karakteri gibi sağlam olması isteniyorsa planlama ve tasarım aşamasının iyi yönetilmesi bunu da Mardin'in birlikte yaşama geleneğine benzer şekilde toplumsal uzlaşa ile elde edilmesi gerekmektedir. Bunun aksine olacak her türlü yaklaşım ile meydana gelecek Mardin Artuklu Üniversitesi ve yakın çevre yerleşimi ruhtan(mana) ve kimlikten(anlam) yoksun olacağı gibi sağlam karakterden de yoksun kalacaktır.

Bu bağlamda çalışma alanı olan Mardin Artuklu Üniversite'si ve yakın çevresinin yapılı çevre oluşumunda farklı amaç ve beklentilere sahip aktörlerin, yerel halkın ve süreçten etkilenecek arazi sahiplerinin rollerini uzlaşa dâhilinde oynaması halinde Mardin Artuklu Üniversite'si ve yakın çevre yerleşimi yapılı çevre oluşumunun başlayabileceği, başarılı ve uygulanabilir olacağı düşünülmektedir.

Mardin Artuklu Üniversitesi Yakın Çevre Yerleşimi Mevzii İmar Planı ve Mardin Artuklu Üniversitesi Yerleşkesi ve Yakın Çevre Yerleşimi Revizyon Mevzii İmar Planı planlama süreçlerinde önemli usul hataları yapılmış ve 3194 sayılı İmar

Kanunu ve yönetmeliklerine göre hukuki olarak iptali sonuçlandırarak hususları içermektedir.

Kentsel yapılı çevre oluşumu bağlamında değerlendirildiğinde, her iki plan da Artuklu Üniversitesi yakın çevresindeki arazi sahiplerine düşük yoğunluklu arsalar önerilmekte ve her iki planın yapılaşma öngörülere benzeşmektedir. Ancak Mevzii İmar Planı bireysel haklara duyarlı katılımlı bir yaklaşım ile yürütüldüğünden herhangi bir itiraza konu olmamışken; rasyonel karar alma süreci olan Revizyon Mevzii İmar Planı, arazi sahiplerinin arazi değerlerini koruyamamış ve toplu itiraza konu olmuştur.

Mardin Artuklu Üniversitesi Yerleşkesi ve Yakın Çevre Yerleşimi Revizyon Mevzii İmar Planı planlama sürecine itiraz eden arazi sahipleri, kendilerine daha az değerde arsalar önerildiğini ve arsalarının değer kaybettiği iddiasını inceleme kapsamında yapılan emlak fiyat araştırması doğrulamıştır.

Mardin Artuklu Üniversitesi Yakın Çevre Yerleşimi Mevzii İmar Planı kentsel yapılı çevre oluşumunun birinci basamağı olan planlama sürecinde rol alması gereken tüm belirleyici ve destekleyici aktörlerin katılımı ile sağlanan çok aktörlü ve katılımcı bir yaklaşım ve toplumsal uzlaşa ile elde edilmiştir.

Mardin Artuklu Üniversitesi Yerleşkesi ve Yakın Çevre Yerleşimi Revizyon Mevzii İmar Planında ise sadece yönetici aktörler olan Mardin Valiliği, Mardin Belediye Başkanlığı ile belirleyici aktör olan Mardin Artuklu Üniversitesinin kontrolünde ve bilgisinde hazırlanmıştır.

Mardin Artuklu Üniversitesi Yerleşkesi ve Yakın Çevre Yerleşimi Revizyon Mevzii İmar Planında Artuklu Üniversitenin ön cephesinin tamamı yeşil alan gösterilerek yerleşke alanının daha estetik bir görünüm alması amaçlanmıştır. Ancak bu amaca ulaşmak için arazi sahipleri ve diğer aktörler sürecin dışında bırakılarak arazi sahiplerine yerleşke alanının güneydoğu cephesinden daha düşük değerde yerler önerilmesi arazi sahiplerinin sürece itiraz etmesini sonuçlandırmıştır. İtirazları

reddedilen arazi sahiplerinin süreci yargıya taşıma hazırlığındadır. Bu durum ise yıllık bir çalışma sonucu elde edilen revizyon mevzii imar planlarının iptalini sonuçlandıracaktır.³⁴

Mardin Artuklu Üniversitesi Yakın Çevre Yerleşimi Mevzii İmar Planı, Mardin Artuklu Üniversitesi Yerleşkesi ve Yakın Çevre Yerleşimi Revizyon Mevzii İmar Planı gibi önemli usul hatalarını içermesine rağmen toplumsal bir uzlaşa ile elde edildiğinden yargıya taşınma olasılığı taşımamaktadır. Zira bireysel çıkarlar korunarak sürece müdahil olabilecek kişilerle uzlaşa sağlanmıştır. Ancak kamu yararı niyeti ile bir başka tüzel veya gerçek kişinin söz konusu planı yargıya taşıması durumunda iptali söz konusu olabilecektir.

Artuklu Üniversite'si 29.05.2007 tarihinde kurulmuş bir devlet üniversitesidir. Mardin ve yakın çevresine eğitim hayat verecek Artuklu Üniversitesinin 540 dönüm problemlili arazi nedeni ile imar palanlarının üç yıldan bu yana bitilememiş olması Mardin ve yakın çevresi için önemli bir zaman kaybı olmuştur.

Mardin Artuklu Üniversitesi ön cephesinde yer alan özel mülkiyet arazilerinin kıymetinin bağımsız bir komisyon tarafından tespit edilerek, tespit edilen değerler oranında Revizyon Mevzii İmar Planında önerilen yerden veya Mardin kentinde hazine mülkiyetindeki imarlı başka bir yerden her arazi sahibine arazisinin değeri kıymetinde verilmesi çalışmanın önerisidir.

Mardin Artuklu Üniversitesi çevresinde herhangi bir yapılaşmanın olmaması kamu yararına daha duyarlı bir yaklaşımdır. Kamu yararının sağlanarak bireysel haklara duyarlı bir yaklaşımla Mardin Artuklu Üniversitesi ve Yakın Çevresi Planları'nın yeniden ele alınması, Mardin Artuklu Üniversitesi yerleşkesi ve yakın çevre yerleşimi yapılı çevre oluşumunu başlamasına ve üç yıldır tamamlanamayan planların tamamlanmasını netice verecektir.

---

³⁴ Planların yasal mevzuat bağlamında sorgulamasının yapıldığı Çizelge 3.6. Revizyon Mevzii İmar Planının idari yargıya taşınması durumunda iptal edebileceğini doğrulamaktadır. Çizelge 3.6 idari yargının Mardin Valiliğince hazırlanan Mevzii İmar Planını da iptal edebileceğini göstermektedir.

Son söz olarak,

Mardin Artuklu Üniversitesi Yerleşkesi ve Yakın Çevre Yerleşimi Planları'nın yeniden ele alınması, yasal eksikliklerinin tamamlanması, planlama sürecine belirleyici ve destekleyici aktörlerin tamamının dâhil edilmesi, planlar üzerinde uzlaşa sağlanarak, 3 yıl önce kurulan ancak hala tartışmaları tamamlanamayan Mardin Artuklu Üniversitesi ve Yakın Çevre Yerleşimi Planlarının tamamlanarak Üniversite yerleşkesi ve yakın çevresinin yapılaşmaya başlaması gerekmektedir. Aksi yaklaşımlar eğitimsizlikle geri bırakılan Mardin'de Üniversitenin varlığına karşı fikirlere hizmet edecektir.

KAYNAKLAR

Carmona, M., Residential Design Policy and Guidance Content Analytic Basis Prescription and Regional Emphasis Planning Practice & Research, (1999).

Carmona, M., Public Place-Urban Spaces The Dimensions of Urban Design, (2003).

Carmona, M., Sieh Louie Measuring Quality In Planning Managing The Performance Process, (2004).

Carmona, M., Sieh L., Measuring Quality In Planning: Managing The Performance Process, (2004).

Cox, K. R., Urban Growth Machines and The Politics of Local Economic Development, (1989).

Campbell, S ve S Feinstenin Reading in Planning Theory, Blackwell, **Oxford Press**, Oxford, (1996).

Castells, M., Urban Planning Urban Question : A Marxist Approach, **Chicago Press**, Chicago, (1989).

Dear, M., The Postmodern Urban Conditions Blackwell, **Oxford Press**, (2000).

Ersoy, M., Özeleştirme ve Planlama Özelleştirme ve Kamu Arazileri, **TMMOB Şehir Plancıları Odası**, Ankara, (1997).

Ersoy, M., Kentsel Planlama Kuramları, **İmge Yayınevi**, ODTÜ Ankara, (2007).

Ersoy, M., İmar Planlarının Kademelenmesi ve Farklı Ölçekler Arasındaki İlişki, Mekan Planlama ve Yargı Denetimi, Ersoy, Keskinok, Yaygı Yayınevi, Ankara, (2000)

Freidman, J., Planning in the Public Domain, From Knowledge to Action **Princeton University**, New Jersey, (1987)

Fukuyama, F., The end of History and Last Man, **Free Press**, Newyork, (1992)

Forester, J., Planning in the force of power, **University of California Press**, Berkeley (1989).

Forester, J., Planning in the Face of Conflict, **Le Gates, R.T. and Stout, F. Magazine** (2001).

Jacobs, J., The Death and Life of Great American Cities, **Random House**, New York, (1961).

Habraken, N. John., The Structure Of The Ordinary Form and Control In The Built Environment (1998)

Hall, P. Cities of Tomorrow, **Oxford Press**, (1996).

Handy, S. L., Marlon B., Reid E., Richard K., How the Built Environment Affects Physical Activity (2002)

Harvey, D., Sosyal Adalet ve Şehir, **İstanbul Metis**, (2003).

Habermans, J., The Theory of Commnicative Action Voulme.I-II P, **Cambridge**, (1987).

Holston, J., The Modernist City An Anthropological Crituqe of Brasil, **Üniversity of Chicago Pres**, Chicago, (1989)

Lasswell, H., The Signature of Power, Society Journal, Volume 1. 4, N.1, **Springer Press**, New York, (1979).

Knox P., Ozolins P., The Built Environment, Urban Design Reader, (2007).

Levy, J. M. Contemporary Urban Planing, Prentice Hall, **New Jersey**, (1997).

Lefevbre, H., Politics of Space, Blackwell **Cambridge**, (1991).

Mardin Belediyesi Meclis Kararı. "02.07.2008 tarih ve 2008/35 sayılı karar"

Mardin Belediyesi Meclis Kararı. "07.08.2009 tarih ve 2008/90 sayılı karar"

Mardin Valiliğinin 29.08.2008 tarih ve 4667 sayılı görev onayı.

Mardin Belediyesinin 11.07.2008 tarih ve 625 sayılı yazısı.

Mardin Valiliği Mera Komisyonunun 06.02.2007 tarih ve 273 sayılı kararı.

Mardin Valiliği Mera Komisyonu 17.01.2007 tarihli raporu.

Mardin Valiliği Tapu Sicil Müdürlüğünün 20.02.2007 tarih ve 325 sayılı yazısı.

Mardin Valiliği İl Özel İdaresinin 26.02.2007 tarih ve 1136 sayılı yazı.

Mardin Valiliğinin Maliye Bakanlığı Milli Emlak Genel Müdürlüğü'ne hitaben, 08.03.2007 tarih ve 477 sayılı yazısı.

Maliye Bakanlığı Milli Emlak Genel Müdürlüğünün Mardin Valiliğine hitaben 08.08.2007 tarih ve 4855 sayılı yazısı.

Mardin Valiliğinin Maliye Bakanlığına hitaben 11.08.2007 tarih ve 1573 sayılı yazısı.
Maliye Bakanlığı Milli Emlak Genel Müdürlüğünün 14.08.2007 tarih ve 50495 sayılı yazısı.

Mardin Valiliği Defterdarlık Milli Emlak Müdürlüğünün Mardin Artuklu Üniversitesi Rektörlüğüne, 16.08.2007 tarih ve 1608 sayılı yazısı.

Mardin Valiliği Defterdarlık Milli Emlak Müdürlüğünün Mardin Artuklu Üniversitesi Rektörlüğüne, hitaben 19.03.2009 tarih ve 478 sayılı yazısı.

Milli Emlak Genel Müdürlüğü'nün Mardin Valiliği'ne hitaben, 26.02.2008 tarih ve 10783 sayılı yazısı.

Mardin Valiliği Defterdarlık Milli Emlak Müdürlüğünün Milli Emlak Genel Müdürlüğüne hitaben 21.08.2009 tarih ve 1861 sayılı yazısı.

Mardin Belediye Başkanlığının, Defterdarlık Milli Emlak Müdürlüğüne hitaben 28.02.2007 tarih ve 112 sayılı yazısı.

Mardin Belediye Başkanlığının, Defterdarlık Milli Emlak Müdürlüğüne hitaben 15.02.2008 tarih ve 82 sayılı yazısı.

Mardin Belediye Başkanlığının Mardin Artuklu Üniversitesini Koruma ve Yaşatma Derneğine hitaben 21.10.2008 tarih ve 119 sayılı yazısı.

Mardin Artuklu Üniversitesini Koruma ve Yaşatma Derneğinin 21.10.2008 tarihli yazısı.

Mardin Belediye Başkanlığının, Alya Mühendisliğe hitaben 25.03.2009 tarih ve 185 sayılı yazısı.

Mardin Artuklu Üniversitesinin Mardin Valiliği Milli Emlak Müdürlüğüne hitaben 27.06.2007 tarih ve 01-3 sayılı yazısı.

Mardin Valiliği Milli Emlak Müdürlüğünün Artuklu Üniversitesi Rektörlüğüne hitaben 16.08.2007 tarih ve 1608 sayılı yazısı.

Mardin Artuklu Üniversitesi Rektörlüğünün Mardin Belediyesine hitaben 12.03.2009 tarih ve 363 sayılı yazısı.

Mardin Artuklu Üniversitesinin Mardin Belediyesine 26.03.2009 tarih ve 443 sayılı ve sayılı yazısı

Mardin Artuklu Üniversitesinin Mardin Defterdarlık Milli Emlak Müdürlüğüne hitaben 29.07.2009 tarih ve 1091 sayılı yazısı

Meyerson, M., ve Banfield, E., Politics, Planing and Public Interest Collier-Macmillam, **Londra Press**, (1969).

Springer, J., A Qualitative Study of the Connection Between the Built Environment and Public Health, Master Thesis, Depatment of City and Regional Planning, **Morgan State Univetrstity Press**, (2006).

Şengül, H. T., Kentsel Çelişki ve Siyaset: Kapitalist Kentleşme Süreçleri üzerine yazılar, **WALD Demokrasi Kitaplığı**, İstanbul (2001)

Scoot, J., Seeing Like a State, **Yale Üniversity Pres**, New Haven, (1998).

Tekeli, İ., “Her Geçen Gün Geleceği Yeniden Yaratıyor ve Yeniden Kavırıyoruz”, Geleceği Planlamak, **Dünya Şehircilik Günü 24. Kolokyum TMMOB Şehir Plancıları Odası**, Ankara (2001).

Tekeli, İ., Habitat II Konferansı Yazıları, **Başbakanlık, Başbakanlık Toplu Konut İdaresi Başkanlığı**, Ankara, (1996)

Tekeli, İ., Planlama ve Ülkesel Fiziki Planlama Üzerine, **ODTÜ** Ankara (1971)

Ökten, N., Şengezer B., (YTÜ Mim. Fak. E. Dergisi Cilt 2, Sayı 1), (2007)

Yiftachel, O., ve Huxley M., Debating Dominance and Relevance **Journal of Urban and Regional Reserach**, (2000).

EKLER

EK-1. Mardin'in kısa tarihi

Anadolu yaylasının güneydoğu ve doğu sınırları içinde yer alan ve Diyarbakır'a 90km uzaklıkta olan Mardin, Avrupa ile Asya'nın doğal geçidi olduğu için jeopolitik önemi olan bir kenttir. Bu önemli konumundan dolayı Mardin birçok devlet için önemli bir merkez olmuş ve çeşitli toplumlara ev sahipliği yapmıştır. Bu kent ve yakın çevresinde yaşamış her toplum, kendi medeniyetini kurarak Mardin ve çevresini açık müze haline dönüştürmüşlerdir.

SUBARİLER ==>	HURRİLER	SÜMERLER	AKADLAR	MİTANNİLER
OSMANLILAR				HİTİTLER
SAFEVİLER				ASUR
AKKOYUNLULAR				ARAMİLER
KARAKOYUNLULAR				İSKİT
ARTUKLULAR				KİMMER
SELÇUKLULAR				MED
TÜRKMENLER	BABİL	PERS	BÜYÜK İSKENDER	MAKKADON
MERVANİLER	<p>Resim 1.1. Mardin Panoraması (Kaynak: Max Freiher-Yıldız Sarayı Fotoğraf Atölyesi, 1889)</p>			SELEVKOS
HAMDANİLER	ARAPLAR, EMEVİLER	SASANİLER	ABGARLAR (URFA KRALLIĞI) DİKRAN	
	ABBASİLER		<== ROMA	

Şekil 1.1. Mardin'de yaşayan medeniyetler

Mardin ve yakın çevre medeniyetlerinin ilk olarak M.Ö. 4500–3500 yıllarda Mezopotamya'da yaşayan Subariler zamanında uzandığı anlaşılmaktadır.³⁵ Mardin Kentinin Subarilerden bu yana Huriler, Sümerler, Akadlar, Mitanniler, Hititler, Asur Aramiler, İskitler, Kimmerler, Medler, Babiller, Persler, Büyük

³⁵ 1911–1929 yıllarda Mardin'in yakın çevresinde kazı çalışmaları yapan Alman Arkeolog Baron Marvan Oppenheim'de bu bilgiyi doğrulamaktadır. Mardin kenti ve yakın çevresinde bulunan arkeolojik kalıntılar kent ve yakın çevresinin daha da eski medeniyetlere uzandığını göstermektedir.

EK-1. (Devamı) Mardin'in kısa tarihi

İskender, Abgarlar (Dikranlar), Romalılar, Sasaniler, Araplar, Emeviler, Abbasiler, Hamdaniler, Mervaniler, Selçuklular, Artuklular, Moğollar, Karakoyunlular, Akkoyunlular, Safeviler, Osmanlılar gibi devlet kültürleri olmuş ve günümüze kadar süregelmiştir. M.Ö. 2850 yılından başlayarak Sümerlerin hâkimiyeti altında olan Mardin ve çevresi M.Ö. 2820 yılından Akadlara, M.Ö. 2500 yıllarından Akad-Sümer devletine ait olmuştur.

Mardin ve çevresi, 692'de Emevilerin, 824'te Abbasilerin hâkimiyetine girmiştir. 885-978 yılları arasında buralarda hüküm süren Hamdanilerin kaleyi kesin olarak zapt etmeleri 895 yılına rastlamaktadır.³⁶

Mervaniler 990 yılında Mardin Kentini zapt etmiş; çarşı ve camiiler yaptırarak ipek yolu üzerinde bulunan bu önemli şehri ticari açıdan canlandırmışlardır. 1089 tarihinde Mervaniler Devleti Nusaybin'de Selçuklulara yenilerek onların hâkimiyeti altına girmiştir.

Büyük Selçuklu Devletine tabi olan ve üç kol halinde, Hısnkeyfa (Hasankeyf)- Amid (Diyarbakir), Mardin, Meyyafarikin (Silvan) ve Harput'a hüküm süren bir Türkmen hanedanı olan Artuklular 1105te kenti ele geçirerek Mardin'i devletin başkenti yapmışlardır.³⁷

Artuklular, Karakoyunluların saldırılarına iki yıl boyunca karşı koymalarına rağmen 1409 yılında kendilerinin Mardin'e girmelerine mani olamamışlardır. Mardin kenti'nin 1409 yılında Karakoyunluların egemenliğine girmiş ve 53 yıl

---

³⁶ Doğal olan Mardin Kalesinin bazı yerlerine surlar yaptırılarak bazı yerlerin ise onarılarak günümüze kadar dimdik kalması Hamdanilerin eseridir. Mervaniler 990 yılında Mardin kentini zapt etmiş; çarşılar, camiler, yaparak ipek yolu üzerinde bulunan bu önemli şehri ticari açıdan canlandırmışlardır.

³⁷ Artukluların hâkim oldukları bölgelerde Türklerden başka Arap, Kürt, Süryani, Rum, Ermeni ve Yahudi bulunmakta ve günümüzde Mardin ve çevresinde halen bu unsurların (milletlerin) tamamı bir arada ve her millet kendi dilini kullanabilmektedir. Bununla beraber Havra, Kilise, Camiiler bir arada dini hizmetlerde bulunmaya devam etmektedirler.

EK-1. (Devamı) Mardin'in kısa tarihi

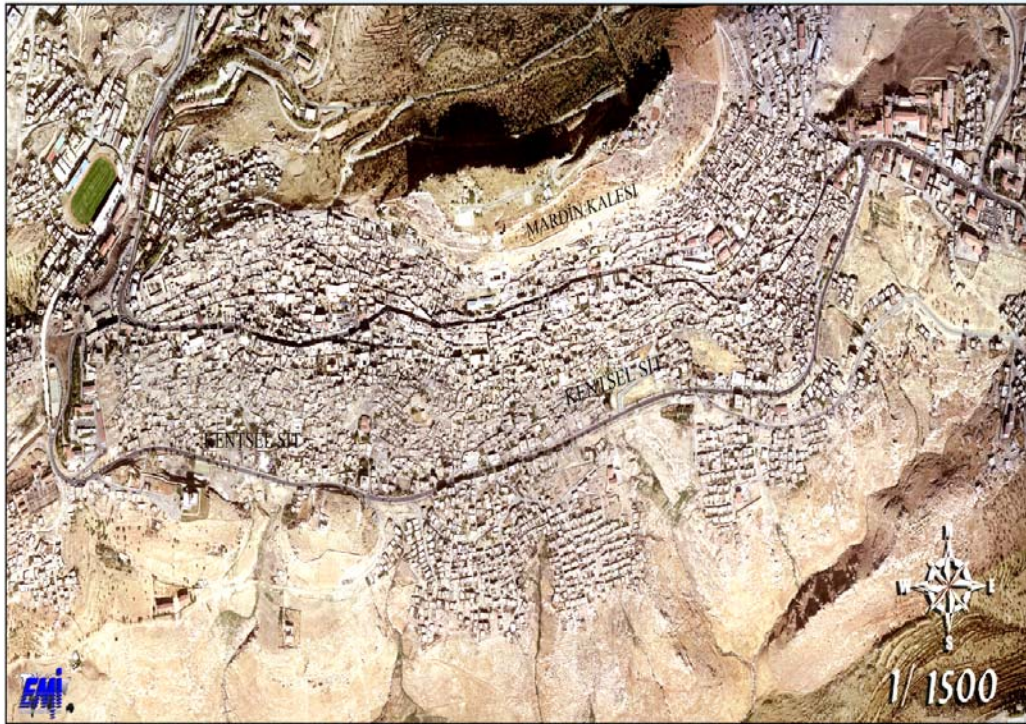
bu devletin egemenliği altında kalmıştır. Karakoyunluların 1462'de Akkoyunlular tarafından mağlup edilmesinden sonra Mardin kalesinin egemenliği Akkoyunlular'ın eline yeniden geçmiştir. Akkoyunlular döneminde Mardin'e Paşa olarak gelen Kasım Bey, Mardin'de tarihe meydan okuyan Kasım Paşa Medresesini yaptırmıştır. 16.yüzyılın başında Akkoyunlular'ın egemenliğini alan Akkoyunlu Hükümdarı Uzun Hasan'ın torunu şah İsmail güçlü bir şii-Safevi devleti kurarken Mardin kentini kan dökmeden şah İsmail'e teslim etmiştir.

Mardin'in Osmanlıların eline geçmesi Mısır seferini düzenleyen Yavuz Sultan Selim döneminde gerçekleşmiştir. 7 Nisan 1517'de Mardin'e girilmiş ve Mardin için 1518 de Mardin Sancağını kurulmuştur. Merkez kazası ile Savur ve Nusaybin nahiyelerinden oluşan Mardin, uzun müddet Diyarbakır-Bağdat ve Musul'un Sancağı durumunda kalmıştır. Osmanlı zamanında da halk inançları muhtelif olmuş; Yahudiler, Hıristiyanlar (Ermeniler, Süryaniler ve Keldaniler), Müslümanlar ve bir kısım şemsilerden oluşan yapı bir arada yaşamıştır.

Kurtuluş savaşında Mardin Türkiye Cumhuriyetinin toprak parçası olarak kalmış değişen idari sistemi kabul etmiş ve gelişme sağlayabilmiş olan Mardin, 1923 yılında Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin sınır şehri olmuştur.

EK-2. Mardin'in geleneksel kent dokusu

Mardin'in geleneksel kent dokusu Cumhuriyetten sonra ilk olarak 1975'li yıllarda çeşitli bilimsel araştırmalara konu olmuştur.³⁸ İlk olarak 1979 yılında 400 anıtsal ve sivil mimarlık örneği yapı tescillenmiş ve Geleneksel Mardin Kenti'nin tamamı Arkeolojik ve Kentsel Sit Alanı ilan edilmiştir.³⁹

Resim 2.1. Mardin'in geleneksel kent dokusu

Mardin Kentsel Sit Alanı için ilk olarak 1985 yılında Koruma İmar Planı hazırlanmıştır. Söz konusu Plan 1995 yılında yenilenerek, Revizyon Mardin Koruma Amaçlı İmar Planı hazırlanmıştır. 1995 yılından günümüze herhangi

³⁸ Mardin kentsel sit alanı için ilk imar planı çalışması 1952 yılında Nezahet ve Pertev Taneri tarafından yapılmıştır. 1985 yılında hazırlanan Mardin Koruma Amaçlı İmar Planı müellifleri ise Ahmet Uzel ve Kamutay Türkoğlu'dur [İsmet Okyay, 2002].

³⁹ Mardin Kentsel Sit Alanı ve Arkeolojik Sit Alanı Sınırları örtüştüğünden Kentsel Sit Alanı denilince bu alanın aynı zamanda Arkeolojik Sit Alan olduğu hatırlanmalıdır [Arı A, 2010].

EK-2. (Devamı) Mardin'in geleneksel kent dokusu

bir planlama çalışması yapılmamış olan Mardin'de 1979'da 400 olan tescilli yapı sayısı günümüzde Mardin Kalesi dâhil olmak üzere 443'e çıkmıştır.

Mardin kentsel sit alanı iki bölümden oluşur. Bu bölümler Mardin kalesi ve kalenin eteklerindeki asıl şehirdir. Mardin Kalesi doğuda 1200m, batıda 1180m yüksekliklere sahip bir tepenin üzerindeki düzlükte yer almaktadır. Yerleşme doğundan batıya 800m kuzeyden güneye en dar yeri 30m en geniş yeri 150m boyutlarındaki bir düzlükte kurulmuştur [Minorsky, 320]. Mardin kent yerleşimi, yamacın bittiği noktadan sarp kayalıklara ayrılarak yükselmektedir. Kale duvarları ve burçları ile mevcut kayalıkları da kapsayarak inşa edilmiştir. Bu hali ile Mardin Kalesi, insan eli ile yapılmış olmaktan çok doğal bir oluşum izlenimini vermektedir.

Resim 2.2. Mardin kalesi

Mardin, sivil ve dini mimarlık örneklerinin daha çok da evlerin oluşturduğu bir dokuya sahiptir. Bu dokunun en belirgin özelliği Anadolu'daki eski yerleşmelerin birçoğunun karakteri olan organik düzendeki sokaklardır.

EK-2. (Devamı) Mardin'in geleneksel kent dokusu

Mardin'de sokakların boyutları insan ölçütlerinin yanı sıra bölgede kullanılan eşek, at, deve gibi taşıma hayvanlarının ölçütleri dikkate alınarak dar yapılmıştır. Sokaklar yerleşim dokusuna bağlı olarak doğu-batı, kuzey güney doğrultusundadır. Şehir dokusunda sokalar bazen bir çeşme ile buluştuğunda ya da birden fazla sokağın kesişme noktasında kendiliğinden oluşan meydan olarak nitelendirilebilecek genişlemeler yer almaktadır [Alioğlu F. 2001]. Geleneksel Mardin evinin arazi topografyasında yer alış şekliyle, ailenin yaşam biçiminin uyuşması, güneşin yörüngesine göre yönlenmesi, ve ekolojik verilerden yararlanma, malzemenin güzlerine ulaşılarak inşa etme sanatı uzun tarihsel süreçte meydana gelmiştir [İsmet Okyay, 2000].

Resim 2.3.Sivil ve dini mimarlık örnekleri

Geleneksel şehir dokusunun anlaşılmasında yapısal somut öğelerin yanı sıra mahalleler de önemli bilgiler içermektedir. Mahallelerin etnik yapıları, süreç içinde kazandıkları özellikleri, geleneksel şehrin diğer öğelerini ve şehir

EK-2. (Devamı) Mardin'in geleneksel kent dokusu

bütünü etkileyerek dolaylı da olsa mekânların biçimlenmesine katkıda bulunmuştur. Mahalleler her sınıf ve bölgeden insanların belli kurallar çerçevesinde birlikte yaşadığı birimlerdir. Gerek şehrin nüfuzlu ailelerin yoğunluk gösterdiği merkezi oluşturan çarşı bölgesinde, gerekse diğer mahallelerde farklı statüdeki ailelerin evleri yan yana birlikte yer almıştır.

Mardin şehir dokusu iki farklı tek tanrılı dine ait mabetler, çeşitli etnik grupları barındıran ortaçağ toplumunun sosyal ve ekonomik yapısının gerektirdiği binalar ve geleneksel evlerle donatılmıştır. Mardin kentine etnik ve dini yapı özellikleri yapıların farklı biçimlenmesinde rol oynamışsa da kademelenme gözetmeyen homojen denilebilecek kentsel doku bulunmaktadır. Bu homojenlik aynı mekânların, biçimlerin malzeme ve teknolojilerin, ayrıntıların yapılarda işlev ayırt etmeksizin uygulanmasıdır. Başka bir deyişle Mardin'de geleneksel evlerle anıtsal yapılar, kilise ile cami, cami ile medrese birbirine benzer görünümündedir. Kilise çan kulesi ile Cami kubbe ve minaresi ile belirginleşir. Tüm şehir önünde algılanan, yüzyıllarca sürdürülen yapım geleneğidir. Geleneksel evlerin tasarımında sığağa karşı alınmış çeşitli önlemler vardır. Şehrin dar ve kıvrımlı sokakları kabaltılar⁴⁰ ve iki yanında yükselen evlerin dış duvarları sayesinde güneşe karşı gün boyunca periyodik olarak gölgelik köşelere alanlara sahip olmaktadır. Mardin'in geleneksel mimarisinde önemli bir yere sahip eyvan, revak gibi yarı açık mekânlar, çoğu kez bütün katlarda doğu ve batı güneşine karşı gölgede kalabilecek biçimde yönlendirilerek yapılmıştır [Alioğlu, 2001].⁴¹

---

⁴⁰ Kabaltı, kapı-altı ya da kab=oda anlamına gelir. Mardin'de halk arasında 'Abbara' olarak anılan ve oldukça yaygın olan Kabaltı, sokak ile evi, kamusal olanla özel mülkiyeti bir birine bağlamaktadır.

⁴¹ Mardin ve çevresindeki yerleşmelerin belirgin bir özelliği, arazinin olanaklarına, ekonominin gücüne uygun tasarlanmış evleridir. Avlunun temel öge olarak değerlendirildiği bu evler, avluya bağlı birimlerden oluşur ve sayısız özellikler içerir. Birbirine saygılı, iklime göre doğru yönlendirilmiş taş ağırlıklı evlerin sağladığı ortak görünüm ise, bölgenin genel kimliğini belirler [Sözen, 2003].

EK-2. (Devamı) Mardin'in geleneksel kent dokusu

Mardin yöresinin gerek geleneksel evlerinde ve gerekse de anıtsal yapılarda taş ve taş teknolojisi yapım geleneğinin temelini oluşturmuştur. Yapının tüm detaylarında taşa bağlı olarak gelişen biçimlenme, plandan kesite cepheye ve bunların sahip olduğu tüm öğelere yansımıştır. Böylece Anadolu'nun diğer bölgelerindeki uygulamalarla benzerlik gösteren durumlarda bile Mardin Evi farklı algılara neden olmaktadır.

Mardin'in kuzey-güney doğrultusunda sahip olduğu alanın kısıtlılığı şehir dokusunda tıpkı üzerinde yer aldığı yamaç gibi doğu-batı doğrultusunu ve arazi eğimini kullanan biçimlenmeye neden olmuştur. Bu anıtsal yapılarda ve tüm çarşı dokusunda enine gelişmeyi desteklemiştir. Geleneksel evlerin planlaması da bu özellikten etkilenmiş, yataya yayılmış planlama yerine düşeyde katları değerlendiren bir tasarım anlayışı tercih edilmiştir. Çok katlılık arazi eğimi ile birleşerek şehir görünümüne aynı iklimde düz arazide yer alan yerleşmelerden farklı özgün bir nitelik vermiştir

EK-3. Araştırma kapsamında yararlanılan yasalar

3194 Sayılı İmar Kanunu

5393 Sayılı Belediyeler Kanununun

5302 Sayılı İl Özel İdareleri Kanunu

Plan Yapımına Dair Esaslara Ait Yönetmelik

Milli Emlak Genel Müdürlüğü Tebliğleri

3030 Sayılı Belediyeler Tip İmar yönetmeliğı

2942 Sayılı Kamulaştırma Kanunu

Danıştay 6. Dairesinin 15.12.1987 gün E:1987/767, K:1987/1205 sayılı kararı

Danıştay 6. Dairesinin 09.10.2003 gün ve E:2001/880, K:203/662 sayılı kararı

EK-4. Anket Formu

**KENTSEL PLANLAMA YAKLAŞIM FARKLILIKLARININ VE
PLAMLAMA SÜRECİNDE ROL ALAN AKTÖRLERİN DEĞİŞİMİNİN
YAPILI ÇEVRE OLUŞUMUNA ETKİSİ
MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ YERLEŞKESİ VE YAKIN ÇEVRE
YERLEŞİMİ ÖRNEĞİ İSİMLİ YÜKSEK LİSANS TEZİ**

Soru 1) Mardin Artuklu Üniversitesi Yerleşkesi ve Yakın Çevre Yerleşimi Revizyon Mevzii İmar Planı'na niçin askı ilan süresinin bitimine sayılı günler kala itiraz ettiniz?

Soru 2) 02.07.2008 tarihinde Mardin Belediyesince Onanan Mardin Artuklu Üniversitesi Yakın Çevre Yerleşimi Mevzii İmar Planına niçin itiraz etmediniz?

Soru 3) 02.07.2008 tarihinde Mardin Belediyesince Onanan Artuklu Üniversitesi Yakın Çevre Yerleşimi Mevzii İmar Planı Sürecini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Soru 4) 07.09.2009 tarihinde Mardin Belediyesince Onanan, Mardin Artuklu Üniversitesi Yakın Çevre Yerleşimi Mevzii İmar Planına niçin itiraz ettiniz?

Soru 5) 07.09.2009 tarihinde Mardin Belediyesince Onanan Artuklu Üniversitesi Yakın Çevre Yerleşimi Mevzii İmar Planı sürecini nasıl değerlendiriyorsunuz?

EK-4. (Devamı)Anket formu

Soru 6) 07.09.2009 tarihinde Mardin Belediyesince Onanan Mardin Artuklu Üniversitesi Yakın Çevre Yerleşimi Mevzii İmar Planına yaptığınız itirazlar Mardin Belediyesince “İtirazlarda kamu yararına olmadığı” gerekçesi ile reddedilmiştir. Bundan sonraki aşamada ne yapacaksınız?

Soru 7) Arazilerinizin hemen gerisinde Üniversite kurulması kararının alınmasından sonra resmi yetkililerden sizinle herhangi bir görüşme talebinde bulunan oldu mu oldu ise konusu ne idi?

Soru 8) Arazilerinizin hemen gerisinde Üniversite kurulması kararının alınmasından sonra özel olarak sizinle görüşmek isteyen oldu mu görüşüldü ise konusu ne idi?

Soru 9) Mardin Artuklu Üniversitesi Yerleşkesi ve Yakın Çevre Yerleşimi Revizyon Mevzii İmar Planı kapsamında toplam 48 adet Malik bulunmaktadır. Ancak toplam itiraz sayısının 23’te kalmasının sizce sebebi nedir?

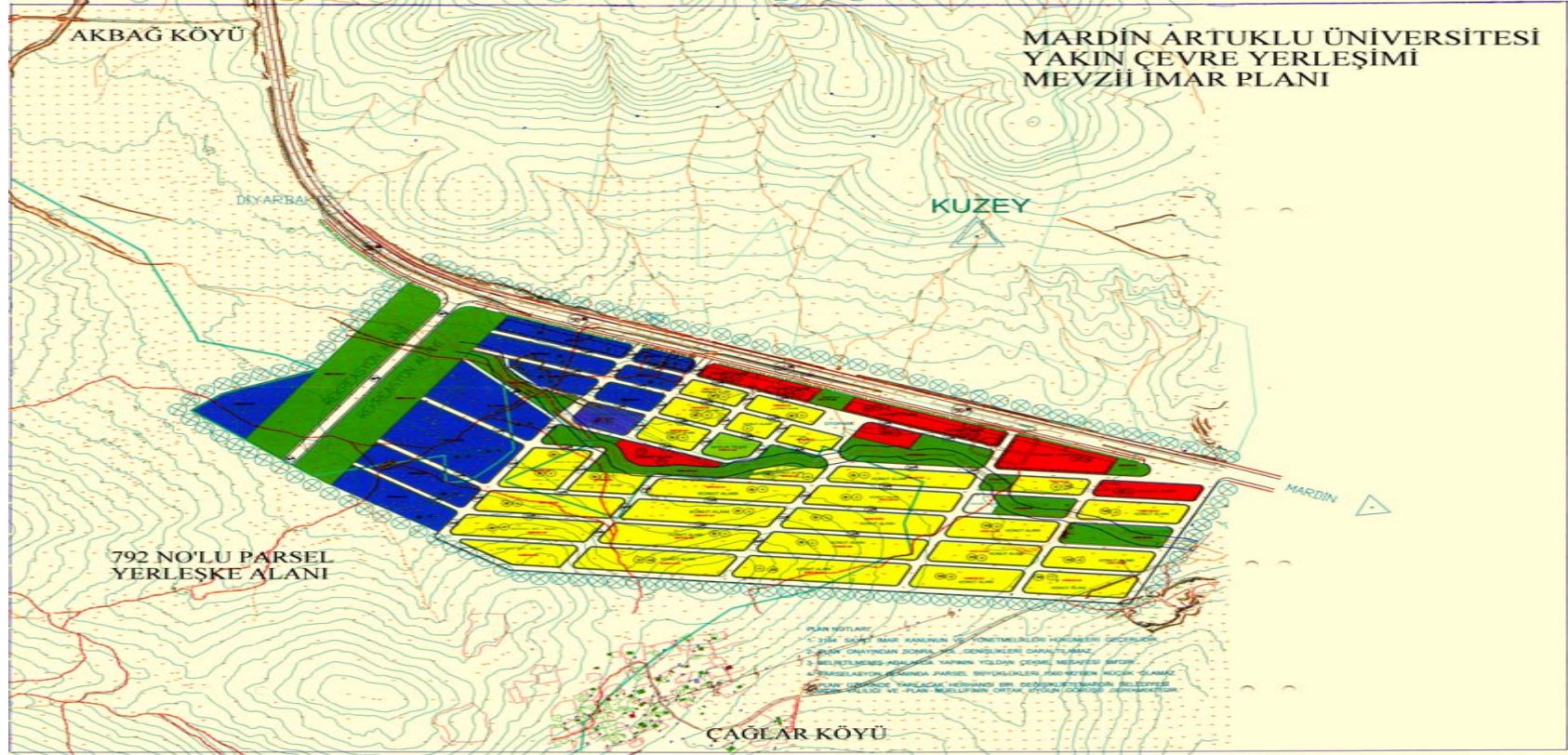
Soru 10) Eklemek istedikleriniz başka bir husus var mı?

EK-5. Piyasa araştırması anket formu

**KENTSEL PLANLAMA YAKLAŞIM FARKLILIKLARININ VE
PLAMLAMA SÜRECİNDE ROL ALAN AKTÖRLERİN DEĞİŞİMİNİN
YAPILI ÇEVRE OLUŞUMUNA ETKİSİ
MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ YERLEŞKESİ VE YAKIN ÇEVRE
YERLEŞİMİ ÖRNEĞİ**

TAŞINMAZIN			
İli	Mardin	Yüzölçümü (m ²)	Bir dönüm hesabı varsayılacaktır.
İlçesi	Merkez	Hissesi (m ²)	Özel Şahıs
Mahallesi / Köyü	Karşılaştırmalı Üniversite Yakın Çevresi, Çağlar Köyü Yakın Çevresi	Tapu Tarihi	1985, Mülkiyetler 1985 tarihinden bu yana aynı şahıslarda bulunmaktadır.
İl / İlçe Merkezine Uzaklığı (m/km):		Üniversite Yerleşke Alanı, Mardin Merkeze 8km Çağlar Köyü Mardin Merkeze 9.2km	
Anayola Uzaklığı (M):		1- Artuklu Üniversitesi Yerleşke Alanı ile Mardin Diyarbakır Double yolu üzeri 2- Çağlar Köyü Double Yoldan 1200m Güneybatıda	
İmar Planında Ayrıldığı Amaç:		Her iki bölgede tarla olarak varsayılacaktır.	
Plandaki Yapılaşma Şartları:		Kaks: 0.15	Taks:0.30 Yüksekli k: 6.50
Belediye Hizmetlerinden Yararlanıp Yararlanmadığı		E ( ), H (x)	
Üniversite: Yol:(Double yol) Su: ( ) Elektrik: (x) Toplu Taşım: ( ) Kanalizasyon: ( )			
Çağlar Köyü Yol:(Patika) Su: ( ) Elektrik: (x) Toplu Taşım: ( ) Kanalizasyon: ( )			
Müstakil Kullanımın Mümkün Olup Olmadığı		Her İki Bölge İçinde Mümkün	
Varsa İşgalcisi		Üniversite Şahıs Arazileri (Özel Mülkiyet) Çağlar Köyü Şahıs Arazileri (Özel Mülkiyet)	
Kullanım Şekli		Üniversite Sulu Tarla (Dere Kenarı) Çağlar Köyü Kuru Tarla	
Taşınmazın Değerini Etkileyebilecek Diğer Hususlar			
Mardin Üniversitesi Yerleşke Alanının Yapılı Çevresinin Başlaması ile Kent Merkezi ve Ticari Ünitelerin Double Yol Boyunca Gelişmesi, Köy Yerleşik Alanının İse Süreç İçinde Kentsel Alan Bütününe Dâhil Olması			
Kanaatime göre yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak yapılan değerlendirme sonucu, Mardin Diyarbakır Double Yolu üzerinde Üniversite ön cephesinde yer alan özel şahıs arazileri Mardin Merkeze bağlı ve Double yoldan 1200m güneybatı istikameti gerisinde olan Çağlar Köyü şahıs arazilerine göre karşılaştırmalı olarak değerlendirildiğinde daha değerlidir.....Serbest Yazı Alanı.....			

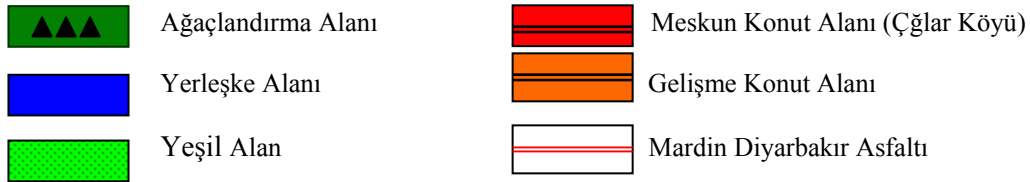
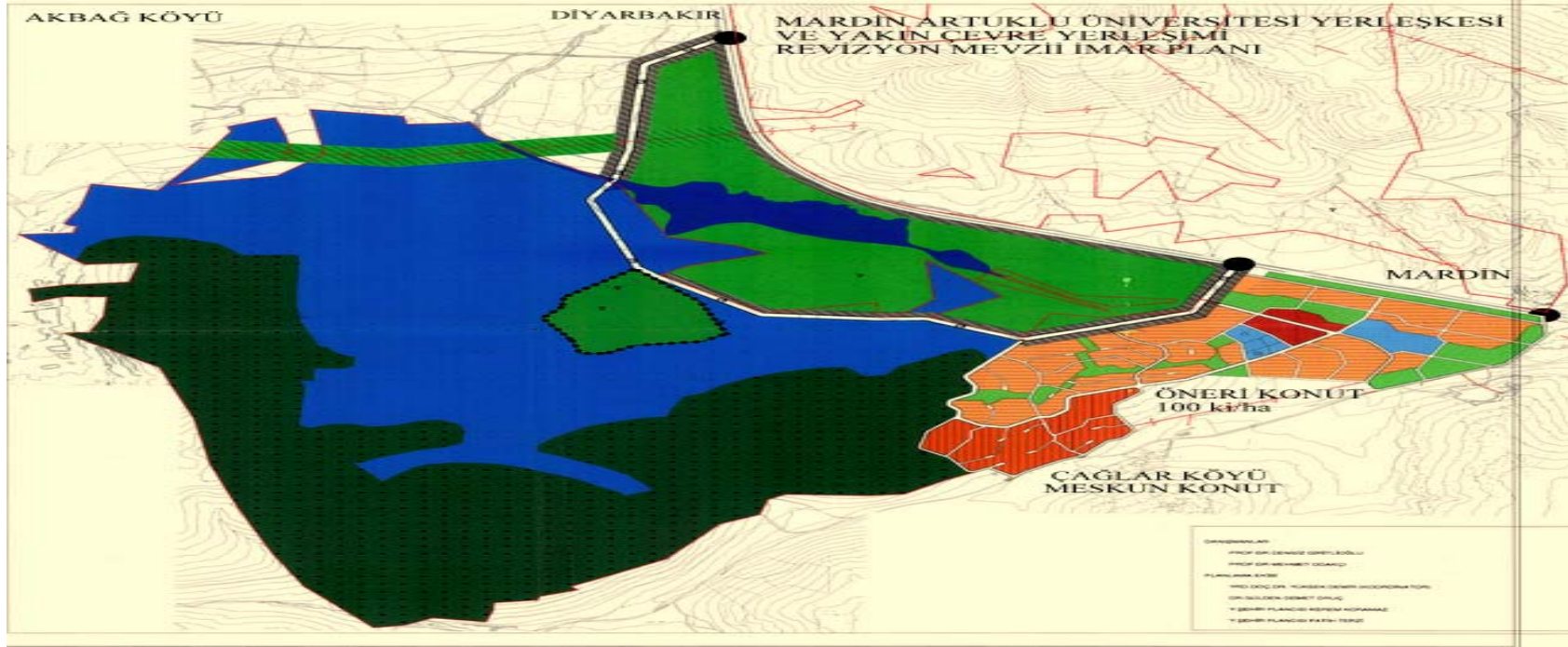
EK – 6. Mardin Artuklu Üniversitesi Yakın Çevre Yerleşimi Mevzii İmar Planı

	Rekreasyon		Ticaret Alanı		Plan Onama Sınırı
	Üniversite Lojman Alanı		Konut Adası		Mardin Diyarbakır Asfaltı

Şekil 7.1.Mardin Artuklu Üniversitesi Yakın Çevre Yerleşimi Mevzii İmar Planı

EK – 7. Mardin Artuklu Üniversitesi ve Yakın Çevre Yerleşimi Revizyon Mevzii İmar Planı

Şekil 7.2..Mardin Artuklu Üniversitesi Yakın Çevre Yerleşimi Mevzii İmar Planı

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, Adı : ARI, Ali
 Uyruğu : T.C.
 Doğum Tarihi ve Yeri : 07.05.1977 MARDİN/Mazıdağı
 Medeni Hali : Evli
 Telefon : 0534 331 20 47
 e-mail : renginali@hotmail.com

Eğitim Derece

Eğitim Birimi

Mezuniyet Tarihi

Lisans	DEU Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü	2001
Lise	Diyarbakır Ziya Gökalp Lisesi	1995

İş Deneyimi Yıl

Görevi

2001-2002	Dicle Üniversitesi GAP Araştırma Merkezi Şehir Plancısı / Diyarbakır
2002-2003	Diyarbakır Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu Müdürlüğü Raportör / Şehir Plancısı
2003-2005	Kültür ve Turizm Bakanlığı /Ankara Şehir Plancısı
2005-2006	Newyork Kültür ve Turizm Ataşeliği / Turizm Danışma Ofisi 4ay
2006–2007	NVCC Virginia, USA 1 yıl Planlama & Yönetim Asistanı
2008–2010	Mardin Valiliği/ Şehir Plancısı

Yabancı Dil

İngilizce

Hobiler

Seyahat, Serüven, Yürüyüş,